

**AFSTANDS-INDIENSOPLEIDINGSPROGRAMME VIR
LETTERKUNDEONDERRIG IN DIE AFRIKAANS T2
KONTEKS:PROBLEME EN VOORSTELLE**

PHUMELELE OLIVIAN BUTHELEZI

Navorsingsartikel ingedien ter gedeeltelike voldoening aan die vereistes vir die
graad MAGISTER ARTIUM (Onderrig van Afrikaans as Tweedetaal) in die
Departement Afrikaans en Nederlands, Universiteit van Natal, Durban.

Desember 1997

Studieleier: Mnr. E. Swanepoel

Hiermee verklaar ek dat hierdie navorsingsartikel, tensy spesifiek
anders in die teks aangedui, my eie oorspronklike werk is
en dat dit aan geen ander instansie voorgele is ter
verkryging van 'n graad nie.

Handtekening

Datum

ERKENNINGS

My opregte dank en waardering gaan aan die volgende persone en instansies:

Die Here vir inspirasie en leiding.

- Mnr. E. Swanepoel, my studieleier, vir sy waardevolle begeleiding en steun.
- Professor J. Maartens en die Departement Afrikaans en Nederlands aan die Universiteit van Natal, Durban, vir alle hulp en die geleentheid om my studies voort te sit.
- Die Universiteit van Natal, Durban, vir finansiele bystand.
- My man, Tony en my kinders, Noluthando, Phumlani, Silindile, Zanele, en die tweeling, Sandile en Sanele.
- My ma vir haar aanhoudende aanmoediging.

OPSOMMING

In hierdie artikel ondersoek ek in die eerste instansie die eienskappe van goeie afstands-indiensopleidingsprogramme. Daarna word die situasie, soos van toepassing op Afrikaans T2 letterkundeonderrig by die Umlazi Kollege vir Verdere Onderwys, beskryf. Ten einde probleme in die onderrigproses te identifiseer, word een aspek, naamlik die personeelsituasie, aan die hand van vraelyste ondersoek. Vier aspekte kom in hierdie verband ter sprake: 'n persoonlike profiel van dosente, hulle kennis van metodologiese kwessies, asook van literere teorie en hulle/hul studente se leespatrone. Uit die data versamel en die analise wat daarop volg, word bepaalde aanbevelings gemaak om die situasie te verbeter.

SUMMARY

In this article I firstly look at the characteristics of quality distance in-service training programmes. Secondly I describe the situation pertaining to the teaching of Afrikaans L2 literature at Umlazi College for Further Education. In order to identify problems in the teaching process, one aspect, namely the situation of lecturing staff, is investigated by means of questionnaires. In this regard I focus on four aspects: a personal profile of lecturers, their knowledge of methodology, as well as literary theory and their/their students' reading patterns. Certain recommendations flow from the data gathered and the analysis thereof.

INHOUDSOPGAWE

1. INLEIDING	1
1.1 Aard en doel van die studie	1
1.2 Verklaring van terminologie	2
2. AFSTANDS-INDIENSOPLEIDINGSKURSUSSE	4
2.1 Inleiding	4
2.2 Kenmerke van goeie afstand-indiensopleidingkursusse	4
2.3 Afrikaans T2 letterkunde afstand-indiensopleidingkursusse:	
huidige situasie	8
2.3.1 Algemene oorsig	8
2.3.2 Probleme by Afrikaans T2 letterkunde afstand-indiensopleiding	10
3. DATA-INSAMELINGSPROJEK: ONDERSOEK NA DIE PERSONEELSITUASIE	13
3.1 Inleiding	13
3.2 Navorsingsmetodologie	14
3.3 Data-insameling	15
3.3.1 Inleiding	15
3.3.2 Afrikaans T2 respondente	16
3.3.3 Engels T2 respondente	22
3.3.4 Zoeloe T1 respondente	28
3.4 Data-analise en bevinding	34
3.5 Gevolgtrekking	40
4. SAMEVATTING: VOORSTELLE VIR AFRIKAANS T2 LETTERKUNDEONDERRIG BY AFSTANDS-INDIENSOPLEIDINGSENTRA	42
BIBLIOGRAFIE	44
BYLAAG A	
BYLAAG B	

BYLAAG C

BYLAAG D

BYLAAG E

BYLAAG F

BYLAAG G

1. INLEIDING

1.1 Aard en doel van die studie

Onderwysvaardighede binne die Suid-Afrikaanse konteks is, om historiese redes, nie altyd op standaard nie. Binne die raamwerk van 'n nuwe onderwysvisie is dit nodig om probleme duidelik te omskryf ten einde oplossings daarvoor te vind. Hierdie studie wil 'n bydrae maak tot die vind van moontlike oplossings, spesifiek op die gebied van Afrikaans T2 letterkundeonderrig.

Daar is 'n persepsie in onderwysgeledere dat Afrikaans T2 afstandsiensopleiding-studente nie goed vaar in letterkunde nie. Die implikasie is dus dat hulle ook nie goeie onderrig aan hulle leerlinge bied nie (die studente is in die meeste gevalle voltyds by die onderwys betrokke). Hierdie probleem kan gedeeltelik toegeskryf word aan die feit dat daar tekortkominge in die aanbieding van korrespondensie-kursusse by afstandsiensgerigte onderwyskolleges is. Om hierdie tekortkominge te kan aanspreek, sal dit nodig wees om die probleme wat by daardie kolleges bestaan, op 'n sistematiese wyse te identifiseer en te beskryf.

Alvorens sommige van die probleme geïdentifiseer word, wil ek egter enkele kenmerke van 'n goeie, suksesvolle afstandsiensopleidingkursus noem. In afdeling 2 van die artikel sal ek kyk na aspekte soos kursusmateriaal en -struktuur, die belangrikheid van spanwerk en die rol wat berading en ondersteuning in die verband speel.

In ooreenstemming met T2 literatuurkollegas, nie alleen van Afrikaans nie, maar ook van Engels T2, asook van Zoeloe T1, is belangrike data oor benaderings tot letterkundeonderrig ingesamel. Dit is gedoen aan die hand van die voltooiing van vraelyste waarvan die einddoel was om te probeer vasstel watter probleme by die onderrig van Afrikaans T2 letterkunde opduik saam met die personeelsituasie betref. Indien 'n deeglike ondersoek na die probleem as geheel gedoen word, moet sodanige ondersoek myns insiens begin by diegene wat die kursus aanbied. Ander studies sou dan kon kyk na die sillabus, die

struktuur van kursusse, die studente, asook hulle behoeftes.

My navorsing sal bestaan uit onderhoude en vraelyste wat deur dosente van Umlazi Kollege vir Verdere Opleiding, die enigste sentrum wat binne die Durban Metropool voorsiening maak vir afstandsonderrig aan praktiserende onderwysers, voltooi is. Hierdie dosente is betrokke by literatuuronderrig in die Departemente Afrikaans, Engels en Zoeloe. Die analise van data verkry uit die vraelyste sal aspekte van die problematiek omskryf.

Uiteindelik sal ek probeer om oplossings vir enkele van die probleme voor te stel wat sou kon lei tot die samestelling van meer suksesvolle kursusse.

1.2 Verklaring van terminologie

Volgens Van Loggerenberg (1994: 56) het afstandsonderrig reeds in die 1830's sy huidige beslag gekry. Die afgelope aantal jare word daar in Suid-Afrika al hoe meer van die tipe onderrig gebruik gemaak. In die moeilike ekonomiese klimaat waarin ons land horn tans bevind, maak al hoe meer studente in sekere vakrigtings van die tipe onderrig gebruik.

Holmberg (soos aangehaal deur McFarlane 1991: 15) omskryf afstandsonderrig soos volg:

Distance education thus includes the various forms of study at all levels which are not under the continuous, immediate supervision of tutors present with their students in lecture rooms or on the same premises, but which, nevertheless, benefit from the planning, guidance and tuition of a tutorial organisation.

McFarlane (1995: 44) toon ook aan dat die wese van afstandsonderrig daarop neerkom dat die dosent en student deur afstand van mekaar geskei word en dat kontak tussen die twee partye bewerkstellig word deur kommunikasie op 'n verskeidenheid van maniere. Volgens Bengu (1997: 2) verskaf afstandsonderrig "opportunities to hundreds

of thousands of students who have been systematically deprived of educational opportunities over the decades".

Keegan (soos aangehaal deur McFarlane 1991: 15) toon aan dat afstandsonderrig die volgende kenmerke besit:

- * Die kwasi-permanente skeiding van die student en die dosent
- * Die gebruik van tegniese kommunikasiemedie, naamlik die video, die rekenaar en gedrukte werk
- * Tweerigting kommunikasie tussen dosent en student
- * Die kwasi-permanente afwesigheid van die studente wat lei tot die onderrig van individue eerder as groepe studente.

Wat die Umlazi Kollege vir Verdere Opleiding betref, word 'n stelsel gevolg waarvolgens dosente vir kort periodes na verskeie sentra gaan en waar studente in groepsverband gesien word. Baarna studeer studente tuis, voltooi bepaalde opdragte, versend dit per pas na die Kollege en ontvang later die gekorrigeerde opdragte terug.

Du Plessis (1995: 98) verklaar dat indiensopleiding op 'n besonder doelgerigte wyse voorsiening maak vir die opleiding van ondergekwalfiseerde onderwysers met ontoepaslike kwalifikasies. Indiensopleiding meet hoofsaaklik tuis plaasvind deur lees, werk, bespreking en konferensies of kursusse. Sy wys verder daarop dat dit die doel van indiensopleiding is om hoofsaaklik die studente se opvoedkundige en onderwyskundige vaardighede deur middel van afstandsonderrig te verbeter. Indiensopleiding deur middel van afstandsonderrig moet dus voorsiening maak vir verdere opleiding waartydens vaardighede sodanig verbeter word, dat doeltreffender onderrig kan plaasvind.

Dosente wat die afstands-indiensopleidingsmodusgebruik, soos by die Umlazi Kollege Vir Verdere Opleiding, bied programme en kursusse aan ondergekwalfiseerde onderwysers wat in diens van die Onderwysdepartement is met die doel dat die onderwysers se leerervaring sal verbeter en waardeur hulle hulself aan nuwe benaderings en teorieë bloot sal stel.

2. AFSTANDS-INDIENSOPLEIDINGSKURSUSSE

2.1 Inleiding

Du Plesiss (1995: 96) toon aan dat afstand-indiensopleidingskursusse in Suid-Afrika voorsiening maak vir die opleiding van ondergekwalfiseerde onderwysers. Sy beweer verder dat afstand-indiensopleiding hoofsaaklik tuis plaasvind deur middel van leeswerk, besprekings en konsultasie of ten beste met kart konferensies en werkswinkels of kursusse.

Afstandsonderrig is volgens Du Plesiss (1995: 97) geskik vir onderwyseropleiding, met dien verstande dat studente in 'n vroeë stadium aan die klaskamersituasie blootgestel sou wees sodat hulle praktiese onderrigvaardighede kon ontwikkel. SAIDE (soos aangehaal deur Du Plessis 1995: 97) beweer egter dat afstandsonderrig in Suid-Afrika gebaseer is op oudmodiese en baie beperkte konsepsies oor wat afstandsonderrig werklik is en hoe dit veronderstel is om toegepas te word.

2.2 Kenmerke van goeie afstand-indiensopleidingskursusse

Volgens McFarlane (1995: 45) is die mees kenmerkende eienskap van afstandsonderrig dat dosent en student nie in mekaar se onmiddellike nabyheid opereer nie. Om die afstand te oorbrug, geskied die onderrig op verskillende maniere, byvoorbeeld deur die geskrewe of gedrukte woord of deur die een of ander elektroniese medium. Dit is dus belangrik dat die kursus, eerder as die dosent, 'n gepaste studie-omgewing aan die student voorsien. Die leerproses moet in die struktuur van die kursus ingebou wees, met die gevolg dat die kursus nie net na relevante materiaal verwys nie, maar die student bystaan en leiding gee in die leerproses. 'n Goeie kursus sal dus, sander die direkte toetrede van 'n dosent, suksesvol gevolg kan word.

'n Goed gestruktureerde kursus, volgens die dokument getiteld A distance education quality standards framework for South Africa (1996 : 85-86), behoort ontwerp te word deur 'n *groep* mense, elk met verskillende vaardighede. Dit is belangrik dat daar

samewerking tussen dosente is wanneer nuwe afstandsonderrigkursusse ontwikkel word. By die ontwikkeling van 'n kursus is dit onvermydelik dat gelet moet word op die verhouding tussen die tyd wat in beslag geneem word om die kursus te ontwikkel en die studietyd van die kursus. Sommige kursusse word byvoorbeeld in 50 tot 100 uur opgestel terwyl die studietyd slegs 1 of 2 uur is. Hierdie toedrag van sake sal finansiële implikasies inhou wanneer min studente die kursus volg.

Volgens die bogenoemde dokument (1996: 87) moet voorsiening gemaak word deur die verskaffers van afstandsonderrig vir die advisering van voornemende studente, asook vir bystand in die maak van kursuskeuses. Studente moet verder toegang tot dosente en fasiliteite hê en moet ook met ander studente kan kommunikeer. Persoonlike kontak met enkelinge of groepe kan 'n verdere dimensie tot die onderrig byvoeg. Dit kan geskied deur onder andere telefoongesprekke of kantooronderhoude McFarlane (1991: 82) toon aan dat die dosent leiding gee aan die student op die gebied van persoonlike en kognitiewe groei. Die dosent bied ook ondersteuning aan die student en aanvaar verder die verantwoordelikheid vir die evaluering van die student.

Studente moet, ook volgens die dokument, A distance education quality standards framework for South Africa (1996: 86), 'n sekere mate van berading van dosente kry. Oaar moet interaksie met ander studente wees, soos byvoorbeeld studiegroepe waar daar samewerking sal wees om sekere sake of opdragte te bespreek. Oaar behoort verder 'n gesonde wisselwerking tussen dosent en student te wees. McFarlane (1991: 46) toon aan dat afstand hierdie wisseling bemoeilik, maar meen dat dit van groot belang is dat kanale op innoverende wyse geskep moet word om die verskillende partye bymekaar uit te bring.

Volgens Rajasingham (soos aangehaal in Du Plessis 1995: 99) moet "[a]fstandsonderrig in 'n simbiotiese verhouding met informasietegnologie, 'n moontlike oplossing bied vir tersiere beroepsopleiding ". Ou Plessis beweer verder dat:

Geen ander vorm van onderwys is moontlik nie in 'n land waar die studentebevolking so wyd verspreid is, waar daar so 'n groot mate van

dispariteit bestaan met betrekking tot skoolverlatingstandaarde, waar die aantal skoolverlaters so snel toeneem, tegnologiese verandering so vinnig plaasvind, soveel hoevlak mensekrag binne so 'n kort tyd benodig word en waar 'n koste-effektiewe onderwysstelsel van die allergrootste belang is.

Aansluitend hierby moet daar goeie administratiewe ondersteuning wees ten opsigte van registrasieprosedures, betaling van klasgeld en ontvangs van studiemateriaal. Die administratiewe ondersteuning behels volgens Middleman & Rhodes (soos aangehaal in McFarlane 1991 : 107) beplanningsaktiwiteite, besluitneming en werkladingsbestuur. Cronje (soos aangehaal in McFarlane 1991:107) toon verder aan dat daar vier komponente in administratiewe ondersteuning is, naamlik beplanning, organisering, aktivering en kontrolering .

Beplanning is volgens Cronje die begin van die wetenskaplike bestuursproses en bestaan uit 'n aantal stappe, naamlik die formulering van doelwitte en doelstellings wat uitdagend, realisties, bereikbaar, relevant en tydsgebonde is.

Cronje (soos aangehaal in McFarlane 1991: 108) beskryf **organisering** soos volg: "... handelende fasette van bestuur wat mense en ander bronne van materiaal op 'n geordende, sistematiese en gestruktureerde wyse bymekaar bring ten einde 'n taak uit te voer of spesifieke doelstellings te bereik" .

McFarlane (1991:109) wys verder ook daarop dat effektiewe kommunikasie noodsaaklik is. Hierdie kommunikasiekanale moet op horisontale, vertikale en diagonale vlakke plaasvind. Deur gebruik te maak van gestandaardiseerde prosedures, word die uitvoering van die take in die organisering baie vergemaklik.

McFarlane beskou **aktivering** as dit wat die aksie waarvoor beplan en georganiseer word, inisieer. Daar moet verder ook duidelike doelwitte en doelstellings wees, wat aan die personeel 'n duidelike beeld gee van dit waarna gestreef word. Die dosente moet bekend wees met die voorskrifte en opdragte aangaande hul taakverrigting. Die

afbakening van gesag en besluitneming moet aan die dosente gedelegeer word. 'n Personeelontwikkelingsprogram is nodig vir effektiewe en doeltreffende aktivering. Dit is belangrik dat 'n wyse van aanmoedigingsoos byvoorbeeld salarisverhoging en ekstra verlof, deur die bestuur benut word om sodoende beter werkverrigting te verseker.

McFarlane (1991 : 110) wys daarop dat **kontrolering** 'n omvattende komponent van bestuur is wat "bestaan uit die kontroleer of instruksies en take volgens voorafbepaalde planne en neergelegde standaarde plaasvind". In hierdie verband beklemtoon hy die belangrikheid van evaluering ten einde vas te stel of dit wat aanvanklik onderneem is, wel bereik is: "Evaluering het egter ook ten doel om optimale funksionering van programme en die organisasie as geheel teweeg te bring en om te voldoen aan die toenemende eise om aanspreeklikheid en rekenpligtigheid wat aan ... organisasies gestel word".

Dieteks, A distance education quality standards framework for South Africa (1996 : 86), maak ook daarvan melding dat gereelde ondersoek en evaluasie nodig is vir die verbetering van die kwaliteit van afstandsonderrig. Om afstandsonderrig effektief te beheer, is dit nodig dat sekere kriteria en doelwitte vir die betrokke inrigting vasgestel word, sowel as meganismes waarvolgens gereelde evaluasie kan plaasvind. Dit moet uiteindelik lei tot verbeterde onderrigpraktyke. Sorg moet gedra word dat die strukture verteenwoordigend is van die Suid-Afrikaanse gemeenskap en die studente moet genoegsaam verteenwoordig wees in hierdie strukture.

Van Biljon (soos aangehaal in McFarlane 1991: 80) fokus op gereelde ontmoetings tussen dosente en studente waar die leerders se vordering bespreek sal word. Ondersteuning word aan leerders gebied en dosente aanvaar die verantwoordelikheid vir die evaluering van die studente. Laasgenoemde doen terugvoering deur middel van opdragte na persoonlike kontakssessies.

Coughlan (soos aangehaal in McFarlane 1991: 81) onderskei twee hoofrolle wat die afstandsonderrigter vertolk, naamlik die van onderrigter en fasiliteerder. In sy rol as

onderrigter (Mc Farlane 1991: 82) vind die bespreking van akademiese werk plaas tydens vakansie-kontakssessies. Die rol as onderrigter neem heelwat tyd in beslag en dit is moeilik om baie studente te hanteer. Die onderrigter, as 'n model, bespreek akademiese werk en dit vereis begrip van leerders se sterk en swak punte. As - evalueerder kan die onderrigter die studente se vordering op tasbare wyse sien: deur werkopdragte te kontroleer. Hierdie rol kan baie werktyd vereis. Die onderrigter as 'n fasiliteerder maak gebruik van buite hulpbronne om leerders praktiese ervaring te gee. By die fasiliteerder as evalueerder word studente geëvalueer tydens sessies.

Dit is duidelik, volgens McFarlane (1991: 83), dat afstandsonderrig verskil van konvensionele onderrig as gevolg van die onderskeidende aard van die eienskappe daarvan. Die skeiding tussen die onderrigter en die leerder is die belangrikste onderskeidende kenmerk van hierdie onderrigmodus. Dit beteken dat metodologie gebruik moet word wat 'n intergrasie van die individuele en groepsmetodes inhou en wat dit met die gebruik van media versoen.

In hierdie verband is struktuur van groot belang in afstandsonderrig. Die onderrigondersteunende en administratiewe funksies van afstandsonderrig moet dus deeglik beplan, georganiseer en geëvalueer word. In die proses moet die leerder en die onderrigter steeds sentraal figureer. Seide se rolle moet dus duidelik begryp en omskryf word.

2 .3 Afrikaans T2 letterkunde afstands-indiensopleidingskursusse: huidige situasie

2.3.1 Algemene oorsig

Umlazi Kollege vir Verdere Opleiding is 'n afstands-indiensopleidingsinstansie wat aan onderwysers indiensopleidingsprogramme en -kursusse bied. Die hoofdoel van die kursusse is om onderwysers se kwalifikasies op te gradeer en hul onderrigvaardighede sodanig te verbeter, dat hulle die opleiding van hulle skoliere sal kan verbeter. Hierdie opleidingservaring is gerig daarop om studente se vaardighede te verryk en aan te vul, asook om studente aan nuwe teorieë en benaderings in die onderwys bekend te stel.

Die kursusse wat in 1997 by die bogenoemde Kollege aangebied word, is die volgende:

PTO: Primere Onderwysdiploma

STD: Sekondere Onderwysdiploma

PTC: Primere Onderwysertifikaat

PPC: Pre-primere Sertifikaat (geen Afrikaans word op hierdie vlak aangebied nie)

FOE: Verdere Diploma in Onderwys.

Die PTC- en PPC-kursusse is sertifikaatkursusse en is geskik vir persone wat geen onderwysopleiding het nie, maar wat reeds as onderwysers praktiseer. Die ander kursusse, die diplomas, bied indiensopleiding aan reeds gekwalifiseerde onderwysers.

Op die oomblik bied die Kollege slegs kursusse vir Zoeloesprekende studente aan. Die Kollege moet dus rekening hou met die taal van onderrig, naamlik Engels, aangesien die meerderheid studente nie moedertaalsprekers van hierdie taal is nie. Moeilike konsepte en terminologie moet dus duidelik verstaanbaar wees vir die student om enige verwarring te voorkom.

Die bogenoemde kursusse, spesifiek ten opsigte van die genoemde drie tale, word aangebied met behulp van:

* geskrewe tekste: dit sluit in studiegidse, inligtingstukke, opdragte en terugvoering van die dosent (studiemateriaal word tans geherevalueer en verander, met die doel om dit meer relevant en interaktief te maak)

* kontakordening: dit geskied deur middel van kontaksessies in die vakansies (Januarie en Junie)

* 'n monitorsisteem waarby elke student wat die "initial teacher's training" kursus volg, 'n mentor toegese word. Hierdie mentor, gewoonlik 'n ervare, senior dosent (HOD), moet die student hulp en leiding gee. Hierdeur word onderrig, ervaring en kennis aan nuwe onderwysers verskaf.

In die Departement Afrikaans is daar 1500 studente. Daar is vyf dosente wat betrokke is by T2 letterkundeonderrig. Studiegidse word deur dosente opgestel. Tekste soos digbundels en kortprosabundels word voorgeskryf vir die Senior Onderwysdiploma

(STD)-studente, dit wil se STD 1, STD 2 en STD 3, asook vir die Primere Onderwysdiploma (PTD)-studente, dit wil se PTO 1 en PTO 2. Die Departement Afrikaans het net twee kontakssessies per jaar met studente, wat by verskillende plekke in KwaZulu-Natal gehou word. Die kontakssessies duur ses uur lank, waartydens elke dosent net een uur het om aan letterkunde aandag te gee.

Die leermateriaal word deur die dosente aan die studente verduidelik tydens hierdie kontakssessies. Tekste word deur dosente gekies en daar word van studente verwag om die voorgeskrewe tekste by boekwinkels te koop. Dit word opgevolg deur werkopdragte in die vorm van selfstudie. Kommunikasie met studente geskied deur studiebriefe wat aan elke student gestuur word. Daar word van studente verwag om twee opdragte te skryf vir die kursus as geheel, asook een deurlopende evalueringsopdrag. Wat die letterkunde betref, hang dit egter van die individuele dosent af of hy/sy studente wil evalueer oar die afdeling.

'n Eksamen word aan die einde van die jaar geskryf. Dosente is verantwoordelik vir die opstel van eksamenvraestelle. Opdragte en eksamens word gedurende die kontakssessies met studente bespreek.

Dit is dus duidelik dat dosente aan die Umlazi Kollege vir Verdere Opleiding nie alleen wat vakinhoud betref, bedrewe moet wees nie, maar dat daar besondere eise en uitdagings aan hulle gestel word random metodologiese sake. 'n Mens kan dus verwag dat die genoemde dosente buitengewone vaardighede en kennis in en van vakdidaktiese en literer-teoretiese kwessies sal he.

2.3.2 Probleme by Afrikaans T2 letterkunde afstands-indiensopleiding

Uit onderhoude met kollegas en uit eie ondervinding blyk die volgende probleme belemmerend in te werk op die onderrig van nie alleen Afrikaans as T2 nie, maar op veral die letterkundekomponent in die kursus:

*Aangesien Umlazi Kollege vir Verdere Opleiding 'n deeltydse program aanbied,

sien ons die studente slegs twee keer per jaar. Dikwels woon studente nie die kontakssessies by nie. Gevolglik verloor studente baie werk. Daar moet in hierdie verband ook in gedagte gehou word dat driekwart van ons studente op die platteland, dus buite die Durban Metropool, woonagtig is.

*Studente lees om verskeie redes nie die voorgeskrewe werke nie:

- hulle verstaan nie wat hulle lees nie, vanwee 'n gebrek aan woordeskat en taalvaardigheid
- hulle vind die boeke nie interessant nie
- studente beskik nie oor die skemata (agtergrondkennis) om die onderwerp te verstaan nie. Baie boeke handel oor onderwerpe wat vreemd is vir die swart T2-student, dit wil se daar is geen leserbetrokkenheid nie
- studente hou nie daarvan om te lees nie
- hulle het nie die boeke nie - hulle woon ver van boekwinkels af en kan daarom nie die boeke koop nie en hulle ondervind baie probleme wanneer hulle boeke per pos bestel
- studente het nie binne 'n leeskuiluur grootgeword nie en is dus nie gewoond daaraan om te lees nie
- studente kla oor vol programme; daar is nie tyd om ekstra leeswerk of selfs die verlangde leeswerk, te doen nie
- hulle kla dat die voorgeskrewe werke te moeilik is om te verstaan
- studente is traag om self moeite te doen en hulle wag dat die dosent die verhaal/gedig verduidelik, maar daar is nie genoeg kontaktyd om dit in detail te doen nie
- studente het nie altyd 'n goeie woordeboek om betekenis na te slaan nie en baie studente weet selfs nie hoe om 'n woordeboek te gebruik nie
- notas of opsommings wat aan studente verskaf word, word net so gememoriseer en dan in die eksamen weergegee
- studente beskik nie oor die nodige vaardighede om tekste te analiseer nie
- hulle verstaan nie wat hulle lees nie, want hulle woordeskat, kennis van sinskonstruksie, en so meer, is beperk.

* Hulle weet nie hoe om opsommings te skryf nie, omdat hulle nie die kern van die verhaal/gedig kan herken nie en omdat hulle nie oor die nodige akademiese skryf- en leesvaardighede beskik nie.

* Studente kan nie hulle kommunikatiewe vaardigheid effektief op die T2 se skriftelike werk toepas nie. Hulle mag wel in staat wees om die verhaal/gedig mondeling weer te gee, maar sukkel baie met die skriftelike opdragte en/of eksamens.

* Studente maak staat op die studiegids (wat, volgens my oordeel, veral gemeet aan die bostaande eienskappe van goeie afstand- en indiensopleidingsprogramme, nie altyd baie goed opgestel is nie) en vul nie hul eie leeswerk aan deur biblioteke te besoek om ekstra inligting ten opsigte van hul studies te bekom nie. Dikwels is daar ook nie 'n biblioteek in hul omgewing nie.

* Temas van voorgeskrewe werke of gedigte is nie altyd aktueel nie of dui teen die swart T2 student se tradisionele siening in, byvoorbeeld talle Afrikaanse gedigte oor die dood.

* Daar is te min kontak met die studente: twee keer per jaar is onvoldoende. Daar is net nie genoeg tyd om die hele letterkundesillabus te dek nie. Gevolglik moet studente baie gedeeltes van die werk self deurwerk, sonder leiding van die dosent.

* Studente ontvang nie altyd inligting in die vorm van studiebriefe wat aan hulle gestuur word nie, as gevolg van die poswese of die feit dat hulle in afgeleë woongebiede woon waar daar geen poskantore is nie.

* Vanwee die groot klasse (dikwels 100 en selfs meer in 'n groep), gaan die persoonlike kontak geheel en al verlore. Individuele probleme kan dus nie

ge"identifiseer word nie. Hierdie probleem het 'n negatiewe effek op die vordering van die studente.

* Afrikaans word dikwels as 'n "stopvak" geneem, dit wil se net om sy/haar kwota van vyftien vakke te he. Die student stel dus nie werklik belang in Afrikaans as taal nie en nog minder in die Afrikaanse letterkunde. Om 'n student in so 'n geval te motiveer om in Afrikaans te lees, is 'n onbegonne taak.

* Omdat ons so min kontaktyd met die studente het, kan ons hulle nie help met die probleme wat hulle as onderwysers in hulle eie letterkundeonderrig-klasse ondervind nie.

Daar is heelwat andersoortige probleme wat die Departement Afrikaans by die genoemde Kollege ondervind. Studente het 'n keuse tussen Zoeloe T1 en AfrikaansT2. Die meeste van die studente wat nie Afrikaans op skool gee nie, kies Zoeloe as 'n vak en die wat Afrikaans onderwysers is, kies gewoonlik Afrikaans. Slegs in die geval van die **PTO** is Afrikaans nog 'n verpligte vak na die eerste jaar. Dit is om hierdie rede dat die Departement Afrikaans elke jaar minder studente kry.

'n Aspek wat geeneen van die kollegas genoem het tydens navrae en gesprekke nie, is of dosente werklik goed genoeg opgelei is om die taak wat van hulle verwag word, doeltreffend uit te voer. Kan die historiese en selfs strukturele probleme van afstandsendiensopleidingsprogramme aangespreek word sender om selfrefleksie te doen en vas te stel of die opleiding en vaardighede van dosente toereikend is? Volgens my oordeel behoort die kwessie van personeelvaardighede as vertrekpunt geneem te word wanneer na oplossings vir probleme gesoek word. Dit is om hierdie rede dat ek in die volgende afdeling verslag doen van 'n data-insamelingsprojek na die stand van sake rakende dosente se opleiding en vaardighede.

3. DATA-INSAMELINGSPROJEK: PERSONEELSITUASIE

3.1 Inleiding

Daar is, soos reeds genoem, slegs een onderwyskollege in die Durban Metropool (Umlazi Kollege vir Verdere Opleiding) wat afstandsiensopleidingsprogramme bied aan leerkragte wat reeds in die onderwys staan. Die huidige situasie van Afrikaans T2 letterkunde afstandsiensopleidingskursusse by die genoemde Kollege is problematies. Uit die oorsig wat in die vorige subafdeling gegee is, is dit duidelik dat die huidige programme en die gepaardgaande metodologie nie doeltreffend is nie. Uit 'n voorlopige ondersoek blyk dit dat kollegepersoneel **nie** die probleem by hulself sien nie en volle vertroue het dat hulle vertrouwdheid met literatuurteoretiese raamwerke en metodologiese kwessies genoegsaam is om die genoemde probleme te bowe te kom.

In hierdie afdeling wil ek 'n data-insamelingsprojek doen om na te gaan in hoe 'n mate, indien wel, personeelopleiding, -vaardighede en -ondervinding 'n faktor is binne die konteks van die bogenoemde probleem. My ondersoek van die genoemde personeelsituasie sal aspekte soos metodologiese kundigheid, literatuurbeskouings, kennis van teoretiese kwessies binne die vakgebied, asook leespatrone van dosente insluit. Ten slotte wil ek vasstel of Afrikaans se probleme uniek is. Ek sal dus ook 'n vergelykende ondersoek doen om uit te vind of soortgelyke probleme by Engels en Zoeloe voorkom.

3.2 Navorsingsmetodologie

In die eerste instansie is daar voorlopige onderhoude gevoer met personeel van die Departemente Afrikaans, Engels en Zoeloe by die Umlazi Kollege vir Verdere Opleiding ten einde leidrade te bepaal vir die opstel van die vraelys. Daarna is 'n vraelys uitgewerk en aan 4 Afrikaans, 6 Engels en 8 Zoeloe dosente by die genoemde Kollege gegee.

Die vraelyste sluit inligting oor die volgende besonderhede in:

Persoonlike besonderhede. In hierdie deel van die vraelys word data ingesamel ten einde 'n profiel van die dosent op te stel. Die aard van sy/haar opleiding en vaardighede in Afrikaans, Engels en Zoeloe, onderskeideliksal nagegaan word. Daarbenewens word

data versamel waaruit 'n ouderdoms- en geslagsprofiel opgestel sal word.

Metodologie. In hierdie afdeling van die vraelys word kennis van taalaanleermetodologie en vakdidaktiese benaderings van die dosente nagegaan ten einde vas te stel of hulle die letterkunde-komponent doeltreffend binne taalaanleermodelle kan integreer.

Literere teorie. In hierdie afdeling van die vraelys word data versamel oor dosente se kennis betreffende literer-teoretiese raamwerke en die skakeling met metodologiese kwessies.

Leespatrone. In hierdie afdeling van die vraelys sal die dosente se individuele leespatrone ondersoek word, asook die van hul studente, ten einde vas te stel in hoe 'n mate leespatrone van dosent na student oorgedra word.

Data-insameling sal gedoen word aan die hand van genoemde vraelyste (vergelykende ondersoek). Omdat alle dosente betrokke is by beide taal- en letterkundeonderrig, sal die groep uit alle dosente wat Afrikaans en Engels as tweedetaal aanbied, bestaan. Alhoewel Zoeloe as T1 onderrig word, betrek ek ook daardie dosente, omdat talle van die probleme wat deur die T2-dosente in die voorlopige ondersoek genoem is, ook deur hulle Zoeloekollegas as problematies aangedui is.

3.3 Data-analise en bevindinge

3.3.1 Inleiding

In hierdie afdeling word die verwerking en die beskrywing van neigings ten opsigte van persoonlike profiel, metodologiese kundigheid, 'n kennis van die literatuurwetenskap en die dosent se ontwikkeling as leser bespreek.

Die vraelyste is aan Afrikaans-, Engels- en Zoeloedosente gegee om in te vul. Van die 18 dosente (4 Afrikaans, 6 Engels en 8 Zoeloe) is daar net 15 vraelyste teruggekry. Die meeste dosente was onwillig om die vraelyste in te vul en het gekla dat daar te min tyd was om die vraelyste te voltooi (aanvanklik is slegs 30 minute toegeken). Daarom het ek besluit om liever die vraelyste by hulle te las, sodat hulle dit in hulle vrye tyd kon voltooi. Die dosente het ook gekla oor die teoretiese gedeelte van die vraelys, afdeling 3.3. Die

meeste dosente het gese dat hierdie tipe teorie verouderd is. Oor die algemeen was die gevoel van die respondente dat die ondersoeker wou uitvind of hulle goed opgelei is.

Die Afrikaans vraelys kan gevind word in Bylaag A, Engels in Bylaag B en Zoeloe in Bylaag C van hierdie artikel. In Bylaes D tot F word besonderhede oor data-analises gegee. Grafiese voorstellings van die data-analises word in Bylae G opgeneem.

3.3.2 Afrikaans T2 respondente

Vervolgens gee ek 'n beskrywing van die **Afrikaans** T2 situasie. In die eerste instansie is data versamel om 'n profiel van individue, maar ook van die groep op te bou. Daar is vier Afrikaans T2 dosente wat die vraelys ingevul het. Twee is vrouens en die ander twee is mans. Wat ouderdomme betref, val 50% van die respondente se ouderdomsgroep tussen 30 en 40, 25% val tussen 40 en 50 en 25% val tussen 50 en 60.

Op die vraag of dosente moedertaalsprekers van Afrikaans is, het 75% respondente nee gese en net 25% het ja geantwoord. Wat kwalifikasies betref, het 50% van die dosente aangedui dat hulle Afrikaans 111 het, 25% het 'n honneurs en 25% het 'n M.A. Op die vraag hoe lank dosente betrokke is by die onderrig van Afrikaans op tersiere vlak, val 50% tussen 0 en 10 jaar en 50% tussen 10 en 20 jaar.

Die volgende vraag handel oor die dosent se vaardigheid in Afrikaans. By hierdie vraag moes die respondente op vier vaardighede kommentaar lewer:

Lees

100% het gese hulle lees Afrikaans baie goed.

Praat

75% het gese hulle kan Afrikaans goed praat en 25% het gereageer dat hulle praatvermoe gemiddeld is.

Skryf

100% van die respondente het gese hulle kan Afrikaans baie goed skryf.

Luister

100% het gese dat hulle Afrikaans goed kan verstaan.

In die volgende afdeling word metodologiese kwessies aangespreek. Die eerste vraag wat gestel is, handel oor die kwessie van 'n moontlike verpligte metodologie wat deur die Kollege voorgeskryf word. Die respons was in 100% van die terugvoer ontkennend. Al die respondente het gese daar is geen spesifieke metodologie wat die Kollege voorskryf nie. Sommige dosente het aangedui dat hulle hulle eie onderrigmetodes gebruik.

Die volgende vraag het gehandel oor metodes wat gebruik word by die letterkundeonderrig. Die respondente moes reageer op die volgende metodes:

Grammatika-vertaalmetode

50% het gese hulle gebruik die grammatika-vertaalmetode by letterkundeonderrig en 50% het aangedui dat hulle nie hierdie metode gebruik nie.

Direkte metode

25% van die respondente het ja gese. 25% het gese hulle gebruik nie hierdie metode nie. 50% het aangedui dat hulle die direkte metode nooit in letterkundeonderrig gebruik nie, maar, by implikasie, soms wel by taalonderrig.

Kommunikatiewe benadering

25% van die respondente het gese hulle gebruik wel die kommunikatiewe metode by letterkundeonderrig. 75% respondente het egter aangedui dat hulle hierdie metode gereeld gebruik.

Oudio-spraakmetode

50% van die respondente het gese dat hulle die oudio-spraakmetode selde gebruik en 50% respondente het aangedui dat hulle die oudio-spraakmetode nooit in letterkundeonderrig gebruik nie.

Die volgende afdeling handel oor literatuur-teoretiese kennis. In die eerste vraag hier is respondente gevra of literere teorie, volgens hulle mening, belangrik is by die onderrig van Afrikaans T2 letterkunde. By hierdie vraag het 75% respondente positief gereageer. 25% het "nee" gese en aangedui dat binne "derdetaalkonteks" teorie nie van belang is nie.

Die volgende vraag het gehandel oor of die dosent, volgens sy/haar eie mening,

genoegsame kennis van literere teorie het. By hierdie vraag het 50% respondente positief gereageer. 50% het aangedui dat hulle, volgens hulle eie mening, nie genoegsame kennis van literere teorie het nie.

By die volgende vraag, wat handel oor watter teoretiese uitgangspunt die dosent gebruik, is daar soos volg gereageer.

Russiese Formalisme

100% respondente het gese hulle gebruik nie hierdie teoretiese uitgangspunt nie. Sommige dosente het bygevoeg dat Russiese Formalisme nie meer gebruik word nie. Dis nie duidelik of dosente besef in watter mate insigte uit die Russiese Formalisme vandag nog gebruik word nie. Uit navrae het dit ook geblyk dat nie alle dosente geweet het waarom dit hier gaan nie.

Strukturalisme

75% van die respondente het gese dat hulle hierdie uitgangspunt gereeld gebruik. 25% het aangedui dat hulle nie die Strukturalisme by die onderrig van letterkunde gebruik nie.

Marxisme

50% het aangedui dat hulle die Marxistiese literatuurteorie gereeld in letterkundeonderrig gebruik. 25% van die respondente het gese dat hulle hierdie teoretiese uitgangspunt selde in letterkundeonderrig gebruik en 25% van die respondente het gese hulle gebruik nie Marxisme in letterkundeonderrig nie.

Vergelykende post-strukturalisme, byvoorbeeld die Imagologie

100% respondente het gese dat hulle nooit die Imagologie in letterkundeonderrig gebruik nie.

Post-strukturalisme, byvoorbeeld Psigoanalise

75% respondente het gese hulle gebruik nie hierdie soort uitgangspunt nie en 25% het aangedui dat hulle dit nooit gebruik nie. Uit navrae blyk dit dat nie al die dosente weet waarom die Psigoanalise gaan nie.

Post-strukturalisme, byvoorbeeld Feminisme

50% respondente het gese hulle gebruik nie die Feminisme in letterkundeonderrig nie. 25% respondente het gese hulle gebruik hierdie uitgangspunt selde en 25% respondente het gese hulle gebruik hierdie uitgangspunt "nooit" nie en hulle weet nie wat dit is nie.

Die volgende afdeling van die vraelys handel oor leespatrone . Vrae in hierdie afdeling is met twee doelstellings voor oë opgestel. In die eerste plek wou ek nagaan in hoe 'n mate dosente se persepsies van hul studente se leespatrone sukses/leemtes in letterkundeonderrigreflekteer. Tweedens wou ek kyk hoe die leespatrone van dosente self lyk en of daar moontlik 'n korrelasie tussen die leespatrone van studente en opvoeder bestaan.

Die eerste vraag hier handel oor die vaardigheid van studente om te kan onderskei tussen kinder-, jeug- en volwasseliteratuur. 25% van die respondente het aangedui dat hulle studente die onderskeid kan tref. 75% meen egter dat hulle studente nie kan onderskei tussen kinder -, jeug-, en volwasseliteratuur nie.

'n Volgende vraag betrek die problematiek van genres. Dosente is gevra om aan te dui in watter afdeling van die letterkunde studente die beste vaar. In hierdie afdeling moes die respondente reageer op die individuele genres.

Prosa

Al die dosente het gese studente doen baie goed in prosa, omdat die Kollege meer van hierdie tekste voorskryf.

Drama

75% van die respondente het gese die meeste studente vaar gemiddeld hier en 25% van die respondente het gese dat die studente baie swak in drama is. Relatief min dramatekste word bestudeer.

Poesie

75% van die respondente het gese dat die meeste studente gemiddeld is in poesie en 25% respondente het gereageer dat studente baie swak daarin vaar.

Aangesien die Kollege self tekste kan voorskryf, is daar aan dosente gevra of hulle die teikengroep in gedagte hou by die keuse van T2 letterkundetekste. 75% van die respondente het gese hulle hou die teikengroep wel in gedagte by die keuse van Afrikaans T2 letterkunde-tekste en 25% van die respondente meen hulle hou die teikengroep selde in gedagte by die keuse van T2 letterkundetekste.

Baie van die studente kom uit landelike gebiede waar biblioteke en boekwinkels nie beskikbaar is nie. Ek wou vervolgens nagaan wat die situasie rondom die beskikbaarheid van literêre tekste is. Die volgende vraag lui dus so: "Word u studente deur die Kollege van die nodige letterkundige voorgeskrewe tekste vir Afrikaans voorsien?" 50% van die respondente het gese daar is geen voorgeskrewe letterkundige tekste wat die Kollege voorsien nie en 50% het gese dat dit nooit gebeur nie en ook bygevoeg dat die Kollege nog nooit aan daaraan gedink het nie.

In aansluiting by die voorafgaande vraag, het ek 'n vraag ingesluit oor verdere toeganklikheid tot boeke: "Het u studente gereelde toegang tot boekwinkels en biblioteke wat die boeke aanhou?" Op hierdie vraag het 50% van die respondente gereageer dat studente selde die boekwinkels en biblioteke gebruik. Die rede hiervoor is dat die meeste van ons studente op die platteland woon. 25% respondente het egter positief geantwoord en ook 'n rede gegee. Sommige studente woon in stede waar hulle toegang het tot boekwinkels en biblioteke. 25% respondente het gese studente het nie toegang tot boekwinkels en biblioteke nie.

Vervolgens wou ek nagaan in hoe 'n mate studiemateriaal rondom die onderrig van letterkunde beskikbaar gestel word aan studente. Die vraag in hierdie verband lui soos volg: "Word kassette en studiegids aan die studente voorsien?" 100% respondente het positief geantwoord en aangedui dat al die studente studiegids van die Kollege ontvang. 100% respondente het beweer dat daar nooit klankkassette aan die studente voorsien word nie.

'n Metodologiese kwessie wat aansluit by leermateriaal, handel oor analise: "Leer u studente om tekste te analiseer?" By hierdie vraag het 100% respondente ja gese.

Ek wou ook vasstel of dosente studente motiveer om verder en breër as die onderrigssituasie te lees. Die volgende vraag is dus ingesluit: "Verwag u van u studente om ander Afrikaans tekste te lees behalwe die wat aan hulle voorgeskryf is?" Die reaksie by hierdie vraag was 100% positief. Al die respondente het gese hulle verwag dat die

studente ook privaat leeswerk sal doen. Waar die respondente gevra is om meer informasie te gee, het hulle egter die volgende, dikwels negatiewe, opmerkings oor hierdie proses gemaak:

- * Die studente is so besig met hulle onderwys en privaat probleme, al sou ek wou, weet ek hulle sal nie daartoe in staat wees nie.
- * Daar moet geskikte en interessante letterkundetekste in die biblioteke beskikbaar wees.
- * Ja, ek verwag dat studente ander tekste ook sal lees, want dit sal hulle belangstelling in die letterkunde prikkel.
- * Ja, dosente moet bewus wees van nuwe onderrigmetodes in letterkunde.

Vervolgens gaan ek kyk na leespatrone wat die personeelsituasie betref. In die eerste instansie het ek nagegaan of dosente op die hoogte van sake met hul vakgebied bly. Die volgende vraag is dus gestel: "Lees u vakliteratuur om op hoogte te bly van nuwe ontwikkelinge?" Op hierdie vraag het 75% respondente geantwoord dat hulle gereeld vakliteratuur lees. 25% van die respondente het gese hulle lees vakliteratuur om op die hoogte te bly van nuwe ontwikkelinge, maar nie aangedui hoe dikwels hulle dit doen nie.

Wat eie leespatrone betref, is die vraag in kleiner afdelings verdeel. By hierdie gedeelte moes elke dosent reageer op die volgende:

Prosa

75% het gese dat hulle gereeld prosa lees, terwyl 25% aangedui het dat hulle nie prosa lees nie.

Drama

75% van die respondente het gese dat hulle gereeld dramas lees, terwyl 25% nie dramas lees nie.

Poesie

75% het aangedui dat hulle gereeld poesie lees en 25% het gese dat hulle nie geïnteresseerd is in poesie nie.

Tydskrifte

50% het gese hulle lees wel tydskrifte en 50% het aangedui dat hulle gereeld tydskrifte lees.

Koerante

100% respondente het gese hulle lees koerante.

Oaar is vervolgens 'n vraag aan dosente gestel waarin daar van dosente verwag is om selfrefleksie te doen: "Is u as Afrikaans T2-dosent oortuig dat u aan die T2-student die beste onderrig in letterkunde verskaf?" 100% respondente het gese dat hulle oortuig is daarvan dat hulle dit wel doen.

Ek wou ook nog in hierdie afdeling nagaan of dosente aktief is in die opgradeer van hul kennis en het die volgende vraag ingesluit: "Woon u werkwinkels, seminare en konferensies by om op die hoogte te bly aangaande nuwe ontwikkelinge?" 100% van die respondente het gese hulle woon werkwinkels, seminare en konferensies by om op die hoogte te bly aangaande nuwe ontwikkelinge.

Ten slotte is dosente gevra om voorstelle te maak om die onderrigsituasie betreffende Afrikaans T2 letterkunde te verbeter. Die respondente het die volgende voorstelle gemaak:

- * Waar min of geen direkte kontak met studente bestaan, moet ingewikkelde verduidelikings vermy word. Wenke wat by lewenskennis en hopelik kultuur aansluit, is wenslik.
- * Die klasse moet in groepe verdeel word en studente moet oor verskillende aspekte van letterkunde gesels.
- * Daar moet nie moeilike tekste voorgeskryf word nie, sodat studente gemotiveer kan word om meer letterkundetekste te lees.
- * Studente moet ook geleer word om tekste krities te interpreteer in plaas van die transmissie-benadering waar die dosent die tekste aan die studente verduidelik.

3.3.3 Engels T2 respondente

Vervolgens gaan ek die data beskryf soos dit uit die vraelyste wat aan **Engels T2**-dosente uitgedeel is, na vore kom. Vyf van die ses dosente van hierdie Departement het

die vraelys voltooi. Die sesde lid wou nie die vraelys voltooi nie. By Engels T2 was daar 60% vrouens en 40% mans wat die vraelyste ingevul het. Wat ouderdom betref, val 60% tussen 30 en 40, 20% tussen 40 en 50 en 20% tussen 50 en 60 jaar. By die vraag of die dosent 'n moedertaalspreker van Engels is, was die reaksie by 100% van die respondente ontkennend : geeneen is 'n moedertaalspreker van Engels nie.

Die volgende vraag handel oor dosente se kwalifikasies. 80% van respondente het Engels III en 20% het 'n MA-graad. Die dosent wat nie die vraelys teruggegee het nie, het ook 'n MA, maar wel in Linguistiek. Met die volgende vraag wou ek doseerondervinding nagaan: "Hoe lank is u betrokke by die onderrig van Engels as tweedetaal op tersiere vlak?" 60% het gereageer dat hulle ervaring tussen 0 en 10 jaar val, 20% tussen 10 en 20 jaar en 20% tussen 20 en 30 jaar.

Die volgende vraag het betrekking op die dosente se persepsies van hulle eie taalvaardigheid. By hierdie vraag moes die respondente reageer op bepaalde onderafdelings.

Lees

100% van die respondente het gese hulle lees Engels baie goed.

Praat

100% van die respondente het gese hulle praat Engels baie goed.

Skryf

100% van die respondente voel dat hulle Engels goed skryf.

Luister

100% van die respondente het gese dat hulle Engels goed kan verstaan.

Die volgende afdeling handel oor metodologiese kwessies. Ek wou weet of die Kollege in die geval van Engels 'n spesifieke metodologie voorskryf. 80% van die respondente het gese dat daar nie 'n spesifieke metodologie is wat die Kollege voorskryf nie. 20% van die respondente het gese daar is wel 'n metodologie wat die Kollege voorskryf.

Op die vraag oor metodes by letterkundeonderrig moes dosente op die onderskeie

onderafdelings reageer. Die respondente moes hulle reaksies by die volgende metodes gee.

Grammatika-vertaalmetode

100% van die respondente het gese hulle gebruik nooit hierdie metode nie.

Direkte metode

60% van die respondente het gese hulle gebruik nie die direkte metode nie. 20% het gese hulle gebruik hierdie metode selde en 20% het gese hulle gebruik die direkte metode by letterkundeonderrig.

Kommunikatiewe benadering

80% van die respondente het gese hulle gebruik die kommunikatiewe benadering by letterkundeonderrig en 20% het gese hulle gebruik dit gereeld.

Oudio-spraakmetode

60% van die respondente het gese hulle gebruik nooit die oudio-spraakmetode by letterkundeonderrig nie. 20% het gese hulle gebruik wel hierdie metode. 20% het gese hulle gebruik die oudio-spraakmetode selde.

Die volgende afdeling handel oor literere teorie. Eerstens is daar aan respondente gevra of hulle dink dat kennis van literere teorie belangrik is by die onderrig van Engels T2 letterkunde 80% van die respondente het positief op hierdie vraag geantwoord, terwyl 20% gese het hulle dink nie literere teorie is belangrik nie.

Die volgende vraag het 'n mate van selfrefleksie vereis: "Ora u volgens u eie mening genoegsame kennis van literere teorie?" 80% van die respondente het op hierdie vraag gereageer deur te se dat hulle geen kennis het van literere teorie nie. 20% het gese hulle het kennis van literere teorie.

By die volgende vraag moes respondente reageer op verskeie onderafdelings. Daar is aan hulle gevra watter teoretiese uitgangspunt hulle gebruik. Die respondente moes op die volgende teoretiese uitgangspunte/benaderings reageer:

Russiese Formalisme

100% respondente het gese dat hulle nooit die Russiese Formalisme in

letterkundeonderrig gebruik nie.

Strukturalisme

80% van die respondente het gese dat hulle nooit Strukturalisme in letterkundeonderrig gebruik nie, terwyl 20% respondente dit selde gebruik.

Marxisme

100% van die respondente het aangedui dat hulle nooit die Marxistiese literatuurbenadering gebruik nie.

Vergelykende Post-strukturalisme, byvoorbeeld die Imagologie

100% van die respondente het gese hulle gebruik nooit die Imagologie in letterkundeonderrig nie. 80% het aangedui dat hulle nie weet wat dit is nie.

Post-strukturalisme, byvoorbeeld Psigoanalise

100% het gese dat hulle nooit Psigoanalise in letterkundeonderrig gebruik nie.

Post-strukturalisme, byvoorbeeld Feminisme

100% respondente het gese hulle gebruik nooit Feminisme in letterkundeonderrig nie.

Dit is nie duidelik uit hierdie data watter benadering wel deur Engelse dosente gebruik word nie.

In die volgende afdeling word leespatrone nagegaan , weer eens die van studente , soos waargeneem deur dosente, en vervolgens die van die respondente self. Die eerste vraag lui soos volg: "Kan u studente onderskei tussen kinder-, jeug- en volwasseliteratuur?" 20% van die respondente het aangedui dat die studente wel kan onderskei tussen kinder-, jeug- en volwasseliteratuur, maar 80% van die respondente meen dat studente nie die onderskeid kan tref nie.

Die volgende vraag wou nagaan in watter van die literere genres die studente die beste vaar. By hierdie vraag moes die respondente reageer op die volgende:

Prosa

80% van die respondente het gese dat studente goed doen in prosa en 20% het gese studente doen baie swak in hierdie genre.

Drama

60% van die respondente het gese studente doen goed in drama. 20% van die respondente het aangedui dat die meeste studente gemiddeld vaar en die ander 20% meen dat studente baie swak presteer in drama.

Poesie

40% van die respondente het aangedui dat studente goed is in poesie. 40% het gereageer dat die meeste studente gemiddeld daarin presteer en 20% het gese dat studente baie swak is in poesie.

In die volgende vraag wou ek nagaan hoe sensitief dosente teenoor hulle studente se leeservaring staan: "Hou u die teikengroep in gedagte by die keuse van u T2-letterkundetekste?" 80% van die respondente het gese hulle hou wel die teikengroep in gedagte, terwyl 20% gese het dat hulle die teikengroep selde in gedagte hou wanneer hulle letterkundetekste kies.

Die volgende twee vrae handel weer eens oor die beskikbaarheid en bekombaarheid van tekste. Die eerste vraag lui: "Word u studente deur die Kollege van die nodige letterkundige voorgeskrewe tekste voorsien?" 60% van die respondente het geantwoord dat die Kollege wel die tekste aan die studente voorsien, terwyl 20% meen dat dit selde gebeur. 20% van die respondente het beweer dat daar geen letterkundige tekste aan die studente voorsien word nie.

Die tweede vraag in hierdie verband lui soos volg: "Het u studente geredelik toegang tot boekwinkels en biblioteke wat die nodige tekste aanhou?" 60% van die respondente het gese dat studente nie toegang tot boekwinkels en biblioteke het nie. Hulle het aangedui dat die meeste studente baie ver van stede af woon. 20% van die respondente het aangedui dat studente wel toegang tot boekwinkels en biblioteke het en nog 20% het gese studente het selde toegang tot boekwinkels en biblioteke.

Die volgende vraag handel oor leermateriaal: "Word studiegids of kassette aan die studente voorsien?" By hierdie vraag het die respondente afsonderlik op die beskikbaarheid van studiegids en kassette gereageer en nie op die vraag as geheel

nie. 80% van die respondente meen die Kollege voorsien studiegids aan die studente en 20% het gese studente kry nooit kasette by die Kollege nie.

'n Metodologiese kwessie wat met die inhoud van die studiegids skakel, is in die volgende vraag verwoord: "Leer u u studente om tekste te analiseer?" 80% van die respondente het gese hulle leer wel studente om tekste te analiseer, terwyl 20% gese het studente word nie geleer om tekste te analiseer nie.

Wat breër leespatrone betref, is die volgende vraag gestel: "Verwag u van u studente om ander Engelse tekste te lees behalwe die wat u aan hulle voorskryf?" 100% van die respondente het gese hulle verwag wel dat studente addisionele tekste sal lees.

Die volgende data is ingesamel ten opsigte van leespatrone van respondente. Eerstens is 'n vraag oor vakliteratuur ingesluit: "Lees u vakliteratuur om sodoende op hoogte van nuwe ontwikkelinge te bly?" 80% van die respondente het gese hulle lees wel vakliteratuur en 20% het aangedui dat hulle dit gereeld doen.

Die volgende data het aan die lig gekom betreffende die soort tekste wat deur dosente gelees word:

Prosa

80% van die respondente het aangedui dat hulle prosa lees en 20% het gese hulle lees dit selde.

Drama

100% van die respondente het aangedui dat hulle drama lees.

Poesie

100% respondente het gese hulle lees wel poesie.

Tydskrifte

Al die respondente het aangedui dat hulle tydskrifte lees.

Koerante

100% van die respondente het gese hulle lees koerante.

Vervolgens is daar 'n vraag gestel waarin selfrefleksie 'n belangrike rol speel: "Is u as Engels T2-dosent oortuig dat u aan u T2-studente die beste letterkundeonderrig verskaf?" 100% van die respondente het gese hulle is wel oortuig dat hulle aan studente die beste onderrig verskaf.

Ten einde vas te stel in hoe 'n mate dosente aktief werk om kennis oor hul vakgebied te bekom, is die volgende vraag gestel: "Woon u werksinkels, seminare en konferensies by om op hoogte te bly aangaande nuwe ontwikkelinge?" Al die respondente het aangedui dat hulle wel werksinkels, seminare en konferensies bywoon.

Ten slotte is dosente ook gevra om met voorstelle vorendag te kom: "Hetu enige praktiese uitvoerbare voorstelle om die situasie betreffende letterkundeonderrig te verbeter?" Al die respondente het positief gereageer en die volgende voorstelle is gemaak:

- * "A thorough research on the author's background should be done."
- * Studente moet gemotiveer word om meer te lees.
- * Besprekings van literere teorie moet ook by letterkundeonderrig geïnkorporeer word.
- * Daar moet teruggegaan word na die strukturele benadering om hulle Engels te verbeter.

3.3.4 Zoeloe T1 respondente

Die derde vraelys is aan dosente van **Zoeloe** T1-studente uitgedeel en die volgende data is ingesamel. Slegs ses van die agt studente het hulle vraelyste voltooi. Die ander twee was nie beskikbaar nie.

Die eerste afdeling handel oor persoonlike besonderhede. Wat ouderdom betref, val 50% van die respondente tussen 30 en 40 jaar en 50% tussen ouderdom 40 en 50 jaar. Al die respondente is vrouens. 100% van die respondente is moedertaalsprekers van Zoeloe.

Wat kwalifikasies betref, het 83% van die respondente 'n honneurs- en 17% 'n MA-graad. Die volgende vraag het betrekking op hulle onderwyservaring as Zoeloe T1-dosente op

tersiere vlak. 100% respondente het gese hulle ervaring by die onderrig van Zoeloe as eerste taal op tersiere vlak val tussen 10-20 jaar.

Wat vaardigheid in Zoeloe betref, het die respondente soos volg op die onderstaande §reageer:

Lees

Al die respondente het aangedui dat hulle Zoeloe baie goed kan lees.

Praat

100% van die respondente het aangedui dat hulle Zoeloe baie goed kan praat.

Skryf

Al die respondente het aangedui dat hulle Zoeloe goed kan skryf.

Luister

100% van die respondente het gese hulle kan Zoeloe goed verstaan.

In die volgende afdeling is metodologiese kwessies nagegaan. Weer eens wou ek weet of 'n bepaalde metodologie deur die Kollege voorgeskryf word. 67% het gese daar word wel 'n spesifieke metodologie voorgeskryf, terwyl 33% van die respondente meen dat geen spesifieke metodologie deur die Kollege voorgeskryf word nie.

Vervolgens moes respondente aandui watter van die volgende metodes hulle by letterkundeonderrig gebruik. Die respondente moes reageer by die volgende metodes:

Grammatika-vertaalmetode

50% van die respondente het gese hulle gebruik die grammatika-vertaalmetode gereeld. 33% van die respondente het gese hulle gebruik wel hierdie metode en 17% van die respondente het gese hulle gebruik nie die grammatika-vertaalmetode nie.

Direkte metode

83% van die respondente het gese hulle gebruik nie/nooit die direkte metode nie. 17% van die respondente gebruik hierdie metode gereeld.

Kommunikatiewe benadering

50% van die respondente het gese hulle gebruik nie die kommunikatiewe benadering by letterkundeonderrig nie en 33% het gese hulle gebruik dit gereeld. 17% van die

respondente gebruik die kommunikatiewe benadering selde.

Oudio-spraakmetode

50% van die respondente het gese hulle gebruik die oudio-spraakmetode by letterkundeonderrig. 33% gebruik hierdie metode selde, terwyl 17% van die respondente gese het hulle gebruik nooit die oudio-spraakmetode by letterkundeonderrig nie.

In die volgende afdeling is respondente se kennis en toepassing van literer-teoretiese strominge nagegaan. Eerstens moes dosente kommentaar lewer op die bruikbaarheid van die literatuurteorie vir hulle situasie: "Oink u kennis van literere teorie is belangrik by die onderrig van Zoeloe T1-letterkunde?" Al die respondente het gese dat literere teorie wel belangrik is by die onderrig van Zoeloe T1-letterkunde.

Die volgende vraag wou bepaal hoe die respondent voel oar sy/haar kennis op hierdie gebied: "Beskik u volgens u eie mening oor genoegsame kennis van die literere teorie?" Al die respondente het gese hulle het genoeg kennis van die literere teorie. Toe daar gevra is watter benadering hulle volg by die onderrig van letterkunde, was die reaksies soos volg:

Russiese Formalisme

83% van die respondente het gese dat hulle nooit Russiese Formalisme as 'n teoretiese uitgangspunt in Zoeloe T1-letterkundeonderrig gebruik nie. 17% het gese hulle gebruik dit gereeld.

Strukturalisme

50% van die respondente het reageer dat hulle die Strukturalisme gereeld in Zoeloe T1-letterkundeonderrig gebruik. 33% het aangedui dat hulle dit selde gebruik, terwyl 17% van die respondente gese het dat hulle nooit die Strukturalisme as 'n teoretiese uitgangspunt gebruik nie.

Marxisme

Al die respondente het gese dat hulle nooit hierdie teoretiese uitgangspunt in letterkundeonderrig gebruik nie.

Vergelykende Post-strukturalisme, byvoorbeeld die Imagologie

Al die respondente het aangedui dat hulle nooit die Imagologie in Zoeloe T1-

letterkundeonderrig gebruik nie en bygevoeg dat dit die eerste keer is dat hulle hierdie woord sien.

Post-strukturalisme, byvoorbeeld Psigoanalise

Al die respondente het gese dat hulle nooit Psigoanalise as 'n teoretiese uitgangspunt in Zoeloe T1-letterkundeonderrig gebruik nie.

Post-strukturalisme, byvoorbeeld Feminisme

100% van die respondente het gese dat hulle nooit Feminisme by Zoeloe T1-letterkundeonderrig gebruik nie.

In die volgende afdeling is data ingesamel oar beide die studente en die dosente se leespatrone, eersgenoemde vanuit die perspektief van die respondente. Eerstens kom die studente aan die beurt. Die eerste vraag lui soos volg: "Kan u studente onderskei tussen kinder-, jeug- en volwasseliteratuur?" 50% respondente het gese dat die studente wel kan onderskei tussen kinder-, jeug- en volwasseliteratuur, terwyl 50% gese het dat studente nie die onderskeid kan maak nie.

Die volgende vraag het op prestasie in genres betrekking: "In watter afdeling van u letterkundeonderrig vaar u studente die beste?" Die respondente het soos volg op die onderskeie genres reageer:

Prosa

100% van die respondente het gese studente doen baie goed in prosa.

Drama

100% van die respondente het gese studente vaar goed in drama.

Poesie

50% van die respondente het gese dat studente goed doen in poesie. 33% van die respondente meen dat studente gemiddeld vaar en 17% het aangedui dat studente baie swak doen in poesie.

Die volgende vraag hou verband met dosente se sensitiwiteit teenoor hulle studente as lesers: "Hou u die teikengroep in gedagte by die keuse van Zoeloe T1-letterkundetekste? Al die respondente het gese hulle hou nie die teikengroep in gedagte by die keuse van

die letterkundetekste nie.

Beskikbaarheid van letterkundetekste word in die volgende twee vrae betrek. Eerstens wou ek weet of studente deur die Kollege van die nodige letterkundige voorgeskrewe tekste vir Zoeloe voorsien word. Al die respondente het gese die Kollege voorsien geen letterkundige tekste aan studente nie.

In aansluiting hierby is die volgende vraag gestel: "Het u studente toegang tot boekwinkels en biblioteke wat die boeke aanhou?" 67% respondente het gese dat hulle studente nie sodanige toegang het nie en bygevoeg dat die meeste studente op die platteland woon. 33% van die respondente het gese dat die studente wel toegang tot boekwinkels en biblioteke het en aangetoon dat dit studente is wat naby stede woon.

Wat lesmateriaal betref, is die volgende vraag aan respondente gestel: "Word studiegidse en/of kassette aan die studente voorsien?"

Studiegidse

Al die respondente het gese dat die Kollege studiegidse aan studente voorsien.

Kassette

100% van die respondente het gese dat kassette nooit aan studente gegee word nie.

In aansluiting by die vraag oor die beskikbaarheid van leermiddele, is die volgende metodologiese kwessies aangespreek: "Leer u studente om tekste te analiseer?" Al die respondente het gese die studente word geleer om tekste te analiseer.

Die volgende vraag het betrekking op die ontwikkeling van 'n leeskuiluur: "Verwag u van die studente om ander Zoeloetekste te lees behalwe die wat aan hulle voorgeskryf is?" 100% van die respondente het gese hulle verwag wel dat studente aanvullende letterkundige tekste sal lees.

In die volgende sub-afdeling is dosente se leespatrone nagegaan. Eerstens is 'n vraag gestel om na te gaan in hoe 'n mate dosente hul vakkennis vermeerder: "Lees u

vakliteratuur om sodoende op hoogte te bly van nuwe ontwikkelinge?" 50% van die respondente het gese hulle lees gereeld Zoeloe T1-vakliteratuur en 50% het gese hulle lees dit selde.

Wat die breër leesgewoontes van dosente betref, is daar aan hulle gevra watter tekssoorte hulle lees. Respondente het soos volg reageer:

Prosa

50% respondente het gese hulle lees prosa. 33% het gese hulle lees gereeld prosa en 17% het gese hulle lees nie prosa nie.

Drama

Al die respondente het gese hulle lees drama.

Poesie

Al die respondente het aangedui dat hulle poesie lees.

Tydskrifte

Al die respondente het aangedui dat hulle tydskrifte lees.

Koerante

100% van die respondente het gese hulle lees koerante.

Vervolgens is daar 'n vraag gestel waarin selfrefleksie 'n belangrike rol speel: "Is u as Zoeloe T1-dosent daarvan oortuig dat u aan die studente die beste letterkundeonderrig verskaf?" 100% van die respondente het gese hulle is wel oortuig daarvan dat hulle aan studente die beste onderrig verskaf.

Ek wou verder van die Zoeloedosente weet of hulle aktiwiteite bywoon om hul vakkennis te verbeter: "Woon u werksinkels, seminare en konferensies by om op hoogte te bly van nuwe ontwikkelinge?" 50% het gese hulle woon seminare en konferensies by, 33% het gese hulle woon werksinkels, seminare en konferensies gereeld by en 17% het gese hulle woon dit selde by.

Wat voorstelle ter verbetering van letterkundeonderrig betref, het die respondente soos volg gereageer:

... Studente moet geleer word om 'n deeglike analise van die tekste te doen.

''' 'n Zoeloe moedertaalstudent behoort kreatief te wees en sekere feite in 'n letterkundeteks te ontdek.

- * Studente moet ook ander tekste lees behalwe die wat aan hulle voorgeskryf is.
- * Studente moet gemotiveer wees om prosa, drama en poesie te lees.
- * Letterkundige tekste moet maklik en interessant wees sodat studente dit kan geniet.

3.4 Data-analise en bevinding

Persoonlike besonderhede

Wat geslag betref, is daar twee vroulike en twee manlike dosente in die Departement Afrikaans. In die Departement Engels is daar twee manlike en drie vroulike dosente. In die geval van Zoeloe is al die dosente vroulik. Wat taledepartemente by die Kollege betref, is die meerderheid dosente dus vroulik.

Ouderdom

In al die Departemente val die meerderheid dosente in die ouderdomsgroep 30 tot 40. 'n Kleiner groep val in die ouderdomsgroep 40 tot 50 en 'n heel klein groep is tussen 50 en 60. Hieruit kan afgelei word dat dosente oor die algemeen relatief jonk is en dus ook relatief onlangs hul eie studie voltooi het.

Moedertaalstatus

Wat die posisie van tweedetaaldepartemente betref (Afrikaans en Engels), is die meerderheid dosente nie-moedertaalsprekers van die taal wat hulle doseer. Hierdie situasie leen horn tot potensiele probleme ten opsigte van kommunikasie. In die geval van Zoeloe, wat as T1 onderrig word, is al die dosente moedertaalsprekers en behoort daar dus nie kommunikasieprobleme tussen dosent en student te ontstaan.

Hoogste kwalifikasie

In beide tweedetaaldepartemente (Afrikaans en Engels) het die meerderheid dosente hul vak alleen tot op derdejaarsvlak voltooi. Minstens die helfte van die dosente het dus geen nagraadse gespesialiseerde opleiding nie. Weer eens is die situasie anders in die geval van Zoeloe waar al die dosente nagraadse kwalifikasies in hul vakgebied het.

Doseerervaring

In al drie die taledepartemente le die doseerervaring van ten minste 50% of van die

meerderheid dosente tussen 0 en 10 ja ar. In die geval van Afrikaans en Engels is daar egter ook dosente wat langer ondervinding het en wat leiding aan jonger dosente sou kon gee.

Taalvaardigheid

Lees

In al drie gevalle het dosente aangedui dat hulle die betrokke taal goed kan lees.

Praat

Met uitsondering van een dosent by Afrikaans, wat ietwat huiwerig is oor sy spreekvaardigheid voel al die dosente, moedertaalsprekers al dan nie, dat hulle die betrokke taal goed kan praat. Kommunikasie in die kontakssessies behoort dus nie 'n probleem te wees nie.

Skryf

In al die gevalle word aangedui dat die betrokke taal goed geskryf kan word. Die saamstel van geskrewe materiaal vir die studentekorps behoort dus nie 'n probleem te wees nie .

Luister

Al die dosente het aangedui dat hulle die betrokke taal goed kan begryp as hulle aangespreek word. Geen probleme kan in hierdie verband voorsien word nie.

Word 'n spesifieke metodologie deur die Kollege voorgeskryf?

In hierdie opsig bestaan daar duidelike verwarring. Terwyl die meerderheid dosente in elke Departement aangedui het dat daar nie voorskrifte in hierdie verband bestaan nie, is daar ook in elke geval dosente wat beweer dat dit wel die geval is. Uit hierdie voorlopige en oppervlakkige navraag blyk dit dat daar wel, wat metodologie betref, probleme mag wees. In vrae wat hierna volg, word hierdie probleem in grater diepte ondersoek. Ten opsigte van 'n spesifieke metodologiese benadering het dosente dan ook soos volg gereageer.

Grammatika-vertaalmetode

Die helfte van die dosente by Afrikaans en die meerderheid van dosente by Zoeloe het aangedui dat hulle hierdie metode gebruik . In die geval van Engels word dit glad nie gebruik nie. Hierdie metode is totaal verouderd en daar kan dus ernstige vraagtekens geplaas word naas die feit dat dit in twee van die Departemente nag so dikwels gebruik

word. As metode wat ontwikkel is om 'n tweedetaal aan te leer, is dit vir my nie duidelik waarom Zoeloedosente hierdie metode gebruik nie. Twee moontlike redes kan hier aangevoer word. Eerstens mag dit wees dat dosente nie vertrouwd is met die term nie en dus nie die vraag korrek beantwoord nie. Tweedens mag dit wees dat metodes wat dosente as *studente* ervaar het, voortgesit word, ongeag die bepaalde situasie waarin hulle hul nou bevind.

Direkte metode

Wat hierdie reeds verouderde metode betref, het die meerderheid dosente aangedui dat hulle dit nie gebruik nie. Tog was daar in elke Departement wel dosente wat gese het hulle gebruik dit steeds. In daardie gevalle kan die besondere metodologiese benadering bevraagteken word.

Kommunikatiewe benadering

Uit die data versamel, blyk dit dat al die dosente in al drie taledepartemente hierdie metode by letterkundeonderrig gebruik. Dit begin dus lyk asof sommige dosente eklekties te werk gaan wat metodologie betref.

Oudio-spraakmetode

Hierdie metode kan, myns insiens, alleen suksesvol gebruik word waar studente en dosente hulle in 'n residensiele onderrigsituasie bevind. Alhoewel die meerderheid dosente aandui dat hulle hierdie metode nie gebruik nie, is daar tog dosente wat gese het dat hulle dit wel gebruik. In hierdie verband kan daar weer vraagtekens geplaas word ten opsigte van die sinvolheid van so 'n benadering binne 'n afstandsgerigte onderrigsituasie.

Is kennis van literere teorie belangrik by die onderrig van letterkunde?

'n Oorweldigende meerderheid van dosente in al drie taledepartemente het aangedui dat literere teorie, volgens hul mening, van belang is by die onderrig van letterkunde.

Het u genoegsame kennis van die literere teorie?

In die geval van die tweedetaaldepartemente het ten minste die helfte van die dosente aangedui dat hulle, volgens hulle eie gevoel, nie genoegsame kennis van die literere teorie het nie. In die geval van Zoeloe het al die dosente aangedui dat hulle kennis, volgens eie mening, genoegsaam is. 'n Mens sou kon aanneem dat daardie dosente wat slegs 'n voorgraadse kwalifikasie in hul vakgebied het, voel dat hulle kennis van die

literere teorie onvoldoende is. In hierdie verband kan verdere. gespesialiseerde studie help om die toedrag van sake te verbeter.

Toeretiese uitgangspunte

Dosente het soos volg op die onderskeie teoretiese uitgangspunte gereageer .

Russiese Formalisme

Feitlik alle dosente het aangedui dat hulle nie hierdie benadering gebruik nie. Dis nie duidelik of dosente die belang van hierdie benadering in terme van verdere ontwikkelinge deur die loop van die twintigste eeu insien nie. Reeds in hierdie opsig bevraagteken ek die selfvertroue waarmee talle dosente aangedui het dat hul kennis van die literere teorie voldoende is.

Strukturalisme

Die meeste Afrikaans en Zoelosedosente gebruik hierdie benadering, terwyl niemand by Engels dit gebruik nie. Die feit dat die Strukturalisme ietwat verouderd is, het heel duidelik geen impak op die betrokke dosente by Afrikaans en Zoeloe nie.

Marxistiese literatuurbenadering

In die Oepartement Afrikaans het hierdie benadering 'n definitiewe prominensie, terwyl dit glad nie by Engels en Zoeloe gebruik word nie. Hoe lede van die Departement Afrikaans hul onderskeie teoretiese benaderings versoen, is nie duidelik nie.

Vergelykende post-strukturalisme, byvoorbeeld die Imagologie

Al die dosente het aangedui dat hulle nie hierdie beandering volg nie en 'n beduidende aantal dosente het gese dat hulle nie weet waarom die Imagologie gaan nie. Hierdie uiters bruikbare benadering, veral in die multi-kulturele en multi-talige Suid-Afrikaanse konteks, behoort myns insiens meer prominent te figureer.

Post-strukturalisme, byvoorbeeld Psigoanalise

Weer eens het al die dosente aangedui dat hulle nie die benadering gebruik nie. Enkele dosente het aangedui dat hulle nie weet wat die Psigoanalise is nie. Veral in terme van identiteitsdiskoerse, wat van kardinale belang in ons huidige Suid-Afrikaanse konteks is, is dit jammer dat hierdie benadering geYgnoreer word.

Post-strukturalisme, byvoorbeeld die Feminisme

Slegs een dosent by Afrikaans het aangedui dat hy/sy die Feminisme gebruik. Al die ander dosente het gese hulle gebruik dit nooit. 'n Aantal dosente het aangedui dat hulle

nie weet waaroor dit hier gaan nie.

Leespatrone: Studente

Kan u studente onderskei tussen kinder-, jeug- en volwasseliteratuur?

Terwyl dosente in die Departement Engels voel dat hulle studente wel die onderskeid kan maak, is daar verdeeldheid in die verband onder dosente van Afrikaans en Zoeloe. Dit wil voorkom asof die kwessie van lewens- en leesfases nie genoegsame aandag in hierdie twee Departemente kry nie.

In watter afdelings van die letterkunde vaar u studente die beste?

Hier moes dosente op die onderskeie genres reageer.

Prosa

Oor die algemeen vaar studente, volgens die mening van die meeste dosente, goed in die prosa.

Drama

In Engels en Zoeloe vaar studente beter in drama as in Afrikaans. Hierdie genre is dus, wat Afrikaans betref, in 'n mate problematies. Taal en genre blyk hier 'n probleem te wees.

Poesie

Hierdie genre word deur al die dosente as problematies aangedui. Terwyl daar studente by Engels en Zoeloe is wat goed vaar in die poesie, is daar tog 'n beduidende aantal studente wat oor alle taalgrense heen 'n probleem met hierdie genre het. Genre, eerder as taal, blyk hier die probleem te wees.

Hou u die teikengroep in gedagte by die voorskryf van tekste?

Terwyl die meerderheid Afrikaans en Engels dosente aangedui het dat hulle wel die teikengroep in gedagte hou wanneer tekste voorgeskryf word, is dit heeltemal nie die geval by Zoeloe nie. 'n Mens sou hier kon aflei dat dosente van 'n tweedetaal dalk sensitiewer teenoor die studentekorps staan as dosente van 'n moedertaal.

Voorsien die Kollege die studente van die nodige voorgeskrewe letterkundige tekste?

Dit blyk dat die Kollege nie 'n eenvormige beleid in hierdie verband het nie. Al die dosente in Afrikaans en Zoeloe het aangedui dat die Kollege nie die boeke voorsien nie. Wat Engels betref, blyk daar verwarring te wees. Sommige dosente meen dat dit wel

gebeur, terwyl ander aandui dat dit nie die geval is nie. In hierdie verband kan 'n definitiewe probleem geïdentifiseer word.

Het u studente geredelike toegang tot biblioteke/boekwinkels wat die voorgeskrewe tekste aanhou?

Die oorweldigende gevoel hier is dat die meeste studente nie toegang tot biblioteke en boekwinkels het nie. Dosente in al die taledepartemente stem hiermee saam. Slegs studente wat in townships woon, het sodanige toegang. Die meerderheid studente woon op die platteland en het dus nie toegang tot biblioteke en boekwinkels nie. Dit is dus duidelik dat die beskikbaarheid van boeke problematies is.

Word studiegidse/kassette aan studente voorsien?

Dosente in al drie die departemente is eenparig in hul aanduiding dat studente wel van studiegidse voorsien word, maar dat hulle geen klankkassette ontvang nie. 'n Mens sou in hierdie verband twee afleidings kon maak. Eerstens: studiegidse vervang in die meeste gevalle primere letterkundetekste wat, soos aangedui, nie geredelik beskikbaar is nie. Tweedens Klankkassette wat 'n belangrike rol sou kon speel om leereffektiwiteit van veral T2-leerders te verhoog, is nie in gebruik nie. 'n Belangrike metodologiese hulpmiddel word dus deur al die taledepartementenoor die hoof gesien.

Leer u studente om tekste te analiseer?

Slegs een dosent uit al die respondente het aangedui dat sy/haar studente nie in hierdie vaardigheid onderrig word nie. In aanbeveling tot beter letterkundeonderrig dui talle studente egter juis op hierdie leemte. Myns insiens is die data hier onbetroubaar, omdat dit deur ander data weerspreek word.

Verwag u van studente om breër as die voorgeskrewe boekelys te lees?

In die geval van al drie taledepartemente word sodanige leeswerk vereis. Uit data versamel in die vraag oor aanbevelings, blyk dit egter dat dit nie gebeur nie. 'n Mens kan jouself ook afvra of dit wel moontlik is, gesien die feit dat nie eers die voorgeskrewe tekste beskikbaar is nie.

Leespatrone: personeel

Lees u vakliteratuur?

Al die dosente het aangedui dat hulle (redelik) gereeld vakliteratuur lees.

Watter soort tekste lees u?

Hier moes die dosente op genres en meer populere media reageer.

Prosa

In elke Departement is daar een dosent wat nie prosa lees nie, maar die res lees dit wel. Prosa is dus 'n gewilde genre. 'n Mens kan dus 'n verband le tussen hierdie leespatroon en die feit dat studente goed in hierdie mediumpresteer.

Drama

Die oorweldigende meerderheid van dosente lees dramas. Tog vaar studente in Afrikaans nie so goed in hierdie genre nie. Die korrelasie tussen dosente se leespatrone en studente se prestasie kan dus nie aangedui word nie.

Poesie

Alhoewel studente oor die algemeen die slegste vaar in poesie van al die genres, beweer dosente, met 'n enkele uitsondering in Afrikaans, dat hulle hierdie genre wel lees. Ook hier kan 'n korrelasie tussen dosente se leespatrone en studenteprestasie nie getrek word nie.

Tydskrifte

Alie dosente lees tydskrifte.

Koerante

Alie dosente lees koerante.

Is u daarvan oortuig dat u aan u studente die beste letterkundeonderrig verskaf?

Alie dosente het aangedui dat hulle wel aan hulle studente die beste onderrig verskaf. Selfkritiek blyk heeltemal afwesig te wees.

Woon u werkswinkels, seminare en konferensies by om op die hoogte van sake te bly?

Alie dosente het aangedui dat hulle dit wel doen.

3.5 Gevolgtrekking

Uit die bostaande data-analise kan daar tot die volgende gevolgtrekkings gekom word.

* Die meeste dosente in taledpartemente is vroulik en in die ouderdomsgroep 30 tot 40. Alhoewel hierdie geslagsverspreiding in terme van regstellende aksie inpas by die

konteks van die dag, mag dit dissiplinere probleme in die praktyk veroorsaak.

* Alhoewel dosente aangedui het dat hul taalvaardighede oor die algemeen goed is, kan die oorwig aan tweedetaalsprekers in taaldepartemente probleme veroorsaak.

* Daar is te veel kollegedosente wat nie gespesialiseerde nagraadse opleiding deurloop het nie en nie oor genoegsame kennis in verband met taalaanleerteorie en litererteoretiese sake beskik nie.

* Talle dosente het relatief min ondervinding (tussen 0 en 10 jaar), wat besondere uitdagings aan hulle stel binne 'n konteks van afstandsonderrig.

* Dosente blyk, volgens eie mening en oor die algemeen, besonder taalvaardig te wees in die taal wat hulle onderrig. Hierdie aanname behoort getoets te word.

* Daar heers verwarring in al drie die Departemente wat metodologie betref. Myns insiens blyk die probleem te lê op die vlak van

- 'n gebrekkige teoretiese onderbou wat taalverwerwingsteorie betref
- 'n gebrekkige kennis van die voor- en nadele van die onderskeie metodologiese benaderings en die implikasies daarvan vir afstandsonderrig
- 'n gebrek aan 'n koherente beleid ten opsigte van metodologie.

* Wat literere teorie betref, is dosente nie genoegsaam ingelig nie. Die feit dat geen dosent van post-strukturalistiese benaderings gebruik maak nie, is kommerwekkend. In die geval van Engels is dit heeltemal nie duidelik watter benadering wel gevolg word nie, aangesien dosente in feitlik al die gevalle aangedui het dat hulle die spesifieke benadering nie volg nie. Die verband tussen literere benadering en doeltreffende afstandsonderrig (vergelyk 2.2) kom ook nêrens ter sprake nie. Gespesialiseerde opleidingsprogramme kan sake hier regstel.

* Die feit dat daar geen duidelike korrelasie bestaan tussen dosente se leespatrone en

studente se prestasies nie, laat my twyfel of die data hier betroubaar is. Hierdie aangeleentheid , wat hier slegs terloopse aandag gekry het, behoort in veel meer besonderhede ondersoek te word.

* Naas probleme random die beskikbaarheid van voorgeskrewe tekste, skep studiegidse, as plaasvervangers van die voorgeskrewe tekste, probleme.

* Konvensionele opleiding in genres blyk aan die orde van die dag te wees. 'n Lesergerigte benadering tot letterkundeonderrig blyk heeltemal agterwee gelaat te word. Weinig klem word byvoorbeeld op lewensfases, leesfases en gepaardgaande leesbehoeftes geplaas. In enkele gevalle word die voorskryf van tekste ook te onsimpatiek en ondemokraties gedoen.

* Uit die data verskaf, is dit moeilik om te aanvaar dat dosente geheel en al onkrities na hul eie onderrig kyk en nie selfkritiek toepas nie.

4. SAMEVATTING: VOORSTELLE VIRAFRIKAANS T2 LETTERKUNDEONDERRIG BY AFSTANDS-INDIENSOPLEIDINGSENTRA

Uit die bogenoemde oorsig kan daar drie breek aanbevelings gemaak word ten einde die personeelsituasie aan sentra vir afstands-indiensopleiding, soos die Umlazi Kollege vir Verdere Opleiding , te verbeter.

In die eerste plek behoort dosente, deur middel van seminare, werksinkels of gespesialiseerde nagraadse kursusse, kennis op te doen van die onderrigmodus waarbinne hulle opereer. Afstands-indiensopleiding stel besondere eise aan onderrigters en vereis vernuftige strategieë waarvolgens teoretiese-vakkundige kwessies by hierdie onderrigmodus geïntegreer behoort te word.

In die tweede plek behoort dosente, weer eens deur werksinkels, seminare of gespesialiseerde nagraadse studie, kennis op te doen van taalverwerwingsteorieë, asook metodologiese kwessies. Ook behoort hierdie kennis prakties toegepas te word

op die besondere situasie van afstandsiensopleiding . Benaderings behoort gewoone en beoordeel te word alvorens dit op 'n lukrake manier gebruik word. Die werk van Latti en Gouws (1992 en 1997) kan in hierdie verband met vroeë bestudeer word.

In die derde plek behoort dosente hul kennis van literer-teoretiese sake te verbreed. Hierdie aspek is, volgens my oordeel, van kardinale belang. Weer eens kan van gespesialiseerde onderrigprogramme gebruik gemaak word. Maar dosente, wat vertrou is met die besondere eise van hul onderrigmodus, behoort ook die bruikbaarheid van teorieë te bespreek en, waar nodig, aanpassings te maak. Versamelbundels oor resente literer-teoretiese diskoerse, soos Mongia (1996) se studie oor postkoloniale literatuurteorie, Mary Eagleton (1996) se versameling tekste oor die Feminisme en Madan Sarup (1996) se oorsig oor post-strukturalistiese literatuurbeskouings, behoort ook bestudeer te word. Ook resente navorsing soos die van Kruger (1995) en Xolo (1995), beide oor toepassings van die Imagologie op Afrikaanse tekste, behoort bestudeer te word.

In hierdie studie het ek een onderafdeling van 'n grater problematiek ondersoek , naamlik die personeelsituasie betreffende Afrikaans T2 letterkundeonderrig. Soos op verskeie plekke in hierdie artikel aangedui, is daar talle ander aspekte wat met vroeë ondersoek kan word en waaruit aanbevelings vir verbeterde onderrig na vore mag kom.

BIBLIOGRAFIE

1996. A distance education quality standards framework for South Africa. Pretoria : Directorate: Distance Education, Media and Technological Services, Department of Education.

Bengu, S.M. 1997. Curriculum 2005 Lifelong learning for the 21st century. Cape Town: National Department of Education.

Du Plessis, E.C. 1995. Indiensopleiding van onderwysers : 'n uitdaging aan afstandsonderrig. 10(1): 95-103 .

Eagleton, Mary (ed.). 1996 (1986). Feminist literary theory: a reader. Cambridge , Massachusetts: Blackwell Publishers .

Kruger, Estelle. 1995. 'n Imago!ogiese analise· E A venter se Wit oemfaan in die Afrikaans tweedetaalk!askamer. Ongepubliseerde MA-navorsingsartikel. Durban: Universiteit van Natal.

Uitti, M. en Gouws, S. 1992. Die kommunikatiewe benadering : metodiek vir primere onderwys. Kaapstad: Maskew Miller Longman.

Latti, M. en Gouws, S. 1997. Die toepassing van die sewe spesifieke uitkomstes vir die leerQebied: Taal, Ge!etterdheid en Kommunikasie. Durban: Ongepubliseerde werkswinkelnotas 23/05/97.

McFarlane, M.M. 1991. Afstandsupervisie in Maatskaplike werk. Ongepubliseerde MA-tesis. Stellenbosch : Universiteit van Stellenbosch.

McFarlane, L.R. 1995. Praktiese onderwys - die Achilleschiel van onderwysopleiding deur middel van afstandsonderrig. Educare 24(1): 44-47.

Mongia, Padmini (ed.). 1996. Contemporary postcolonial theory: a reader. London: Arnold.

Sarup, Madan. 1996. Identity, culture and the postmodern world. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Van Loggerenberg, J.J.A. 1994 . Kan vaardigheidsontwikkeling deur middel van afstandsonderrig plaasvind? 9 (2): 56-64.

Xolo, Enock Bhabha. 1995. *Die sakmense* van Maretha Maartens: 'n imagologiese ondersoek. Ongepubliseerde MA-navorsingsartikel. Durban: Universiteit van Natal.

BYLAAG A

RESPONSVRAEL VS

'n ONDERSOEK HOE PERSONEEL VAN AFRIKAANS T2 AFSTANDS -
INDIENSOPLEIDINGSKURSUSSE STAAN TEENoor LETTERKUNDE

INSTRUKSIES

1. Hierdie vraelys moet slegs voltooi word deur dosente van Afrikaans T2 afstands-indiensopleidingkursusse.
2. Verskaf asseblief die volgende inligting deur 'n kruisie oor die regte antwoord te trek waar dit nodig is.
3. Waar 'n motivering gevra word, moet dit kortliks op die gegewe lyn geskryf word.

VERKLARING

1 = Ja / Baie

2 = Gereeld

3 = Seide

4 = Nee

5 = Nooit

1. PERSOONLIKE BESONDERHEOE

1.1 Geslag..... ManNrou

1.2 In watter ouderdomsgroep val u? (20-30)-(30-40)-[40-50]-[50-60]

1.3 Is u 'n moedertaalspreker van Afrikaans? Ja / Nee

1.4 Wat is u hoogste kwalifikasie in Afrikaans ?

1.5 Hoe lank is u betrokke by die onderrig van Afrikaans as tweedetaal op tersiere vlak? [0-10]-[10-20]-(20-30)

1.6 Hoe vaardig is u in Afrikaans?

Lees..... Goed Gemiddeld Swak

Praat..... Geed Gemiddeld Swak

Skryf..... Goed Gemiddeld Swak

Luister.....Geed Gemiddeld Swak

2. METODOLOGIE

2.1 Word 'n spesifieke metodologie deur die Kollege voorgeskryf?Ja / Nee

2.2 Watter van die volgende metodes gebruik u by letterkundeonderrig ?

2.2.1 Grammatika-vertaal-metode

Die tradisionele metode. Studielyste en vertaling is belangrik en die klem val meer op lees as op kommunikasie..... 1 2 3 4 5

2.2.2 Direkte metode

Teikentaal word eksklusief gebruik. Daar is geen vertaling of gebruik van die moedertaal nie. Eksplisiete reëls word gebruik..... 1 2 3 4 5

2.2.3 Kommunikatiewe benadering

Die klem val op kommunikatiewe vaardighede en aktiwiteite en dit is gerig op gespreksvoering en groepwerk 1 2 3 4 5

2.2.4 Oudio-spraakmetode

Die klem val op luister en praat eerder as op lees en skryf. Dialoog, dril oefeninge en die gebruik van die moedertaal in die klaskamer word afgeraai en kontrasterende analise word dikwels gebruik..... 1 2 3 4 5

3. LITERERE TEORIE

3.1 Oink u kennis van literere teorie is belangrik by die onderrig van Afrikaans T2-letterkunde?..... 1 2 3 4 5

3.2 Ora u, volgens u eie mening, genoegsame kennis van literere teorie?.....
..... 1 2 3 4 5

3.3 Watter teoretiese uitgangspunt gebruik u?

3.3.1 Russiese Formalisme 1 2 3 4 5

3.3.2 Strukturalisme 1 2 3 4 5

3.3.3 Marxisme 1 2 3 4 5

3.3.4 Vergelykende post -strukturalisme , bv. Imagologie 1 2 3 4 5

3.3.5 Post-strukturalisme, bv. Psigoanalise 1 2 3 4 5

3.3.6 Post-strukturalisme, bv. Feminisme 1 2 3 4 5

4. LEESPATRONE

4.1 STUDENTE

4.1.1 Kan u studente onderskei tussen kinder-, jeug - en volwasse literatuur?

..... 1 2 3 4 5

4.1.2 In watter afdeling van u letterkundeonderrig vaar u studente die beste?

Presa Geed Gemiddeld Swak

Drama Geed Gemiddeld Swak

Poesie Geed Gemiddeld Swak

4.1.3 Hou u die teikengroep in gedagte by die keuse van u T2-letterkundetekste?

..... 1 2 3 4 5

4.1.4 Word u studente deur die Kollege van die nodige letterkundige voorgeskrewe tekste vir Afrikaans voorsien? 1 2 3 4 5

4.1.5 Het studente geredelike toegang tot boekwinkels/biblioteke wat die boeke aanhou? 1 2 3 4 5

4.1.6 Word studiegids en/of kasette aan die studente voorsien? 1 2 3 4 5

4.1.7 Leer u u studente om tekste te analiseer? Ja / Nee

4.1.8 Verwag u van u studente om ander Afrikaanse tekste te lees behalwe die wat aan hulle voorgeskryf is? 1 2 3 4 5

Gee nreer informasie

4.2 PERSONEEL

4.2.1 Lees u vakliteratuur om sodoende op die hoogte van nuwe ontwikkelinge te bly?

..... 1 2 3 4 5

4.2.2 Watter soort tekste lees u?

Presa 1 2 3 4 5

Drama 1 2 3 4 5

Poesie 1 2 3 4 5

Tydskrifte 1 2 3 4 5

Koerante 1 2 3 4 5

4.2.3 Is u as Afrikaans T2-dosent oortuig dat u aan die T2-student die beste onderrig verskaf? 1 2 3 4 5

4.2.4 Woon u werksinkels, seminare en konferensies by om op die hoogte te bly aangaande nuwe ontwikkelinge? 1 2 3 4 5

4.2.5 Het u enige Praktiese uitvoerbare voorstelle om die situasie (veral
betreffende die letterkundeonderrig) te verbeter? Ja / Nee

Motiveer u antwoord

.....

.....

..... ●

...

BYLAAG B

QUESTIONNAIRE

RESEARCH ON ENGLISH L2 PERSONNEL WHO ARE INVOLVED IN DISTANCE
EDUCATION LITERATURE COURSES

INSTRUCTIONS

1. This questionnaire should be completed by the lecturers involved in distance teaching of English L2 only.
2. Please give correct information by making a cross (x) on the correct answer where necessary.
3. Where a motivation is needed, please write on the blank lines supplied.

EXPLANATION

1 = Yes

2 = Regularly

3 = Occasionally

4 = **No**

5 = Never

1. PERSONAL PARTICULARS

1.1 GenderMale/ Female

1.2 What is your age group? [20-30]-[30-40]-[40-50]-[50-60]

1.3 Is English your mother tongue? Yes/ No

1.4 What is your highest qualification in the language you teach?

1.5 How long have you been involved in the teaching of English-L2 at tertiary level?

..... [0-10]-[10-20]-[20-30]

1.6 How skilful are you in English?

Reading..... Good Average Weak

Speaking..... Good Average Weak

Writing Good Average Weak
 Listening Good Average Weak

2. METHODOLOGY

2.1 Does the College prescribe a certain methodology in the teaching of literature?
 Yes/ No

2.2 What types of methods do you use in the teaching of literature?

2.2.1 Grammar Translation Method

It is the traditional method. Study lists and translation is important. The focus is on
 reading rather than communication 1 2 3 4 5

2.2.2 Direct Method

The target language is used exclusively. There is no translation or use of mother
 tongue 1 2 3 4 5

2.2.3 Communicative Approach

The focus is on communication. Activity, speech and group work are important
 1 2 3 4 5

2.2.4 Audio-Speech-Method

The focus is on listening, speaking, reading and writing skills. Dialogue, drill work
 practice and the mother tongue is often used in the classroom
 1 2 3 4 5

3. LITERARY THEORY

3.1 Do you think that literary theory is important in the teaching of English L2 ?
 1 2 3 4 5

3.2 Do you know, according to your own opinion, enough about literary theory ?
 1 2 3 4 5

3.3 What points of departure concerning literary theory do you use?

3.3.1 Russian Formalism 1 2 3 4 5

3.3.2 Structuralism 1 2 3 4 5

3.3.3 Marxist 1 2 3 4 5

- 3.3.4 Post-structural literature theory, eg. Imagology 1 2 3 4 5
- 3.3.5 Post-structuralism, eg. Psychoanalysis..... 1 2 3 4 5
- 3.3.6 Post-structuralism, eg. Feminism..... 1 2 3 4 5

4. READING SKILLS

4.1 STUDENTS

4.1.1 Can students differentiate between children's, youth and adult literature?

..... 1 2 3 4 5

4.1.2 In which section of your literature teaching do your students perform the best?

Prose Good Average Weak

Drama Good Average Weak

Poetry Good Average Weak

4.1.3 Do you consider your target group in the choice of L2 literature texts?

..... 1 2 3 4 5

4.1.4 Does the College supply the students with the necessary prescribed literary texts for English? 1 2 3 4 5

4.1.5 Are your students within reach of bookshops and libraries? 1 2 3 4 5

4.1.6 Does the College supply students with study guides, notes and/or cassettes?

..... 1 2 3 4 5

4.1.7 Do you teach your students to analyse texts? 1 2 3 4 5

4.1.8 Do you expect your students to read English texts other than their prescribed ones? 1 2 3 4 5

Give more information

4.2 PERSONNEL

4.2.1 Do you read subject literature in order to stay abreast with new developments?

..... 1 2 3 4 5

4.2.2 What types of texts do you read?

Prose..... 1 2 3 4 5

Drama 1 2 3 4 5

Poetry1 2 3 4 5

Magazines1 2 3 4 5

Newspapers1 2 3 4 5

4.2.3 Are you as English L2 lecturer convinced that your L2 students are getting the best tuition? Yes/No

4.2.4 Do you attend workshops, seminars and conferences to stay abreast with new developments? Yes / No

4.2.5 Do you have any practical recommendations to improve the situation with regard to literature teaching? Yes/ No

If so, motivate your answer'

.....'

.....

.....

BYLAAG C

UHLELO LWEMIBUZO

UCWANINGO MAYE LANA NABAFUNDISA IMILANDO ,
IZINGANEKWANE,NEZINGXOXO KUBAFUNDI ABAFUNDA BESEMAKHAYA
NGEPOSI.

OKUDINGA UKWENZIWA

1. Lemibuzo ifanele igcwaliswe ngabafundisa abafunda isiZulu sokuqala besemakhaya.
2. Chaza kahle ukhombise ngo (X) empendulweni okuyiyona.
3. Lapho kufanele ukhombise khona ulwazi lapho bhala emigqeni ebekiwe.

INCAZELO

1 = Yebo

2 = Okujwayelekile

3 = Okungase kwenzeke

4 = Chabo

5 = Okungezukwenzeka nezeneze

1. IMINININGWANE MAYELANA NAWA

1.1 UbuliliOwesilisa/owesifazane

1.2 Uneminyaka emingaki? Isukela ku [20-30]-[30-40]-40-50]-[50-60]

1.3 Ukhuluma Isizulu?..... Yebo / chabo

1.4 Ufunde wafika kuliphi ibanga olimini lwesiZulu?

1.5 Usunesikhathi esingakanani ufundisa isiZulu emfundweni ephakeme?
..... [0-10]-[10-20]-[20-30]

1.6 Unolwazi olungakanani esiZulwini?

UkufundaKuhle Phakathi nendawo Kubi

UkukhulumaKuhle Phakathi nendawo Kubi

UkubhalaKuhle Phakathi nendawo Kubi

UkulalelaKuhle Phakathi nendawo Kubi

2. INDLELA YOKUFUNDISA

2.1 Ikhona yini indlela yokufundisa ulimi lwesiZulu ekhethwa yikolishi? Yebo/cha

2.2 Iziphi izindlela zokufundisa ulwimi LwesiZulu kulezi ezilandelayo?

2.2.1 Indlela yokufundisa ukwakhiwa kolimi Ngendlela ngqo eyaziwayo yakudala yokufundisaukufundisisa indlela okuchazwe ngayo kakhulukazi ngendlela yokufunda noma ukukhuluma ngomlomo 1 2 3 4 5

2.2.2 Indlela eqondile

Kusetshenziswa ulimi ngokukhethekile akusetshenziswa ulimi lomdabu 1 2 3 4 5

2.2.3 Ukukhuluma ngendlela efaneleyo

Kugcizelelwa ukulalela ukukhuluma nokusebenzangezixuku 1 2 3 4 5

2.2.4 Ukukhuluma nokulalela

Kugcizelelwa ukulalela , ukukhuluma ukufunda nezindlela zokubhala ulwimi lwesiZulu olusetshenziswa endlini yokufundela. (Ekilasini) 1 2 3 4 5

3. ULWAZI LOKUFUNDWA KWEZINCWADI

3.1 Ubona ukuthi ulwazi lokufunda izindaba izinkondlo nezinganekwane lusemqoka esizulwini sokuqala? 1 2 3 4 5

3.2 Uyayazi yini indlela yokufundisa izincwadi? 1 2 3 4 5

3.3 Yiziphi izindlela ozisebenzisayo zokufundisa izindaba, izinganekwane, izinkondlo, kulezi ezilandelayo?

3.3.1 Russian formalism 1 2 3 4 5

3.3.2 Structuralism..... 1 2 3 4 5

3.3.3 Marxist..... 1 2 3 4 5

3.3.4 Post-structural literary theory, isiboniso Imagology..... 1 2 3 4 5

3.3.5 Post-structural literary theory, isiboniso ucwaningo lwengqondo .. 1 2 3 4 5

3.3.6 Post structural literary theory, isiboniso Feminism..... 1 2 3 4 5

4. ULWAZI LOKUFUNDA IZINCWADI

4.1 ABAFUNDI

4.1.1 Bayakwazi yini abafundi ukuhlukanisa phakathi kweqoqo lwezincwadi lezingane, nokwabasebasha kanye nabadala? 1 2 3 4 5

4.1.2 Yikuphi kulokhu okulandelayo abafundi abakwazi kahle?

Iprosi Kakhulu phakathi nendawo kancane

Idrama..... Kakhulu phakathi nendawo kancane

Izinkondlo Kakhulu phakathi nendawo kancane

4.1.3 Uyayebasebenzise yini abafundi uma ukhetha izincwadi nezinkondlo?

..... 1 2 3 4 5

4.1.4 Ikolishi liyabanika yini abafundi izincwadi zokufunda isiZulu? 1 2 3 4 5

4.1.5 Bayakwazi yini abafundi ukufinyelela la kunemitapo yezincwadi nala kunezitolo zezincwadi khona? 1 2 3 4 5

4.1.6 Ikolishi liyabanika yini abafundi amakhasethi namanothi nezitadigayidi?

..... 1 2 3 4 5

4.1.7 Uyabafundisa yini abafundi ukuhlaziya izincwadi? 1 2 3 4 5

4.1.8 Ulindele abafundi bafunde nezinye izincwadi yini ngaphandle kwalezi abakhethelwa zona yikolishi na?..... 1 2 3 4 5

Chaza kabanzi

.....

4.2 ABAFUNDISI

4.2.1 Uyazithuthukisa yini ngolwazi olusha lwezincwadi zemilando, izinganekwane nezinkondlo? 1 2 3 4 5

4.2.2 Ufunda ziphi izincwadi?

Iprosi 1 2 3 4 5

Idrama..... 1 2 3 4 5

Izinkondlo 1 2 3 4 5

Omagazini..... 1 2 3 4 5

Amaphephandaba..... 1 2 3 4 5

4.2.3 Uqinisekile yini njemgomfundisi ukuthi izitshudeni uzifumdisa ngokufanelekile?

..... 1 2 3 4 5

~~4.2.4~~ 4.2.4 Uyaya yini emihlanganweni eqondene nokunika ulwazi olusha mayelana noshintshokolwimi lwesiZulu? 1 2 3 4 5

4.2.5 Unalo yini ulwazi olunye lokufundisa nokwenzangcono isimo sokufunda

imilando, izindaba, nezinkondlo na? Yebo / Chabo

Umaunalobhalakulemigqa engenzansi

.....

BYLAAG D

DATA-ANALISE T2 AFRIKAANS DOSENTE

1. PERSOONLIKE BESONDERHEDE

1.1 Geslag

Respons	Respondent
Mans	50%
Vrouens	50%

1.2 In watter ouderdomsgroep val u?

Respons	Respondent
30 -40	50%
40 - 50	25%
50-60	25%

1.3 Isu'n moedertaalspreker van Afrikaans?

Respons	Respondent
Ja	25%
Nee	75%

1.4 Wat is u hoogste kwalifikasie in Afrikaans?

Respons	Respondent
Afrikaans 111	50%
Honneurs	25%
M.A	25%

1.5 Hoe lank is u betrokke by die onderrig van Afrikaans as tweedetaal op tersiere vlak?

Respons	Respondent
0 -10	50%
10 -20	50%

1.6 Hoe vaardig is u in Afrikaans?

Respons	Respondent
Lees	
Goed	100%
Praat	
Goed	75%

Gemiddeld	25%
Skryf	
Goed	100%
Luister	
Goed	100%

2.METODOLOGIE

2.1 Word 'n spesifieke metodologie deur die Kollege voorskryf?

Respons	Respondent
Nee	100%

2.2 Watter van die volgende gebruik u by letterkundeonderrig?

2.21 Grammatika-vertaal-metode

Respons	Respondent
Ja	50%
Nee	50%

2.2.2 Direkte metode

Respons	Respondent
Nooit	50%
Ja	25%
Nee	25%

2.2.3 Kommunikatiewe benadering

Respons	Respondent
Gereeld	75%
Ja	25%

2.2.4 Oudio -spraakmetode

Respons	Respondent
Seide	50%
Nooit	50%

3. LITERERE TEORIE

3.1 Oink u kennis van literere teorie is belangrik by die onderrig van Afrikaans T2-letterkunde?

Respons	Respondent
Ja	75%
Nee	25%

3.2 Ora u, volgens u eie mening, genoegsame kennis van literere teorie?

Respons	Respondent
Ja	50%
Nee	50%

3.3 Watter teoretiese uitgangspunt gebruik u?

3.3.1 Russiese Formalisme

Respons	Respondent
Nee	25%
Nooit	75%

3.3.2 Strukturalisme

Respons	Respondent
Gereeld	75%
Nee	25%

3.3.3 Maxisme

Respons	Respondent
Gereeld	50%
Seide	25%
Nee	25%

3.3.4 Vergelykende post-strukturalisme, bv. Imagologie

Respons	Respondent
Nooit	100%

3.35 Post-strukturalisme, bv. Psigoanalise

Respons	Respondent
Nee	75%
Nooit	25%

3.3.6 Post-strukturalisme, bv. Feminisme

Respons	Respondent
Nee	50%
Seide	25%
Nooit / weet nie	25%

4. LEESPATRONE

4.1 STUDENTE

4.1.1 Kan u studente onderskei tussen kinder-, jeug- en volwasselitteratuur?

Respons	Respondent
Nooit	75%
Ja	25%

4.1.2 In watter afdeling van u letterkundeonderrig vaar u studente die beste?

Presa	
Respons	Respondent
Geed	100%
Drama	
Respons	Respondent
Gemiddeld	75%
Swak	25%
Poesie	
Respons	Respondent
Gemiddeld	75%
Swak	25%

4.1.3 Hou u die teikengroep in gedagte by die keuse van u T2- letterkundetekste?

Respons	Respondent
Ja	75%
Seide	25%

4.1.4 Word u studente deur die Kollege van die nodige letterkundige voorgeskrewe tekste vir Afrikaans voorsien?

Respons	Respondent
Nee	50%
Nooit	50%

4.1.5 Het studente gereldelike toegang tot boekwinkels/biblioteke wat die boeke aanhou?

Respons	Respondent
Seide	50%
Ja	25%
Nee	25%

4.1.6 Word studiegids en kassette aan die studente voorsien?

Respons	Respondent
Studiegids	
Ja	100%
Kassette	
Nooit	100%

4.17 Leer u u studente om tekste te analiseer?

Respons	Respondent
Ja	100%

4.18 Verwag u van u studente om ander Afrikaanse tekste te lees behalwe die wat aan hulle voorgeskryf is?

Respons	Respondent
Ja	100%

4.2 PERSONEEL

4.2.1 Lees u vakliteratuur om sodoende op die hoogte van nuwe ontwikkelinge te bly?

Respons	Respondent
Gereeld	75%
Ja	25%

4.2.2 Watter soort tekste lees u?

Prosa

Respons	Respondent
Gereeld	75%
Nee	25%

Drama

Respons	Respondent
Gereeld	75%
Nee	25%

Poesie

Respons	Respondent
Gereeld	75%
Nee	25%

Tydskrifte

Respons

Respondent

Ja

50%

Gereeld

50%

Koerante

Respons

Respondent

Ja

100%

4.2.3 Is u as Afrikaans T2-dosent oortuig dat u aan die T2- studente die beste onderrig verskaf?

Respons

Respondent

Gereeld

100%

4.2.4 Woon u werksinkels, seminare en konferensies by om op die hoogte te bly aangaande nuwe ontwikkelinge?

Respons

Respondent

Ja

75%

Gereeld

25%

4.2.5 Hetu enige praktiese uitvoerbare voorstelle om die situasie (veral betreffende die letterkundeonderrig) te verbeter?

Respons

Respondent

Ja

100%

BYLAAG E

DATA-ANALISE T2 ENGELS DOSENTE

1. PERSOONLIKE BESONDERHEDE

1.1 Geslag

Respons	Respondente
Mans	40%
Vrouens	60%

1.2 In watter ouderdomsgroep val u?

Respons	Respondent
30-40	60%
40-50	20%
50-60	20%

1.3 Is u 'n moedertaalspreker van Engels?

Respons	Respondent
Nee	100%

1.4 Wat is u hoogste kwalifikasie in Engels?

Respons	Respondent
Engels 111	80%
M.A	20%

1.5 Hoe lank is u betrokke by die onderrig van Engels as tweedetaal op tersiere vlak?

Respons	Respondent
0- 10	60%
10- 20	20%
20- 30	20%

1.6 Hoe vaardig is u in Engels?

Respons	Respondent
Lees	
Goed	100%
Praat	
Goed	100%
Skryf	
Geed	100%

Luister

Goed

100%

2. METODOLOGIE

2.1 Word 'n spesifieke metodologie deur die Kollege voorgeskryf?

Respons

Respondent

Nee

80%

Ja

20%

2.2 Watter van die volgende metodes gebruik u by letterkundeonderrig?

2.2.1 Grammatika-vertaalmetode

Respons

Respondent

Nooit

60%

Nee

40%

2.2.2 Oirekte metode

Respons

Respondent

Nee

60%

Seide

20%

Ja

20%

2.2.3 Kommunikatiewe benadering

Respons

Respondent

Ja

80%

Gereeld

20%

2.2.4 Oudio-spraakmetode

Respons

Respondent

Nee

60%

Ja

20%

Seide

20%

3. LITERERE TEORIE

3.1 Oink u kennis van literere teorie is belangrik by die onderrig van Engels T2-letterkunde?

Respons

Respondent

Ja

80%

Nooit	20%
3.2 Ora u, volgens u eie mening, genoegsame kennis van literere teorie?	
Respons	Respondent
Nooit	60%
Nee	20%
.Ja	20%
3.3 Watter teoretiese uitgangspunt gebruik u?	
3.3.1 Russiese Formalisme	
Respons	Respondent
Nooit	80%
Nee	20%
3.3.2 Strukturalisme	
Respons	Respondent
Nooit	60%
Seide	20%
Nee	20%
3.3.3 Marxisme	
Respons	Respondent
Nooit	80%
Nee	20%
3.3.4 Vergelykende post-strukturalisme , byvoorbeeld Imagologie	
Respons	Respondent
Nooit	80%
Nee	20%
3.3.5 Post-strukturalisme byvoorbeeld Psigoanalise	
Respons	Respondent
Nooit	80%
Nee	20%
3.3.6 Post-strukturalisme , byvoorbeeld Feminisme	
Respons	Respondent
Nooit	80%
Nee	20%

4. LEESPATRONE

4.1 STUDENTE

4.1.1 Kan u studente onderskei tussen kinder-, jeug- en volwasseliteratuur?

Respons	Respondent
Ja	80%
Gereeld	20%

4.1.2 In watter afdeling van u letterkunde vaar u studente die beste?

Presa

Respons	Respondent
Goed	80%
Swak	20%

Drama

Respons	Respondent
Goed	60%
Gemiddeld	20%
Swak	20%

Poesie

Respons	Respondent
Goed	40%
Gemiddeld	40%

4.1.3 Hou u die teikengroep in gedagte by die keuse van u T2 letterkundetekste?

Respons	Respondent
Gereeld	60%
Ja	20%
Seide	20%

4.1.4 Word u studente deur die Kollege van die nodige letterkundige voorgeskrewe tekste vir Engels voorsien?

Respons	Respondent
Ja	60%
Seide	20%
Nee	20%

4.1.5 Het u studente geredelike toegang tot boekwinkels/biblioteke wat die boeke aanhou?

Respons	Respondent
Nooit	40%
Ja	20%
Seide	20%
Nee	20%

4.1.6 Word studiegids en/of kassette aan die studente voorsien?

Respons	Respondent
Ja	80%
Nee	20%

4.2 PERSONEEL

4.2.1 Lees u vakliteratuur om sodoende op die hoogte van nuwe ontwikkelinge te bly?

Respons	Respondent
Gereeld	75%
Ja	25%

4.2.2 Watter soort tekste lees u?

Presa

Respons	Respondent
Ja	80%
Seide	20%

Drama

Respons	Respondent
Ja	100%

Poesie

Respons	Respondent
Ja	100%

Tydskrifte

Respons	Respondent
Ja	100%

Koerante

Respons	Respondent
Ja	100%

4.2.3 Is u as Engels T2 dosent oortuig dat u aan die T2-studente die beste onderrig verskaf?

Respons

Respondent

Ja

100%

4.2.4 Woon u werkswinkels, seminare en konferensies by om op die hoogte te bly aangaande nuwe ontwikkelinge?

Respons

Respondent

Ja

100%

4.2.5 Het u enige praktiese uitvoerbare voorstelle om die situasie (veral betreffende die letterkundeonderrig) te verbeter?

Respons

Respondent

Ja

100%

BYLAAG F

DATA-ANALISE T1 ZOELOE DOSENTE

1. PERSOONLIKE BESONDERHEDE

1.1 Geslag

Respons	Respondent
Vrouens	100%

1.2 In watter ouderdomsgroep val u?

Respons	Respondent
30-40	50%
40-50	50%

1.3 Is u 'n moedertaalspreker van Zoeloe?

Respons	Respondent
Ja	100%

1.4 Wat is u hoogste kwalifikasie in Zoeloe ?

Respons	Respondent
Honneurs	83%
M.A	17%

1.5 Hoe lank is u betrokke by die onderrig van Zoeloe as eerste taal op tersiere vlak?

Respons	Respondent
10-20	100%

1.6 Hoe vaardig is u in Zoeloe ?

Lees	
Respons	Respondent
Goed	100%

Praat

Respons	Respondent
Goed	100%

Luister

Respons	Respondent
---------	------------

Goed	100%
------	------

2. METODOLOGIE

2.1 Word 'n spesifieke metodologie deur die Kollege voorgeskryf?

Respons	Respondent
Ja	67%
Nee	33%

2.2 Watter van die volgende metodes gebruik u by letterkundeonderrig?

2.2.1 Grammatika-vertaalmetode

Respons	Respondent
Gereeld	50%
Ja	33%
Nee	17%

2.2.2 Direkte metode

Respons	Respondent
Nee	50%
Nooit	33%
Gereeld	17%

2.2.3 Kommunikatiewe benadering

Respons	Respondent
Ja	50%
Gereeld	33%
Seide	17%

2.2.4 Oudio-spraakmetode

Respons	Respondent
Ja	50%
Seide	33%
Nooit	17%

3. LITERERE TEORIE

3.1 Oink u kennis van literere teorie is belangrik by die onderrig van Zoeloe T1 letterkunde?

Respons	Respondent
Ja	100%

3.2 Ora u volgens u eie mening genoegsame kennis van literere toerie ?

Respons	Respondent
Ja	100%

3.3 Watter toeretiese uitgangspunt gebruik u?

3.3.1 Russiese Formalisme

Respons	Respondent
Nooit	50%
Nee	33%
Gereeld	17%

3.3.2 Strukturalisme

Respons	Respondent
Gereeld	50%
Seide	33%
Nooit	17%

3.3.3 Marxisme

Respons	Respondent
Nooit	100%

3.3.4 Vergelykende post-strukturalisme, byvoorbeeld Imagologie.

Respons	Respondent
Nooit	100%

3.3.5 Post-strukturalism , byvoorbeeld Psigoanalise

Respons	Respondent
---------	------------

Nooit	100%
-------	------

3.3.6 Post-strukturalisme , byvoorbeeld Feminisme

_Respons	Respondent
Nee	50%
Nooit	50%

4. LEESPATRONE

4.1 STUDENTE

4.1.1 Kan u studente onderskei tussen kinder-, jeug- en volwasseliteratuur ?

Respons	Respondent
Ja	50%
Nooit	50%

4.1.2 In watter afdeling van u letterkundeonderrig vaar u studente die beste ?

Prosa

Respons	Respondent
Ja	100%

Drama

Respons	Respondent
Ja	100%

Poesie

Respons	Respondent
---------	------------

Gereeld	50%
---------	-----

Seide	33%
-------	-----

Nee	17%
-----	-----

4.1.3 Hou u die teikengroep in gedagte by die keuse van u T1 letterkundetekste?

Respons	Respondent
Nee	100%

4.1.4 Word u studente deur die Kollege van die nodige letterkundige voorgeskrewe tekste vir Zoeloe voorsien ?

Respons	Respondent
Nee	100%

4.1.5 Het LI studente geredelike toegang tot boekwinkels/biblioteke wat die boeke aanhou?

Respons	Respondent
Nee	67%
Ja	33%

4.1.6 Word studiegids en/of kassette aan die stLidende voorsien?

Respons	Respondent
StLidiegids	
Ja	100%
Kassette	
Nee	100%

4.1.7 Leer u u studente om tekste te analiseer?

Respons	Respondent
Ja	100%

4.1.8 Verwag u van u studente om ander Zoeloe tekste te lees behalwe die wat aan hulle voorgeskryf is ?

Respons	Respondent
Ja	100%

4.2 PERSONEEL

4.2.1 Lees LI vakliteratuur om sodoende op die hoogte van nuwe ontwikkelinge te bly ?

Respons	Respondent
Gereeld	50%
Seide	50%

4.2.2 Watter soort tekste lees u ?

Prosa	Respondent
Respons	

Ja	50%
Gereeld	33%
Nee	17%

Drama	
Respons	Respondent
Ja	100%

Poesie	
Respons	Respondent
Ja	100%

Tydskrifte	
Respons	Repondent
Ja	100%

Koerante	
Respons	Respondent
Ja	100%

4.2.3 Is u as ZoeloeT1 dosente oortuig dat u aan die studente die beste onderrig verskaf?

Respons	Respondent
Ja	100%

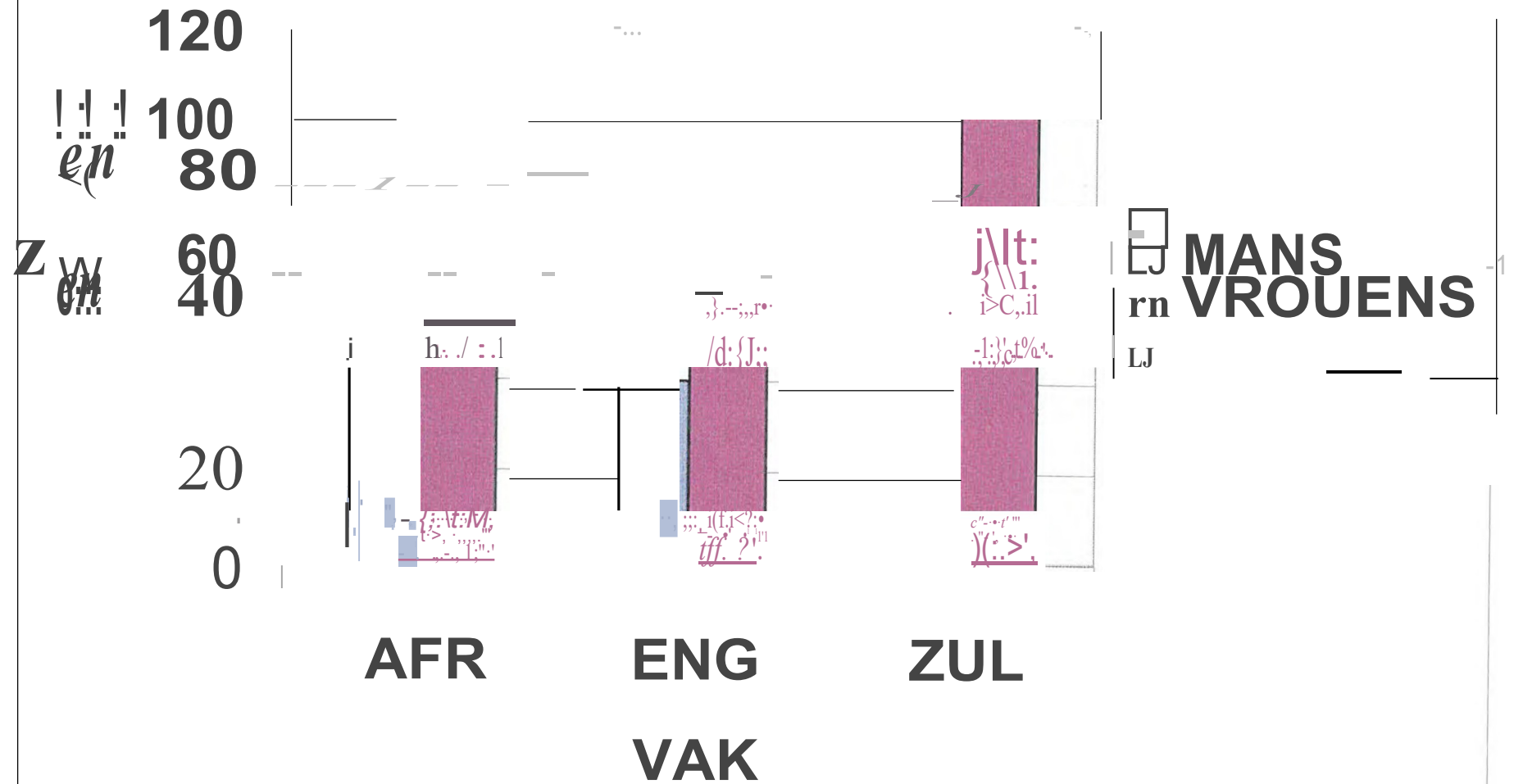
4.2.4 Woon u werksinkels, seminare en konferensies by om op hoogte te bly aangaande nuwe ontwikkelinge?

Respons	Respondent
Ja	50%
Gereeld	33%
Seide	17%

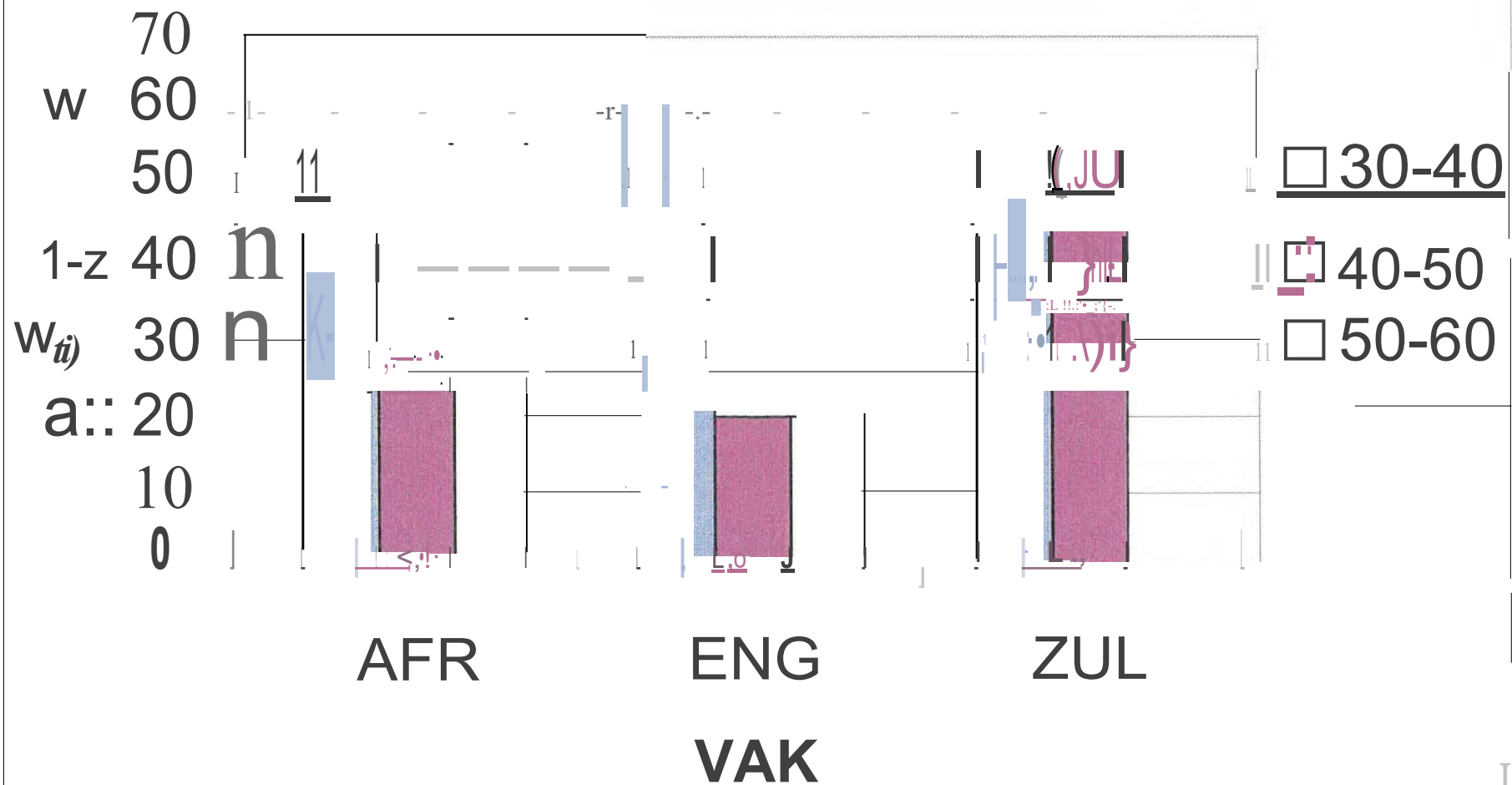
4.2.5 Hetu enige praktiese uitvoerbare voorstelle om die situasie (veral betreffende die letterkundeonderrig) te verbeter?

Respons	Respondent
Ja	100%

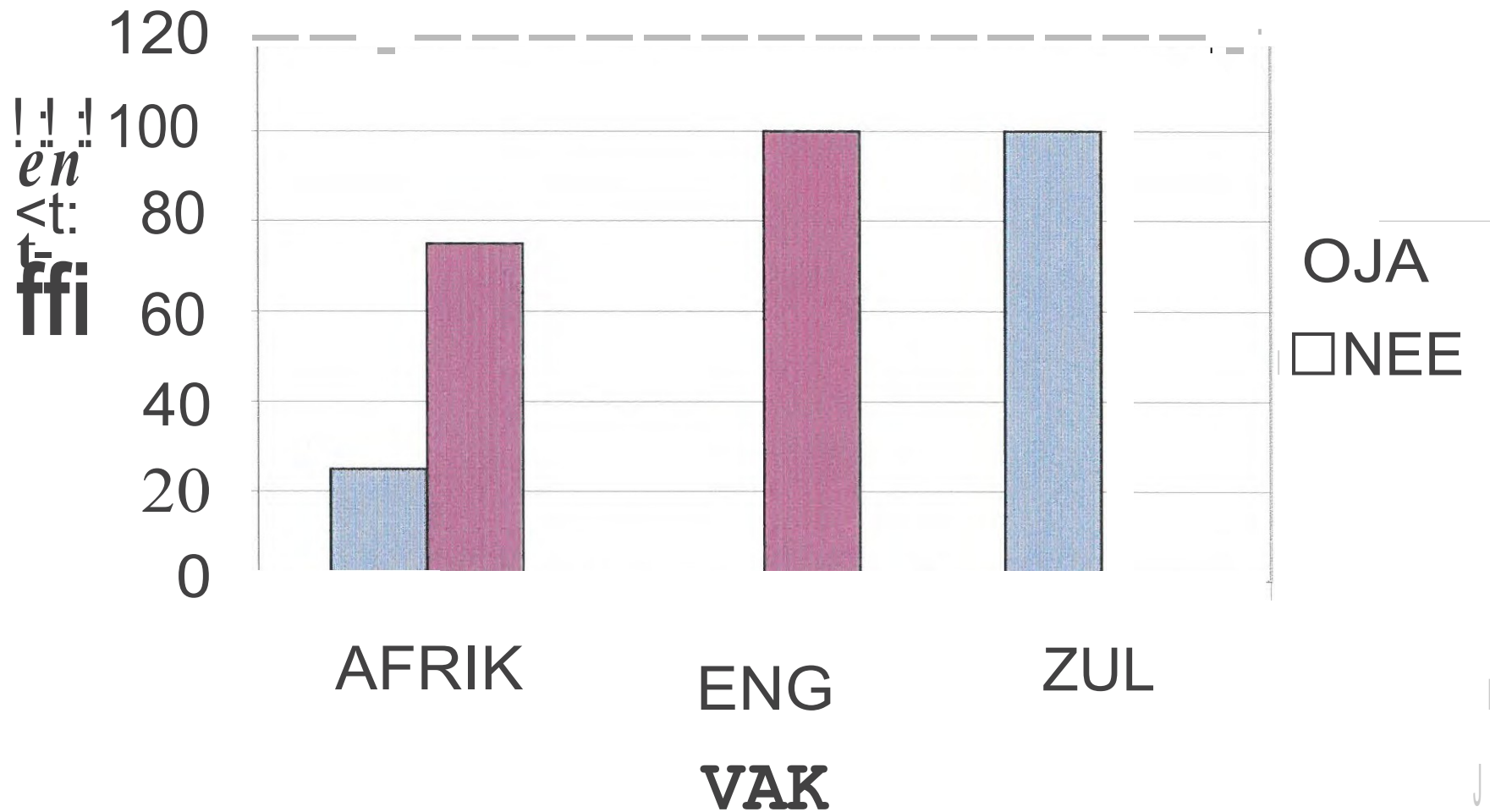
1.1 GESLAG

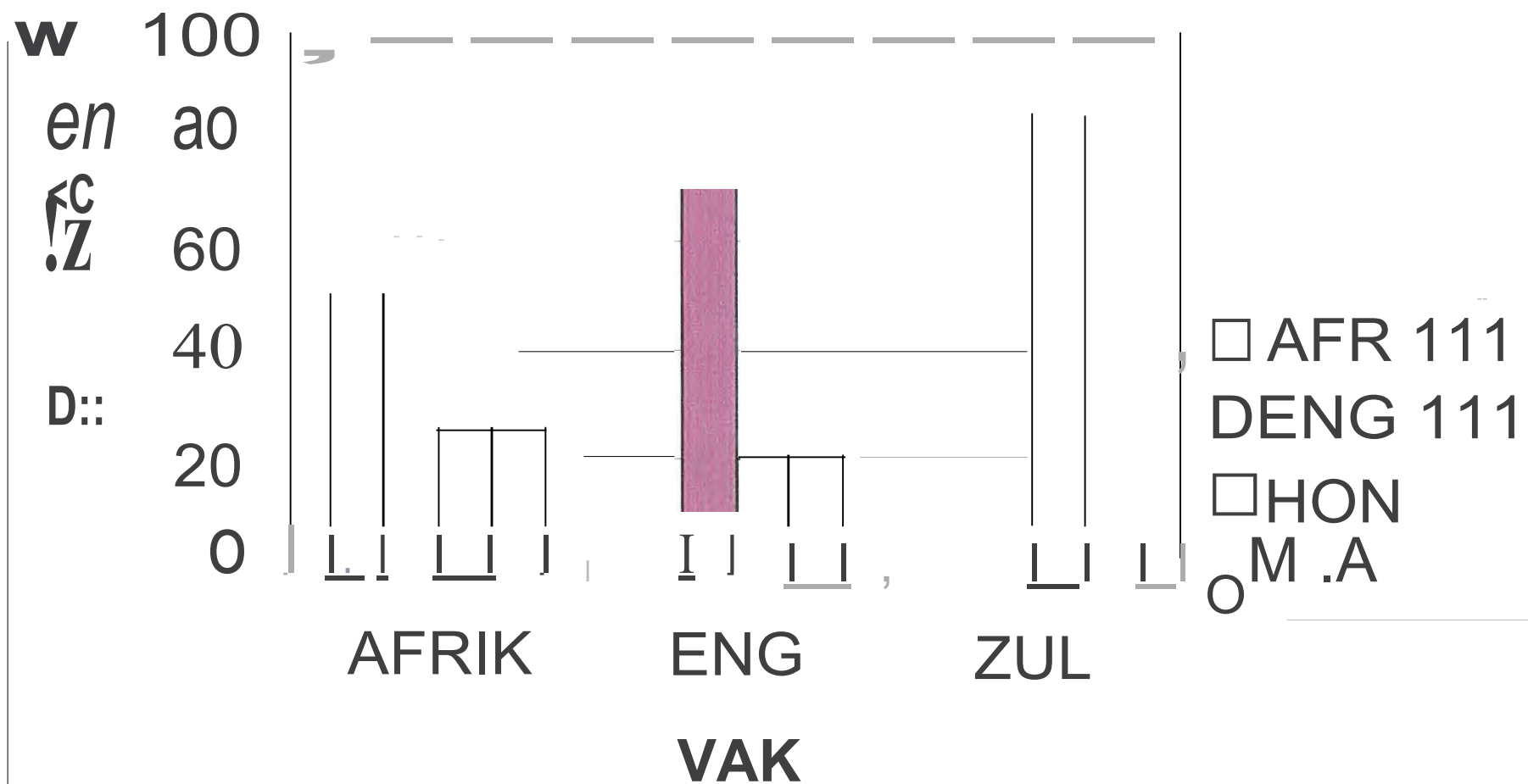
1.2 OUDERDOM

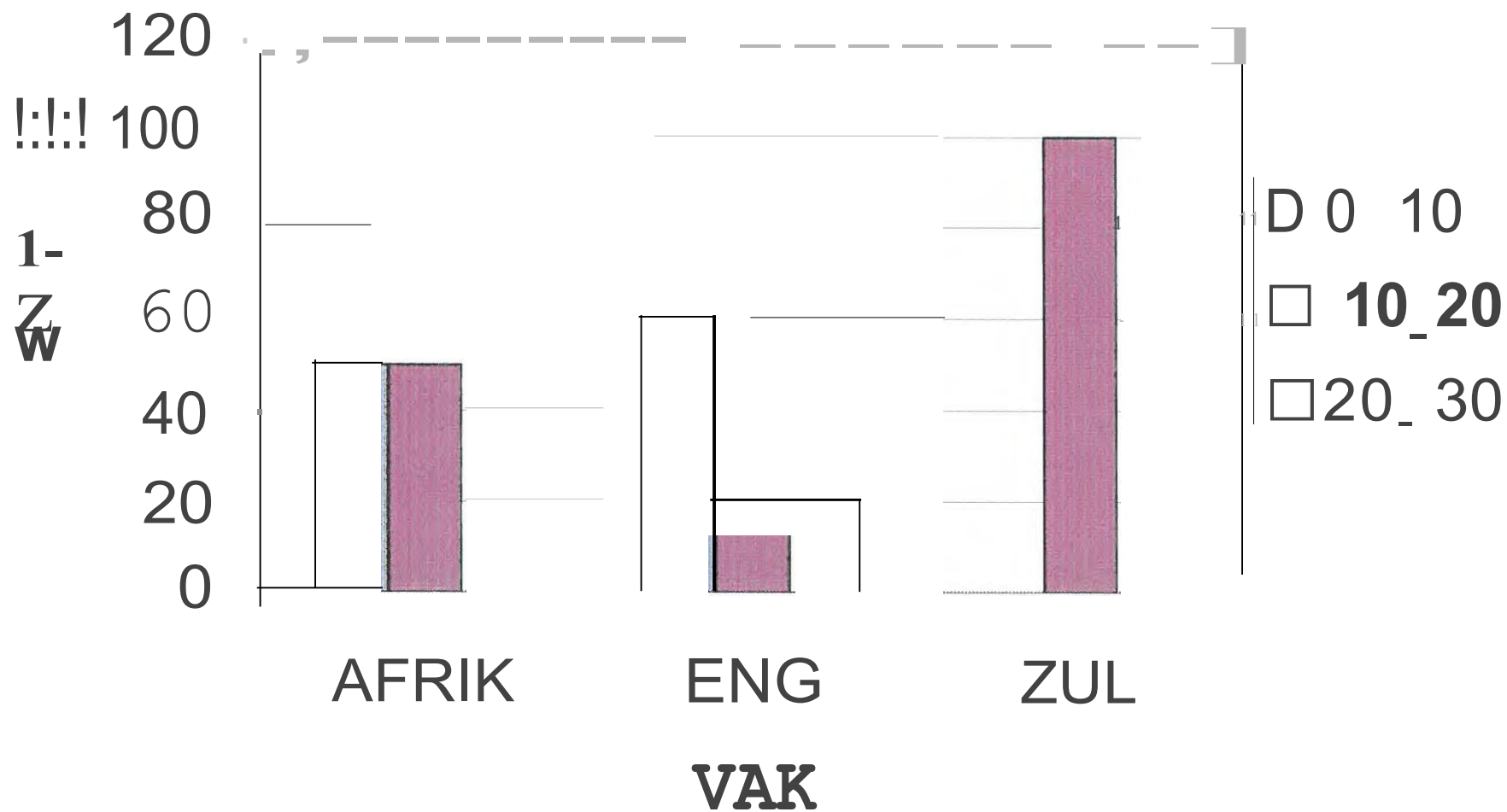
1.3 MOEDERTAAL

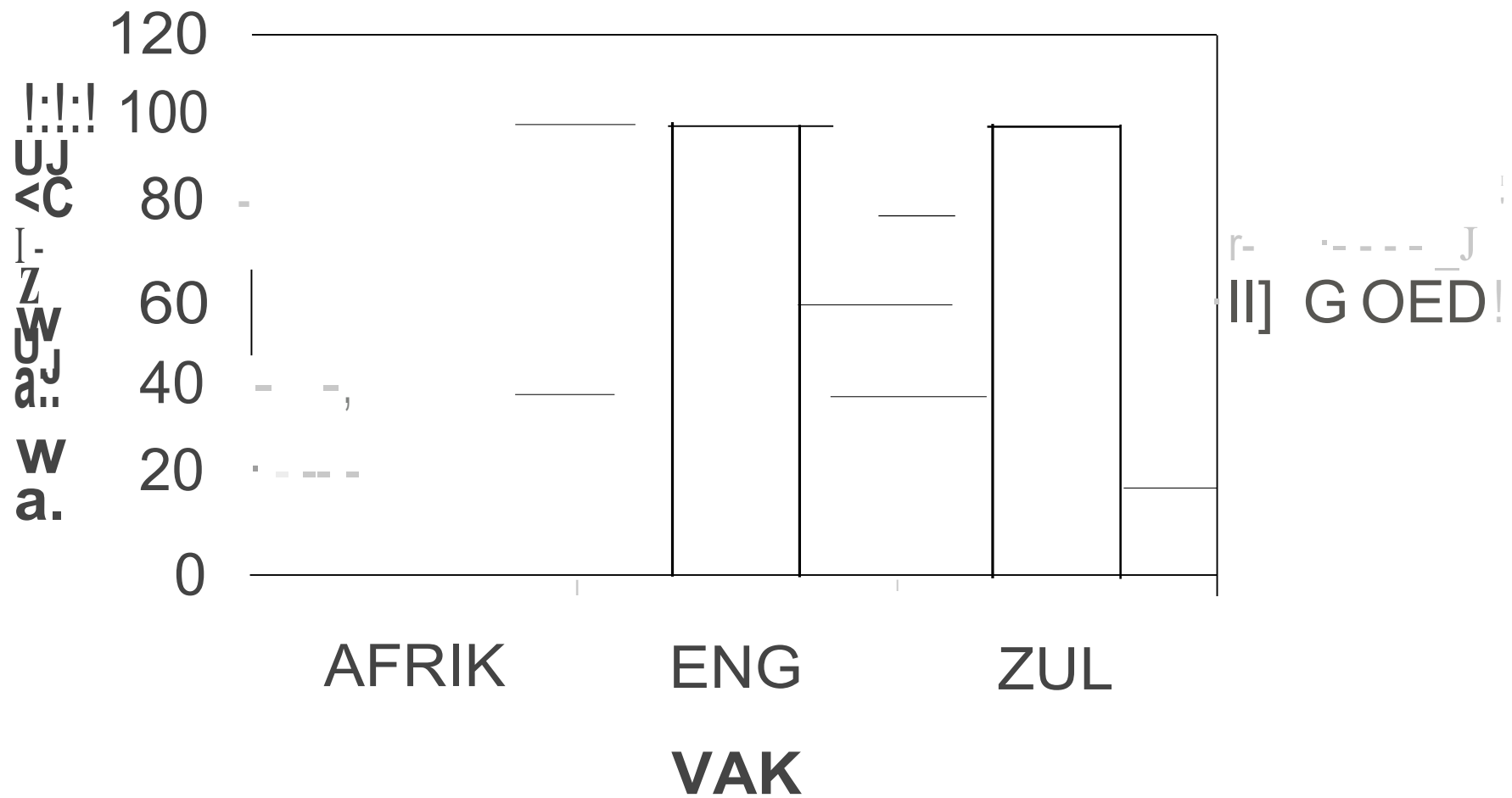
1.4 KWALIFIKASIES

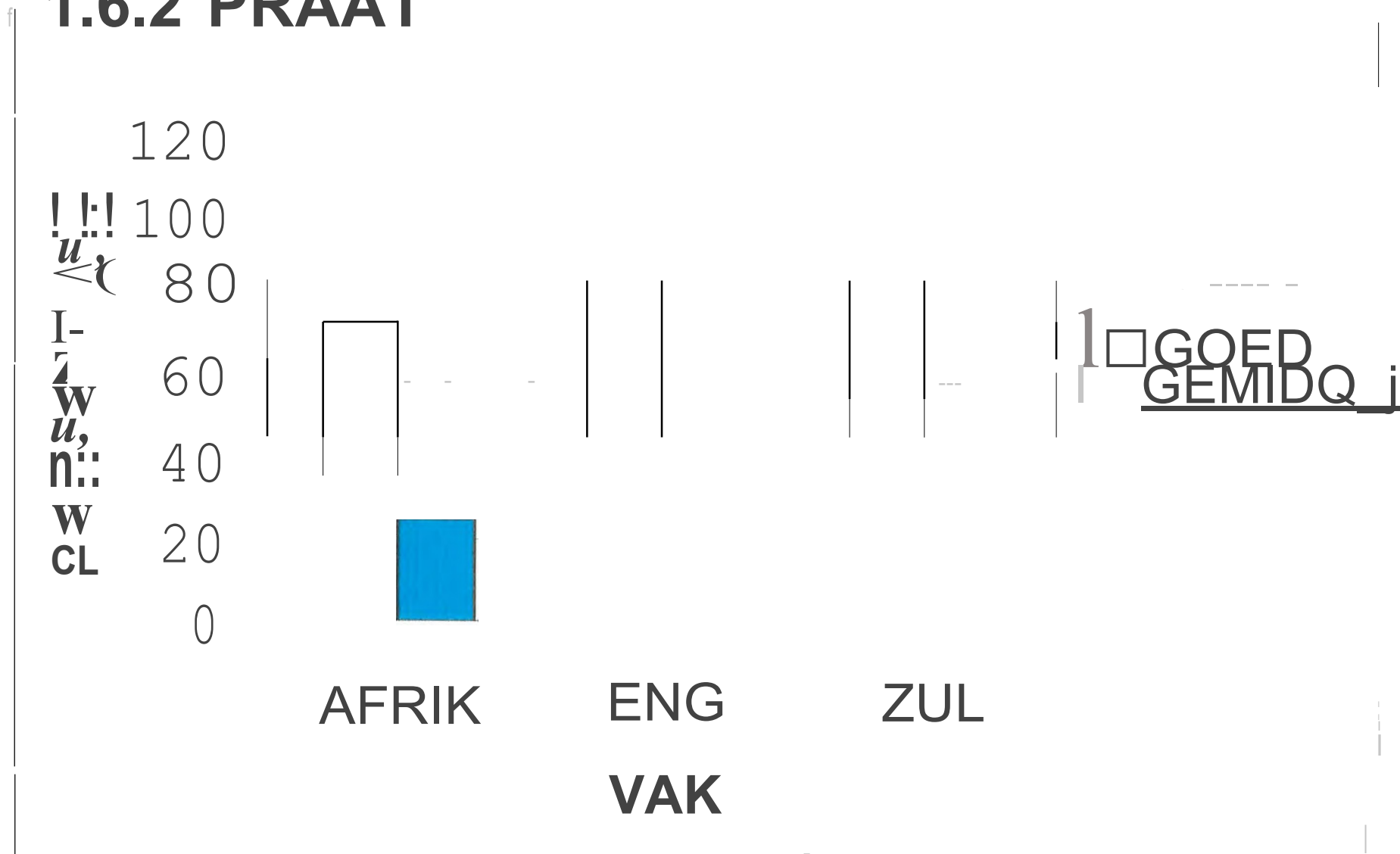
1.5 ERVARING

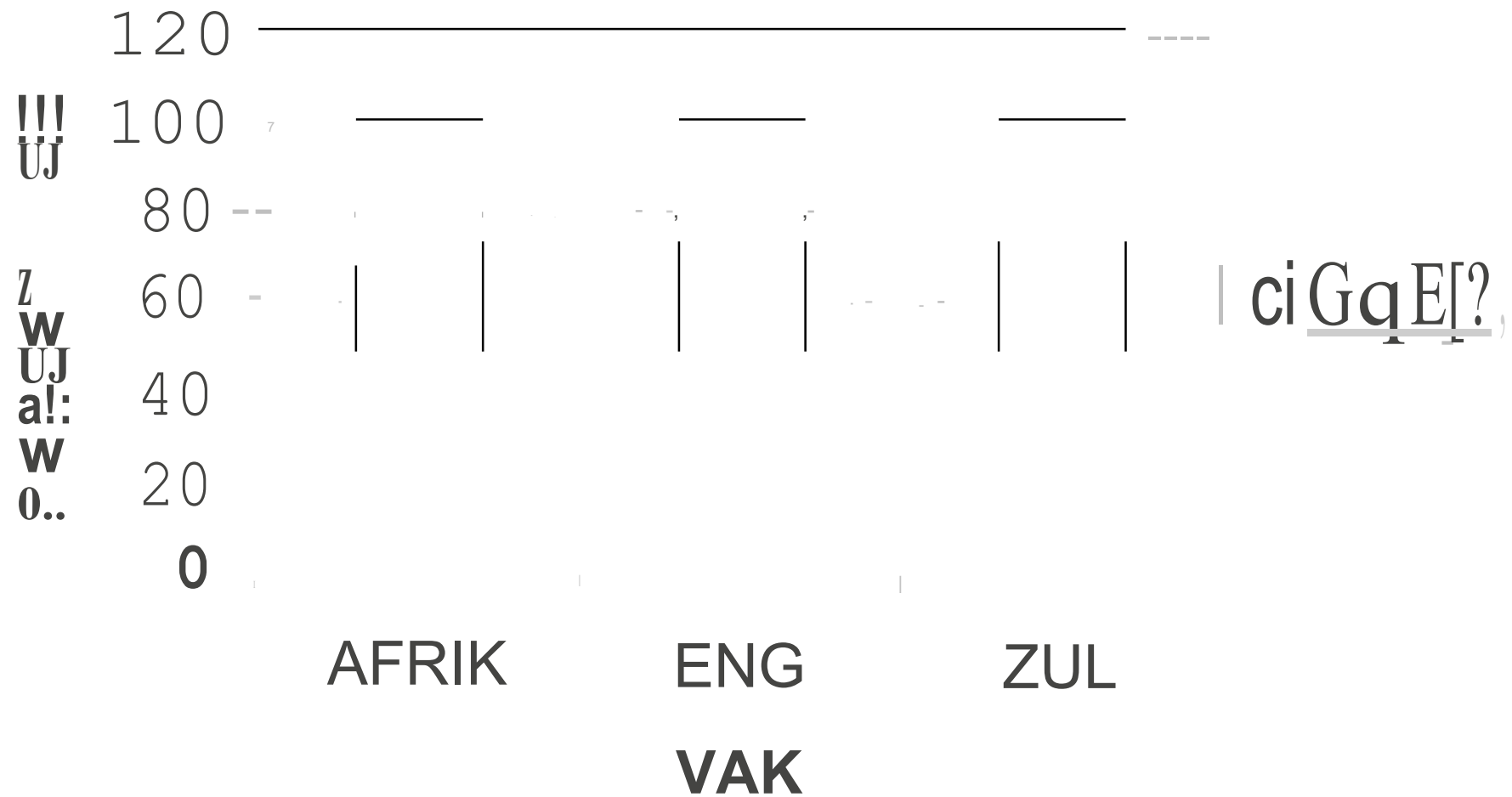
1.6.1 LEES

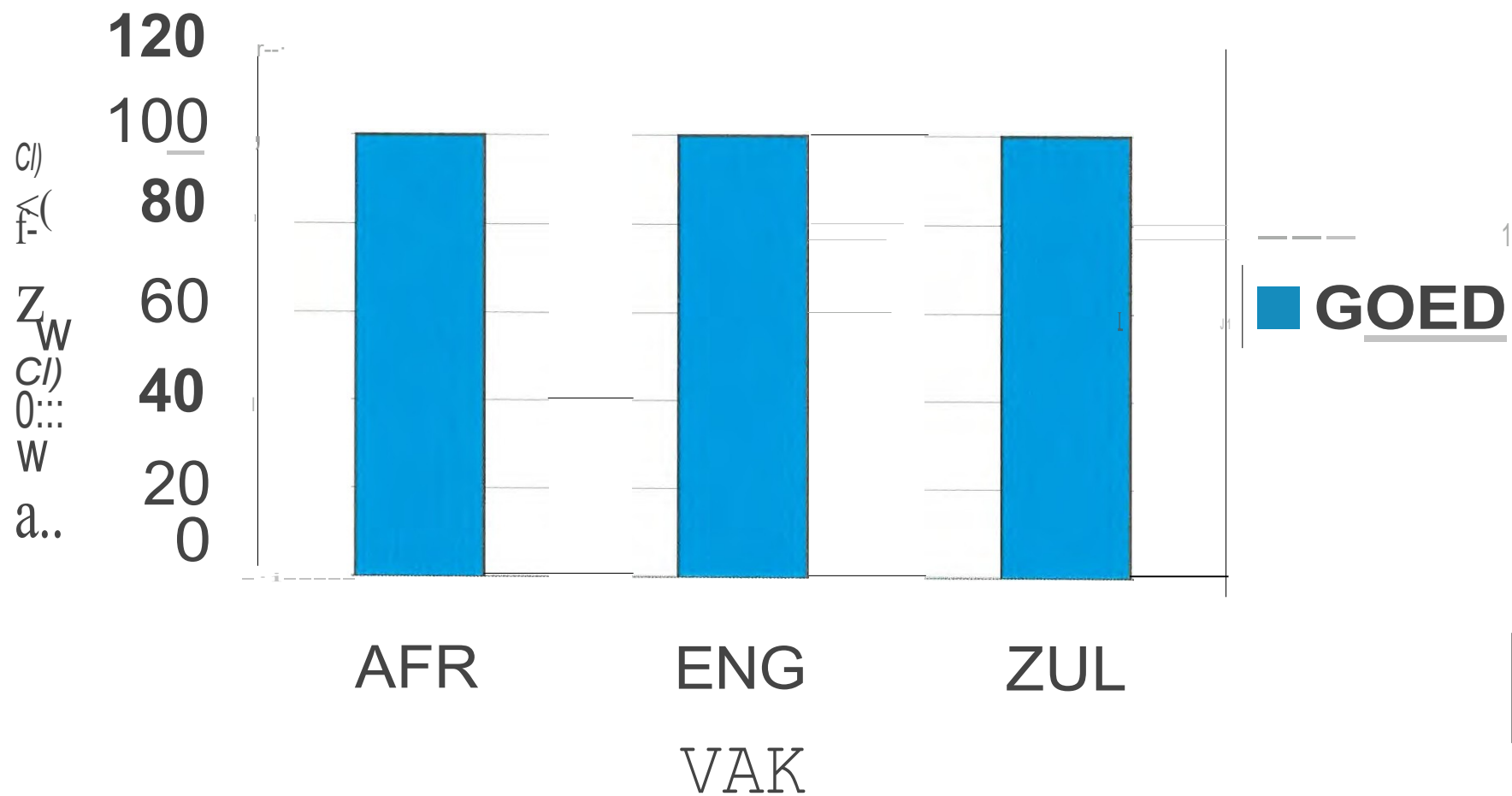
1.6.2 PRAAT

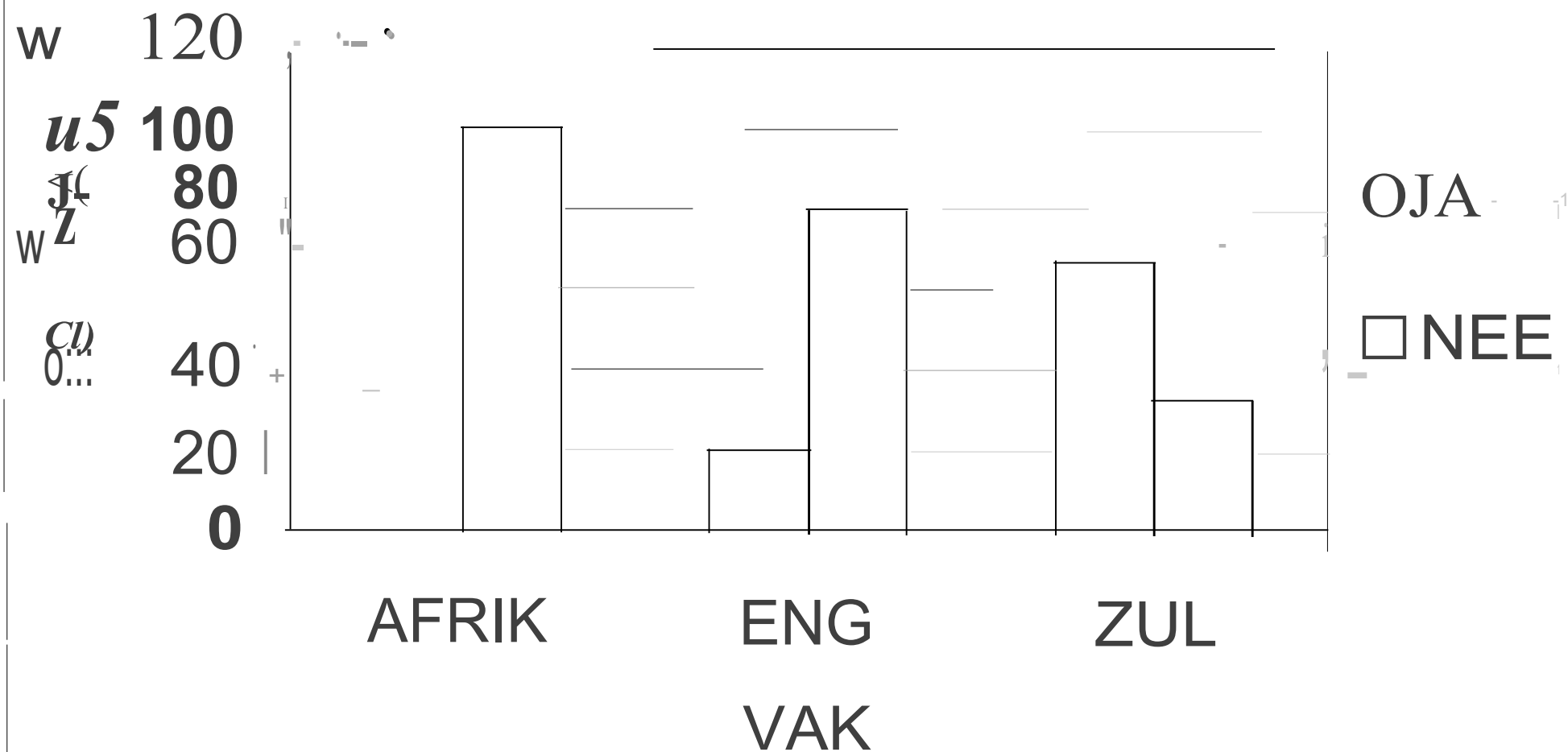
1.6.3 LUISTER

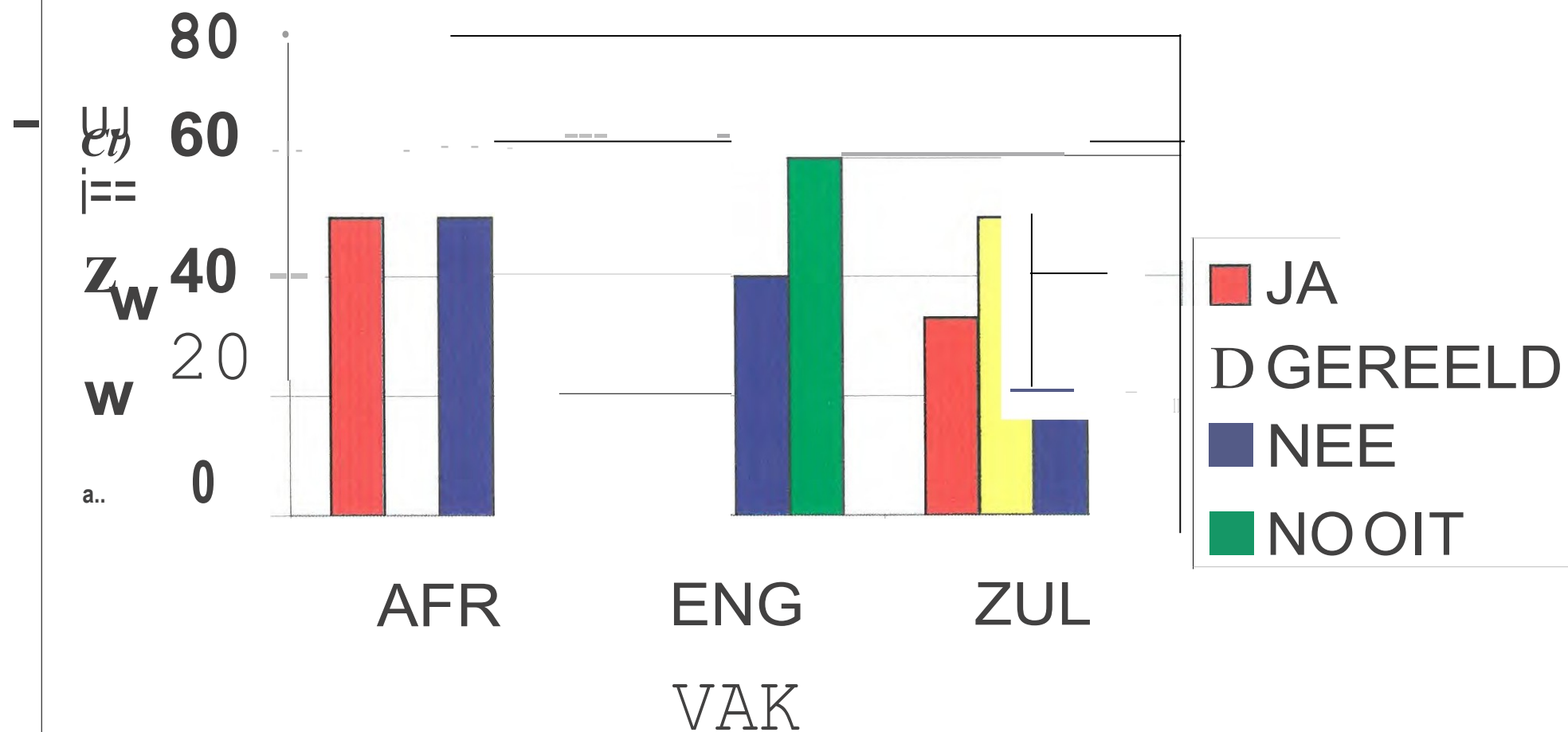
1.6.4 SKRYF

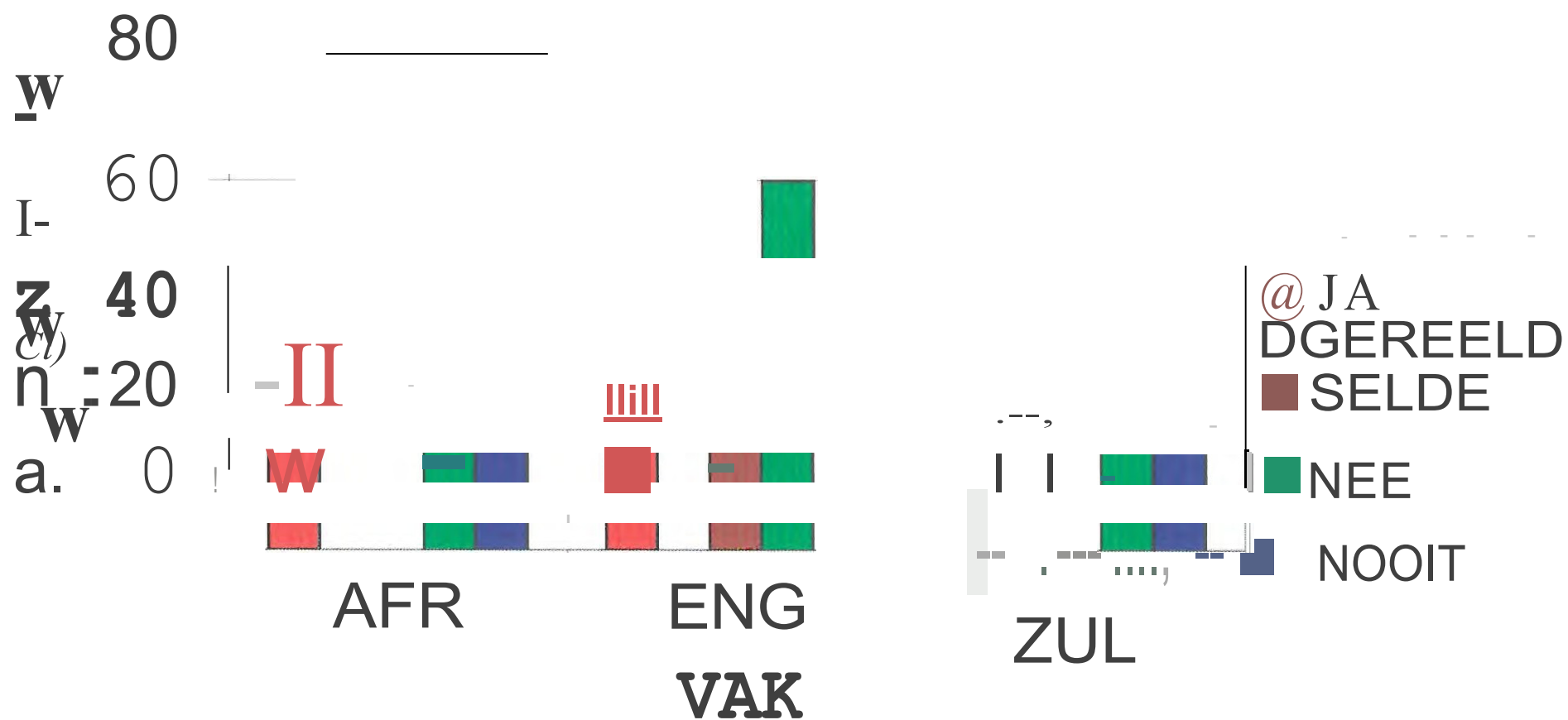
2.1 SPESIFIEKE METODOLOGIE

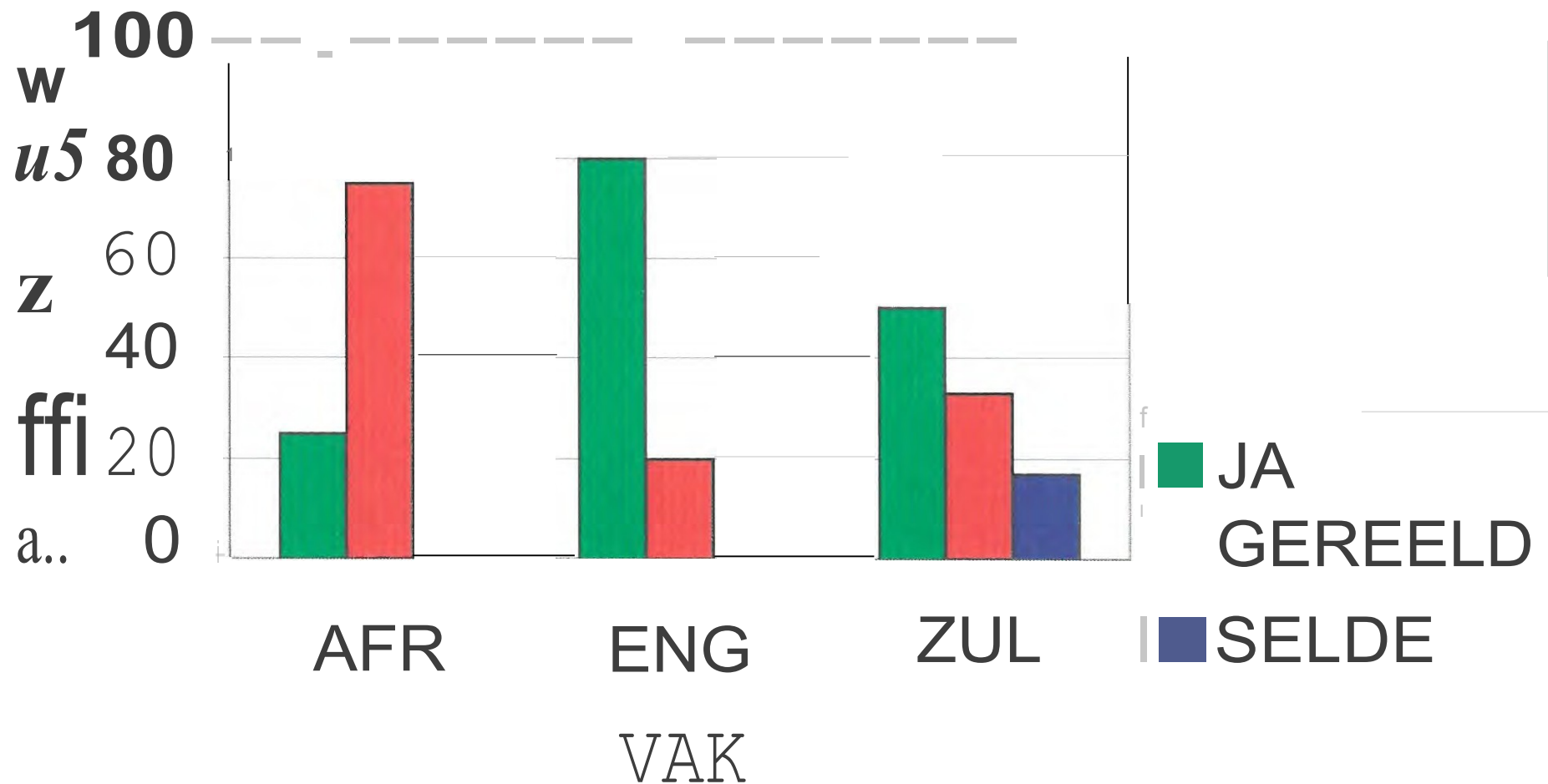
2.2.1 GRAMMATIKA

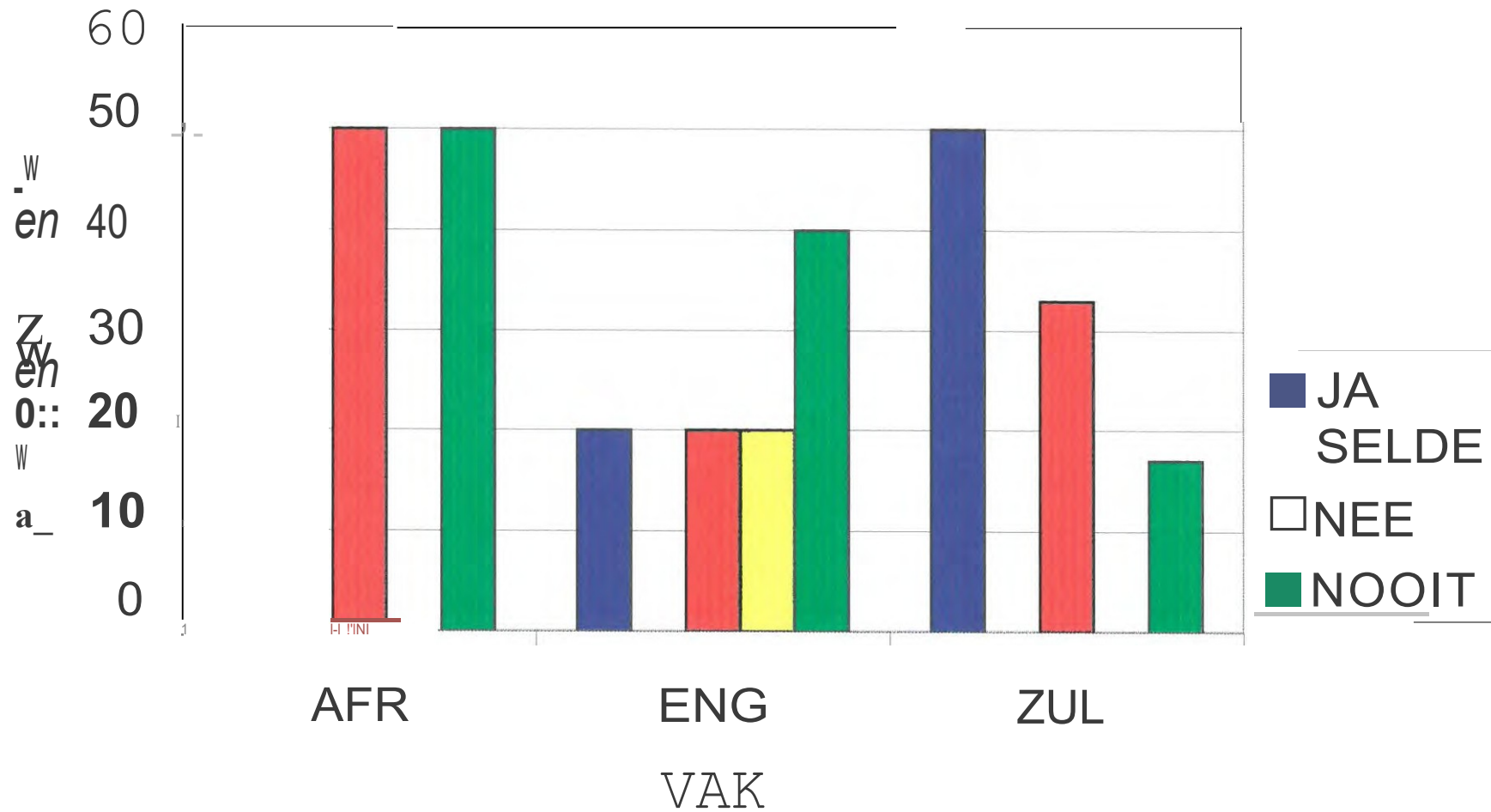
2.2.2 DIREKTE METODE

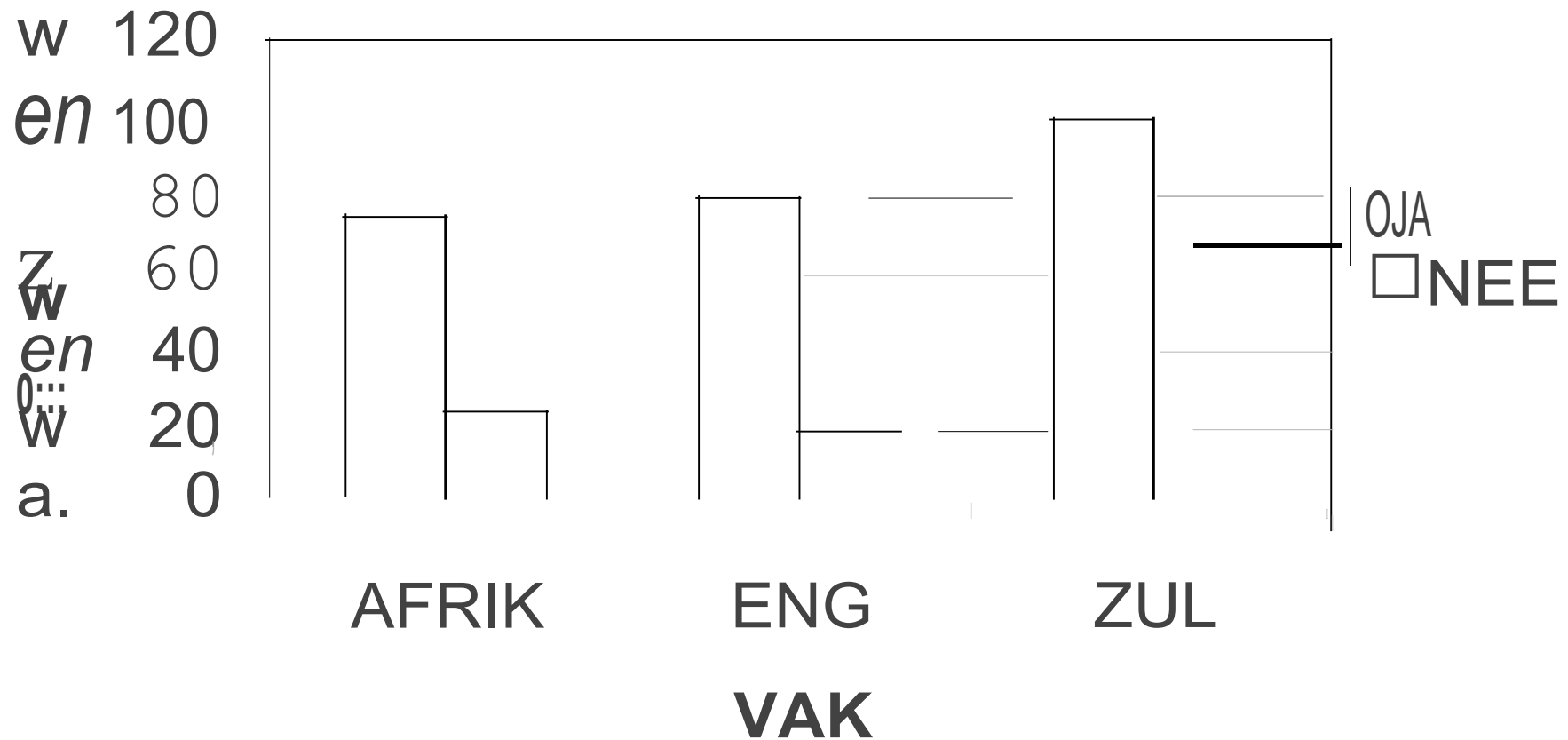
2.2.3 KOMMUNIKATIEWE BENADERING

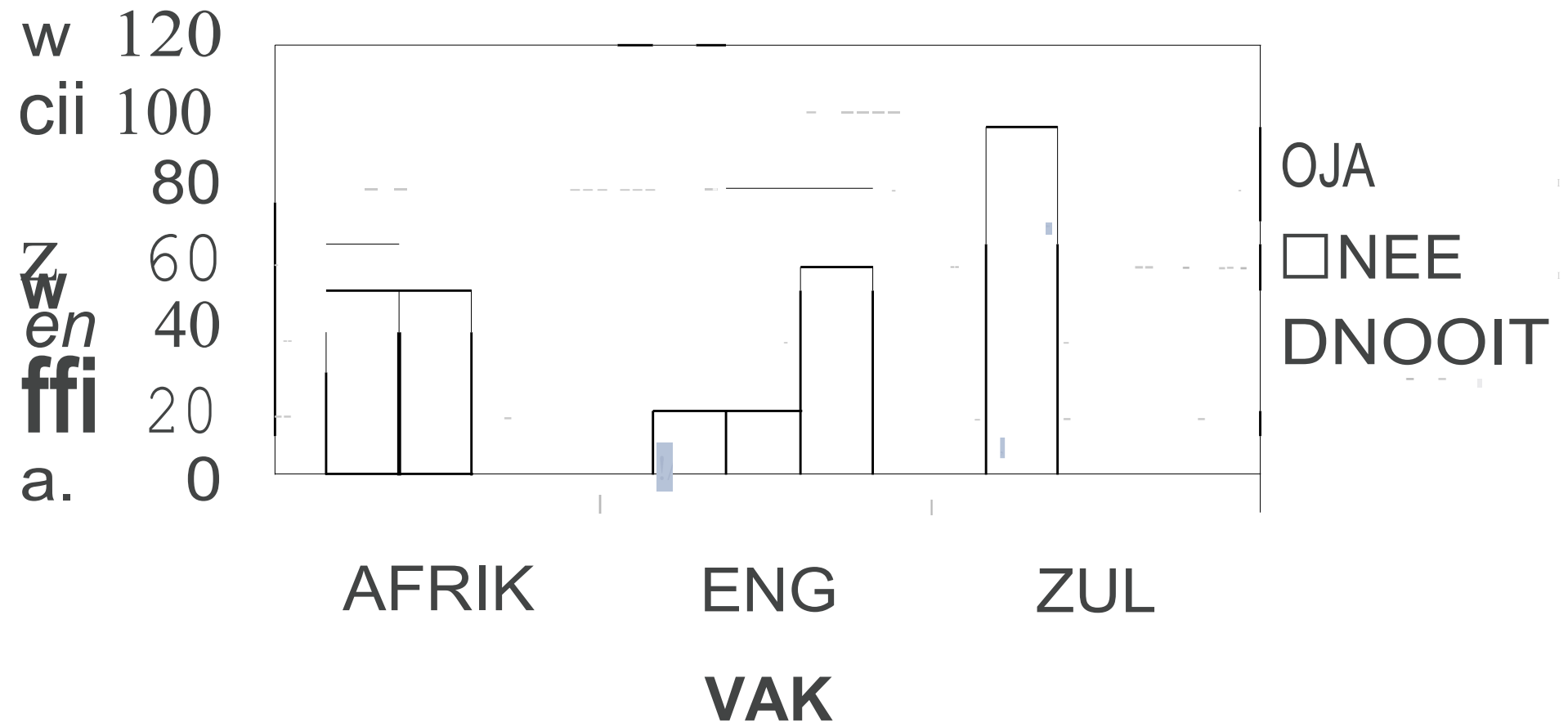
2.2.4 AUDIO-SPRAAK METODE

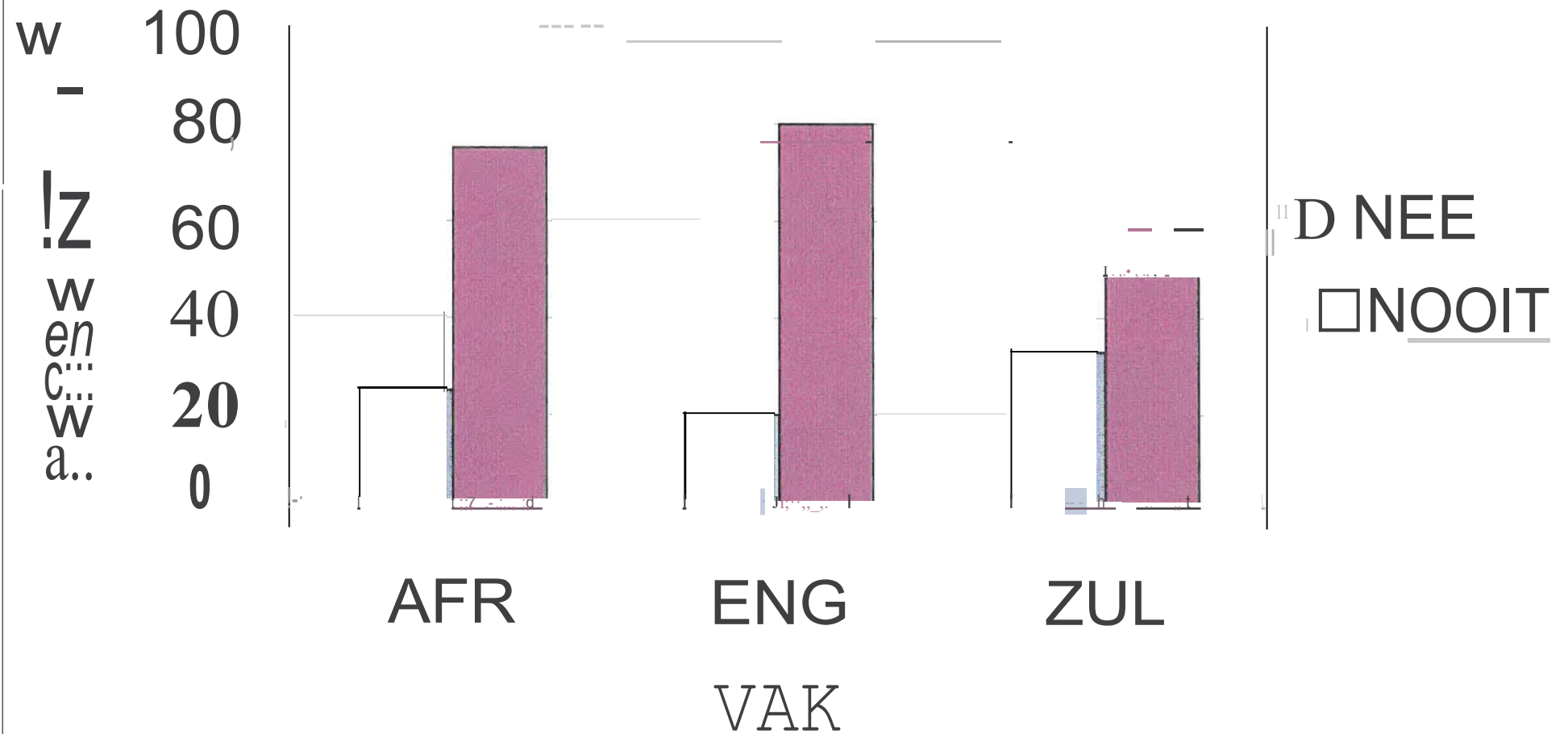
3.1 KENNIS VAN LITER8RE TEORIE

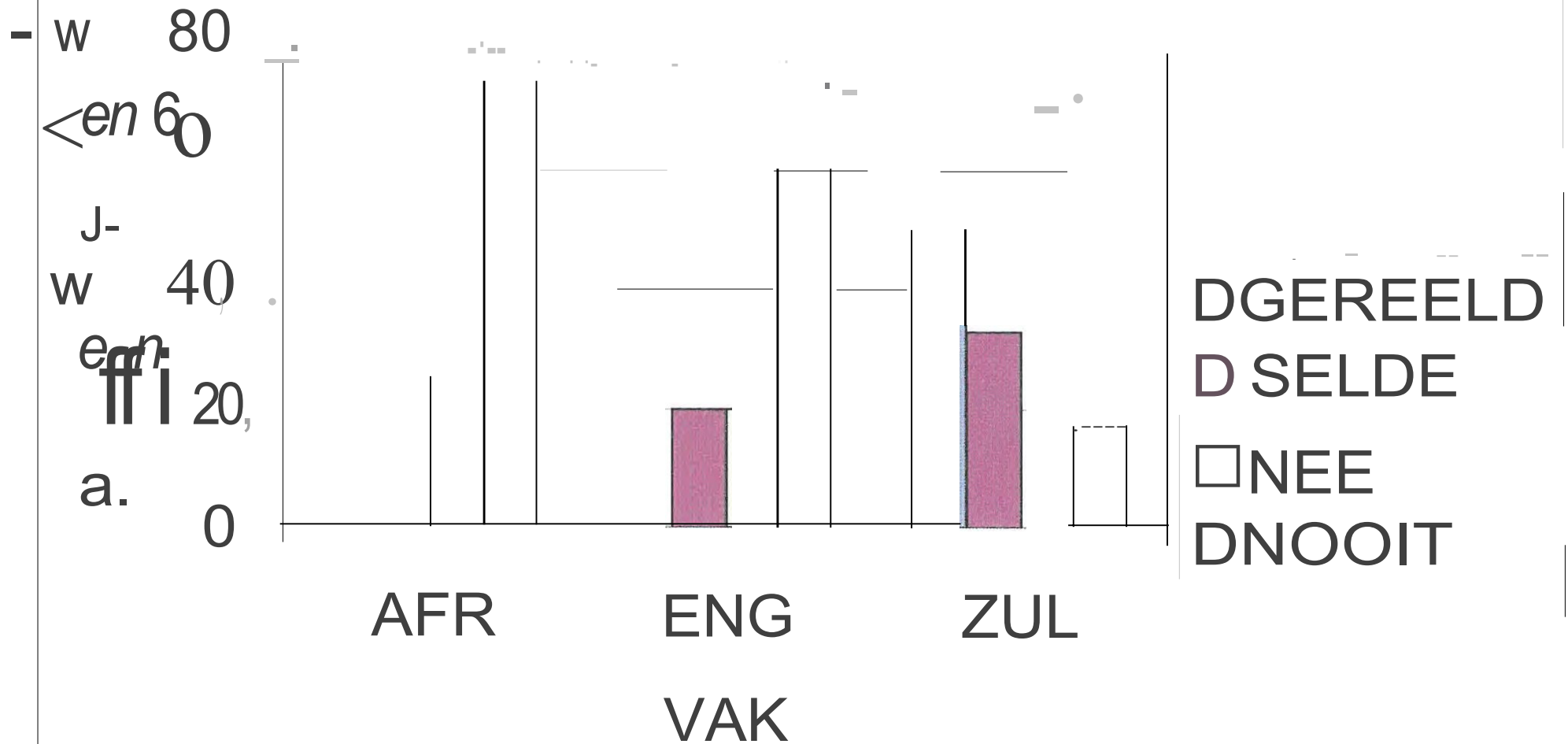
3.2 LITEReRE KENNIS

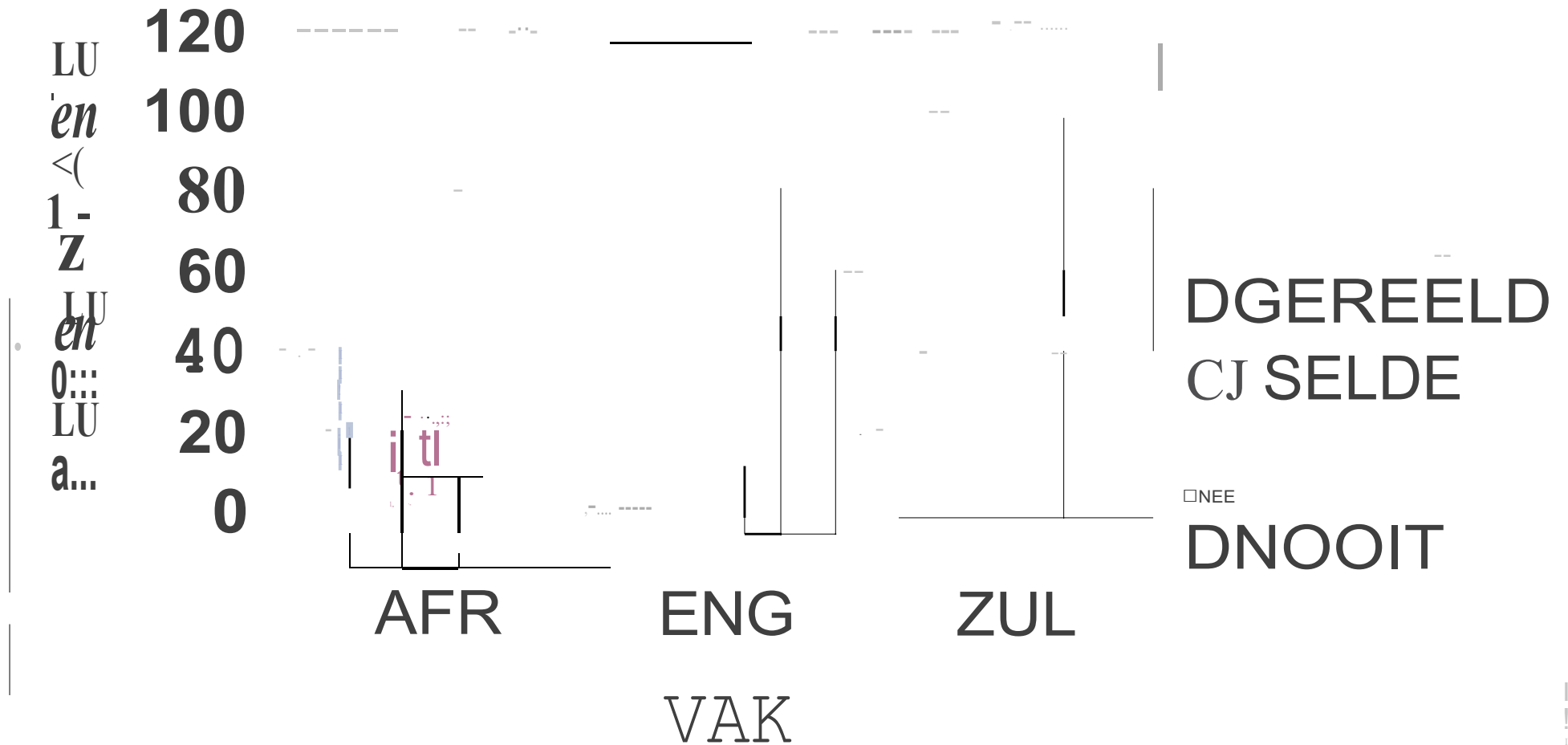
3.3.1 RUSSIESE FORMALISME

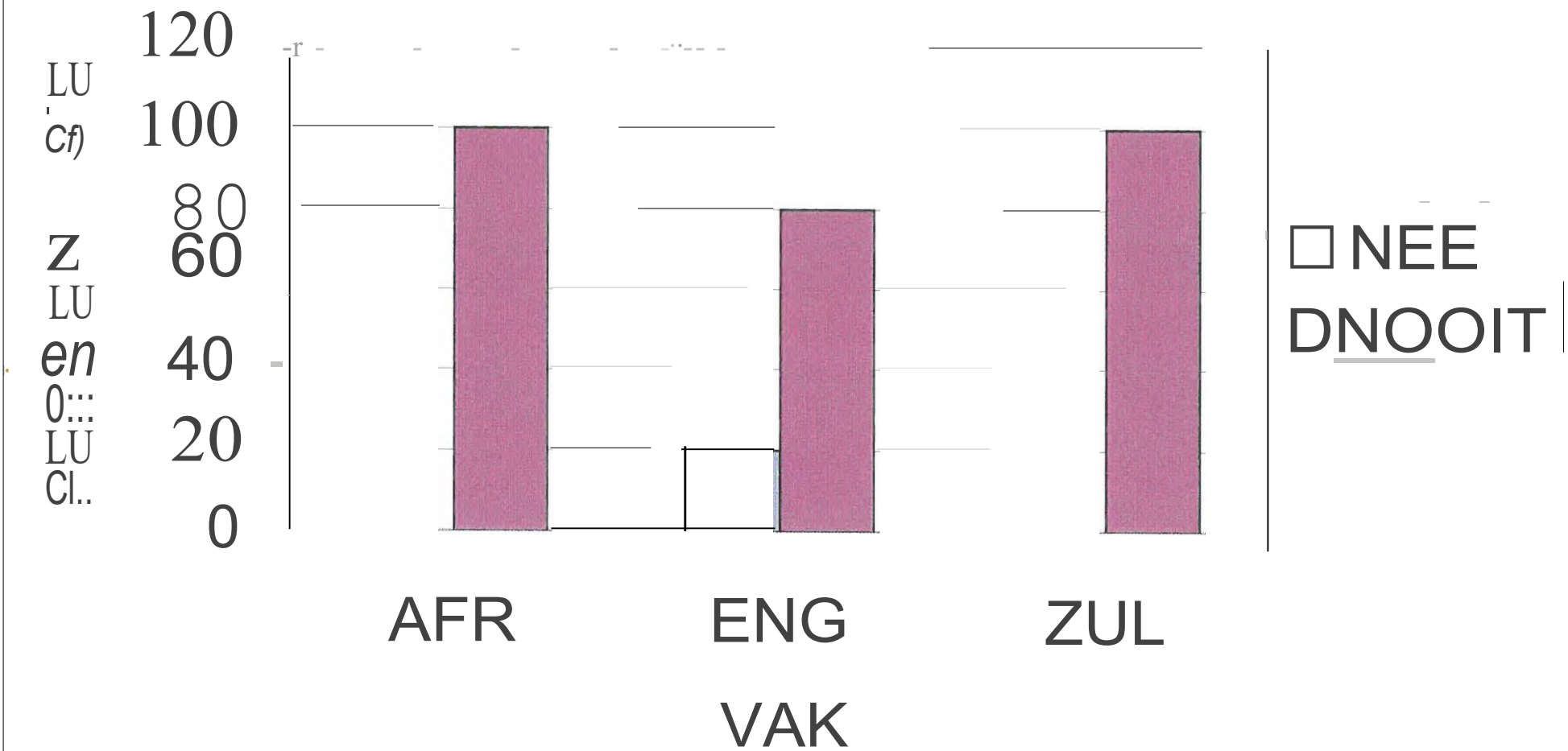
3.3.2 STRUKTURALISME

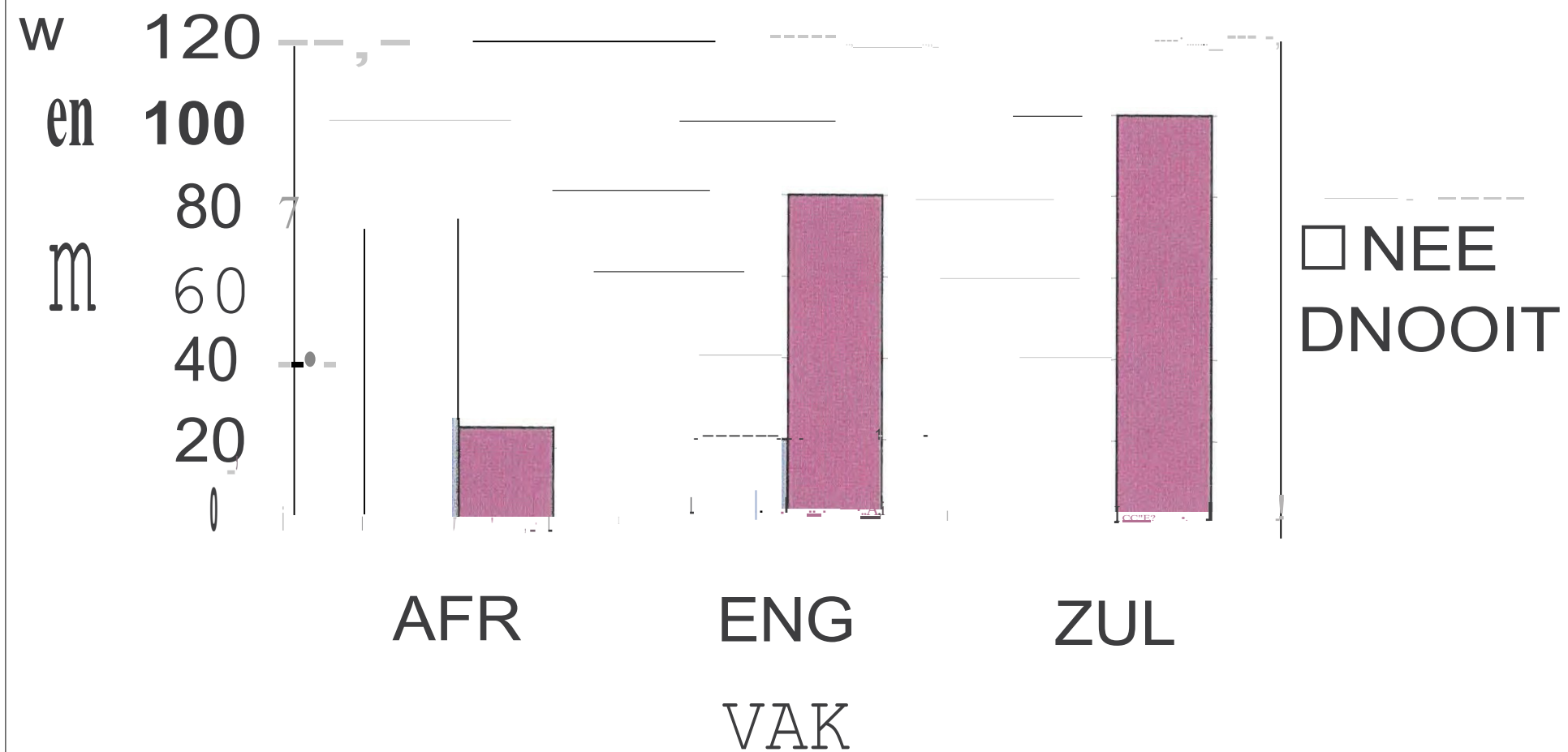
3.3.3 MARXISME

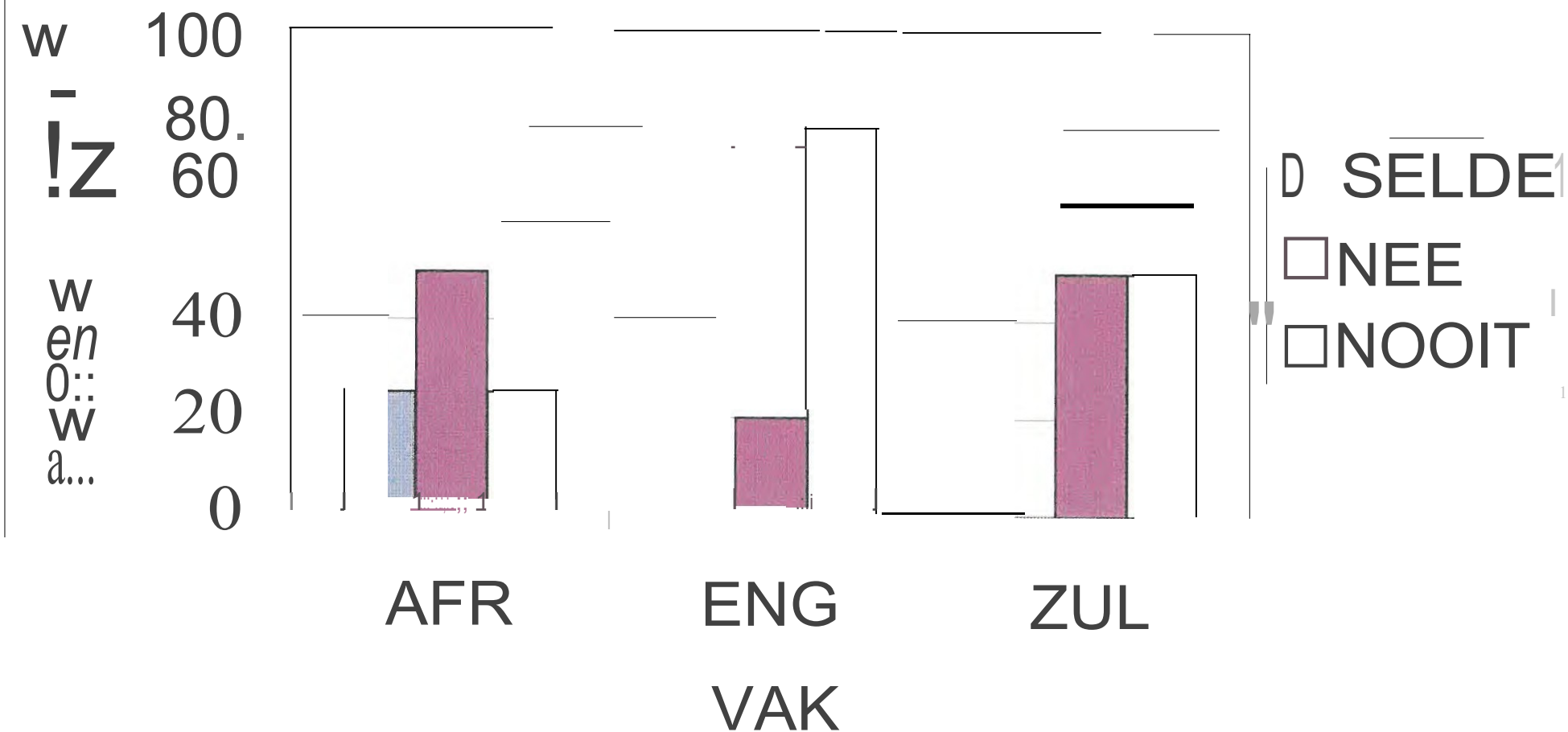
3.3.4 IMAGOLOGIE

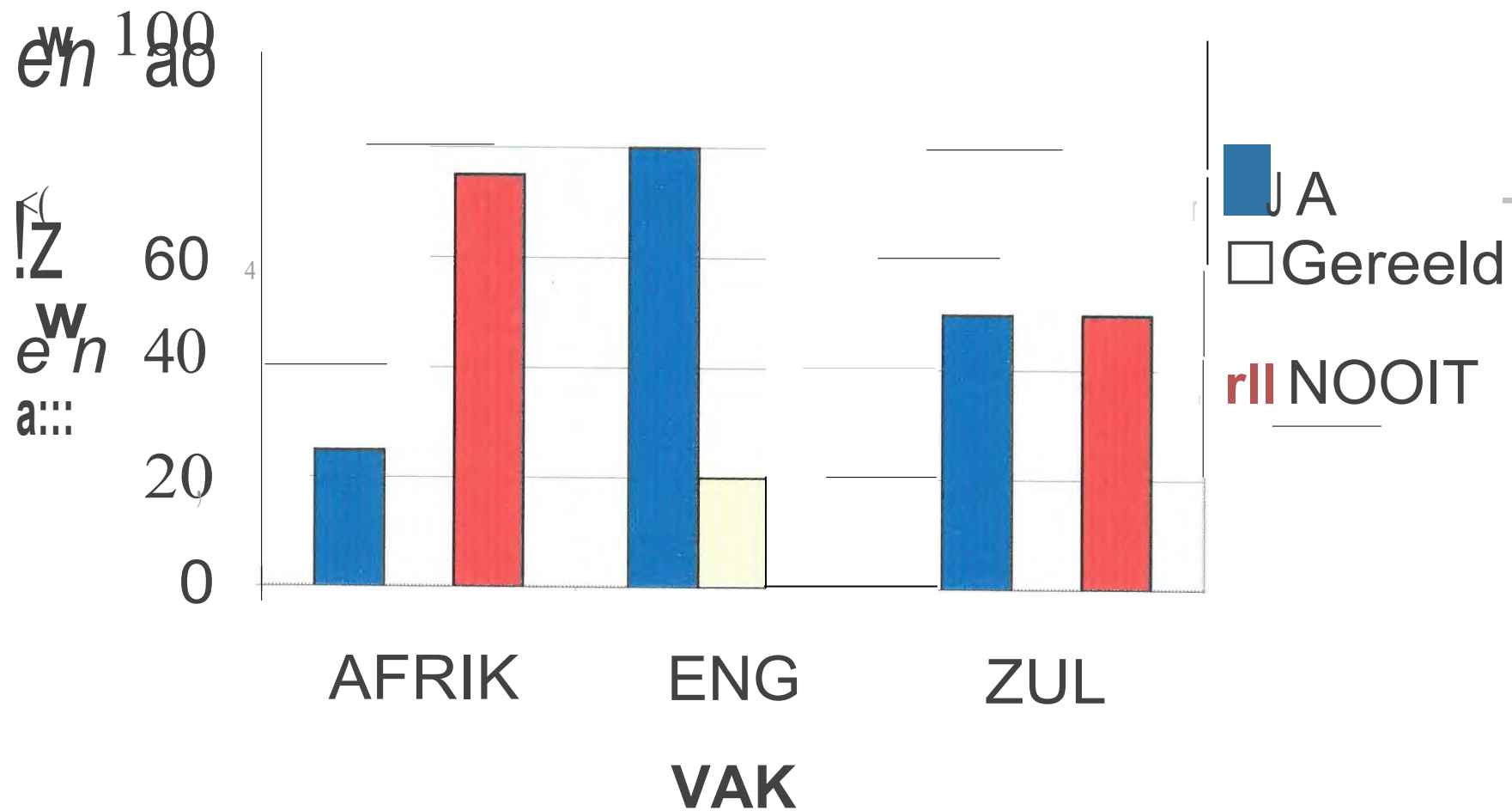
3.3.5 PSIGOANALISE

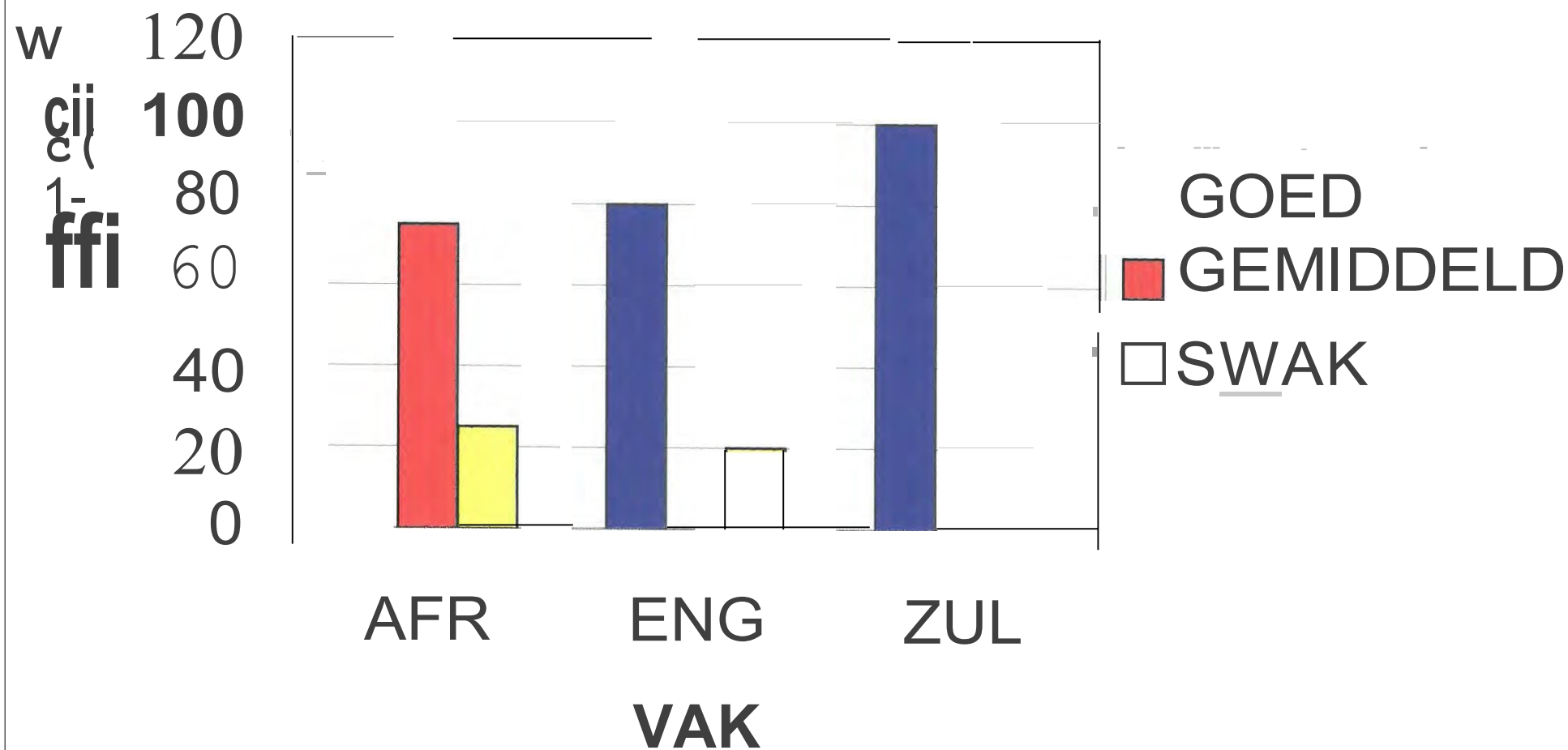
3.3.6 FEMINISME

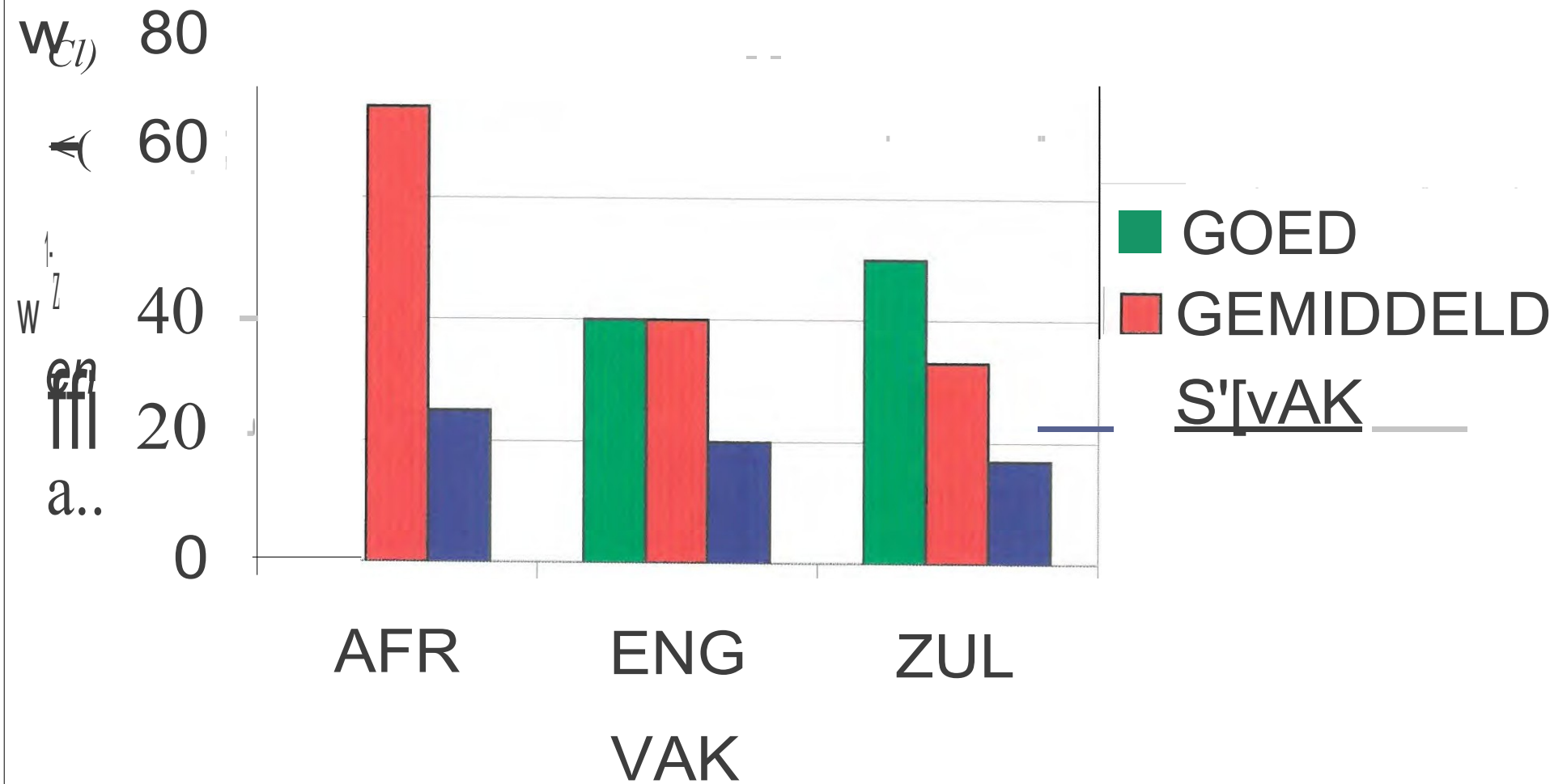
4.1.1 LEESPATRONE

4.1.2.1. VAARDIGHEID DRAMA

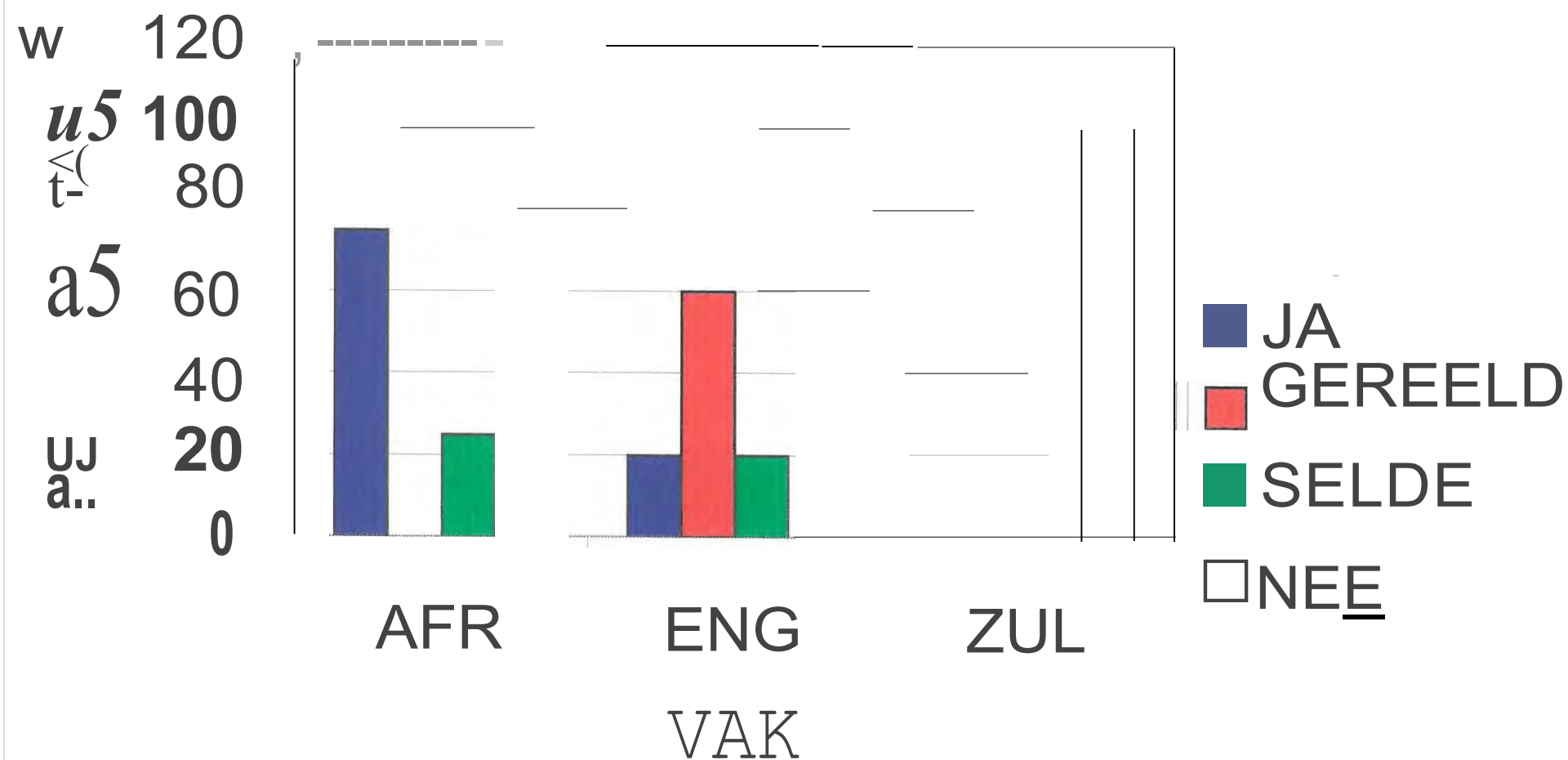
4.1.2.2 VAARDIGHEID POeSIE

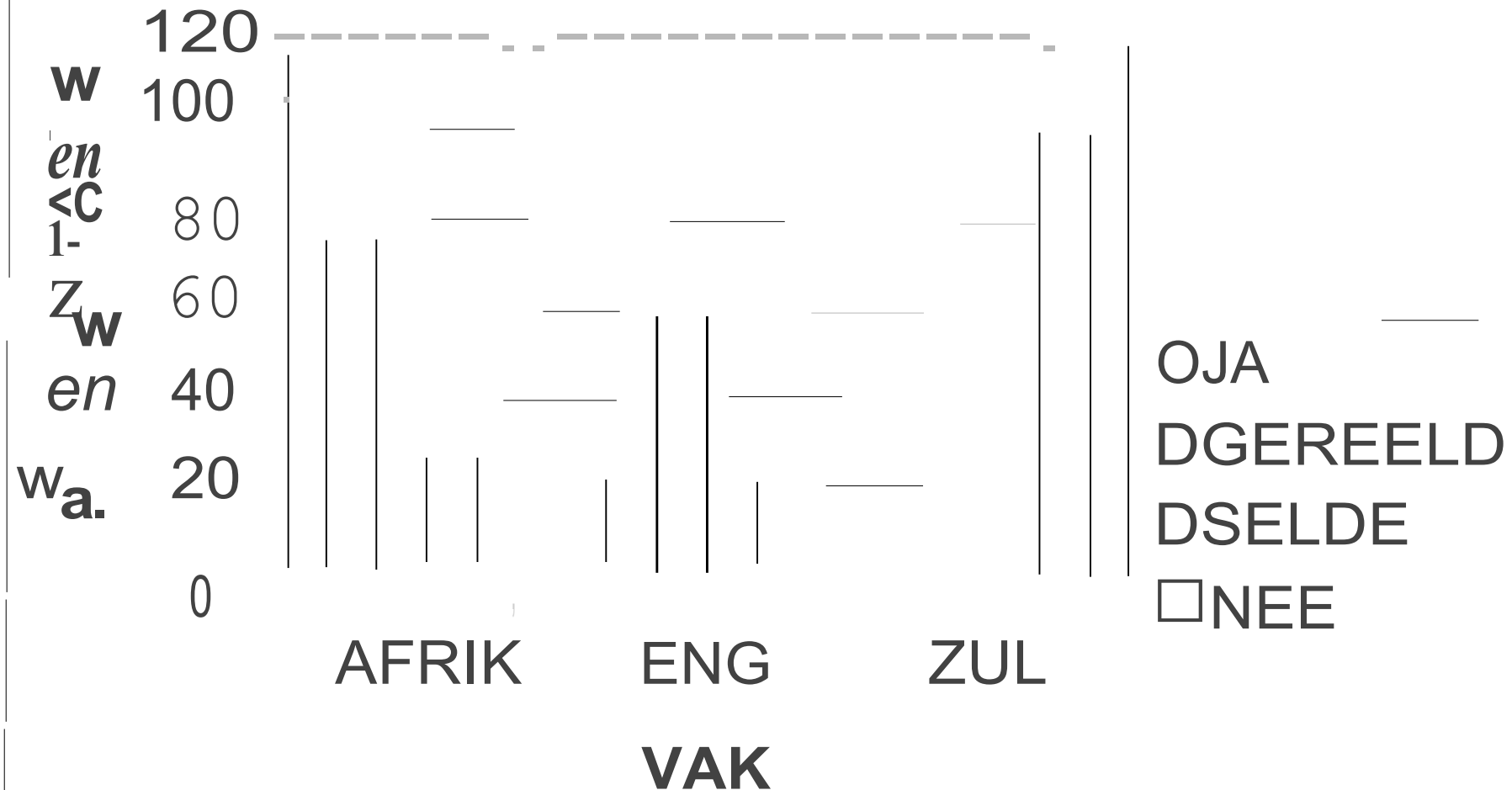
4.1.2.3 VAARDIGHEID PROSA

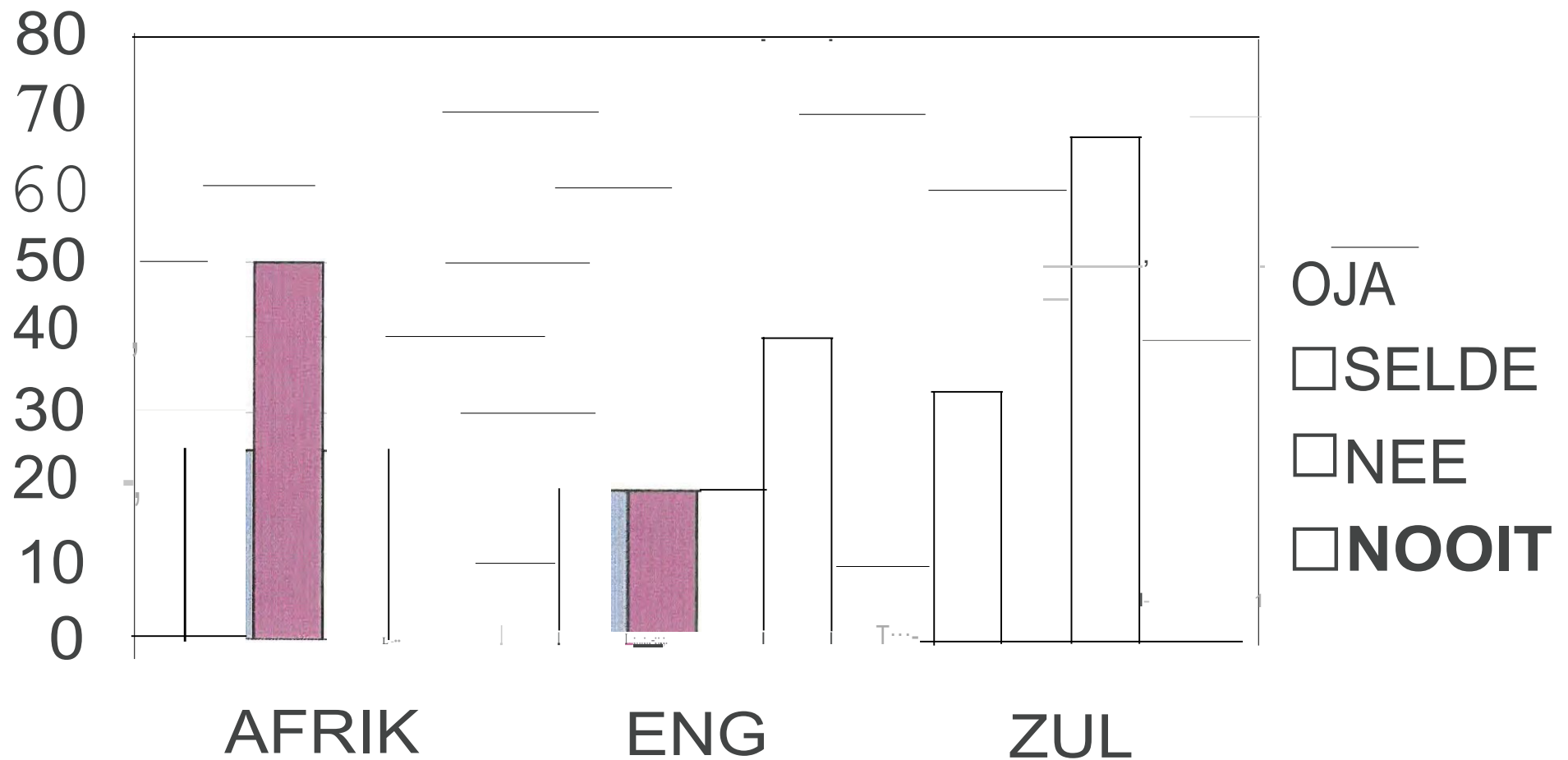
4.13 TEIKENGROEP

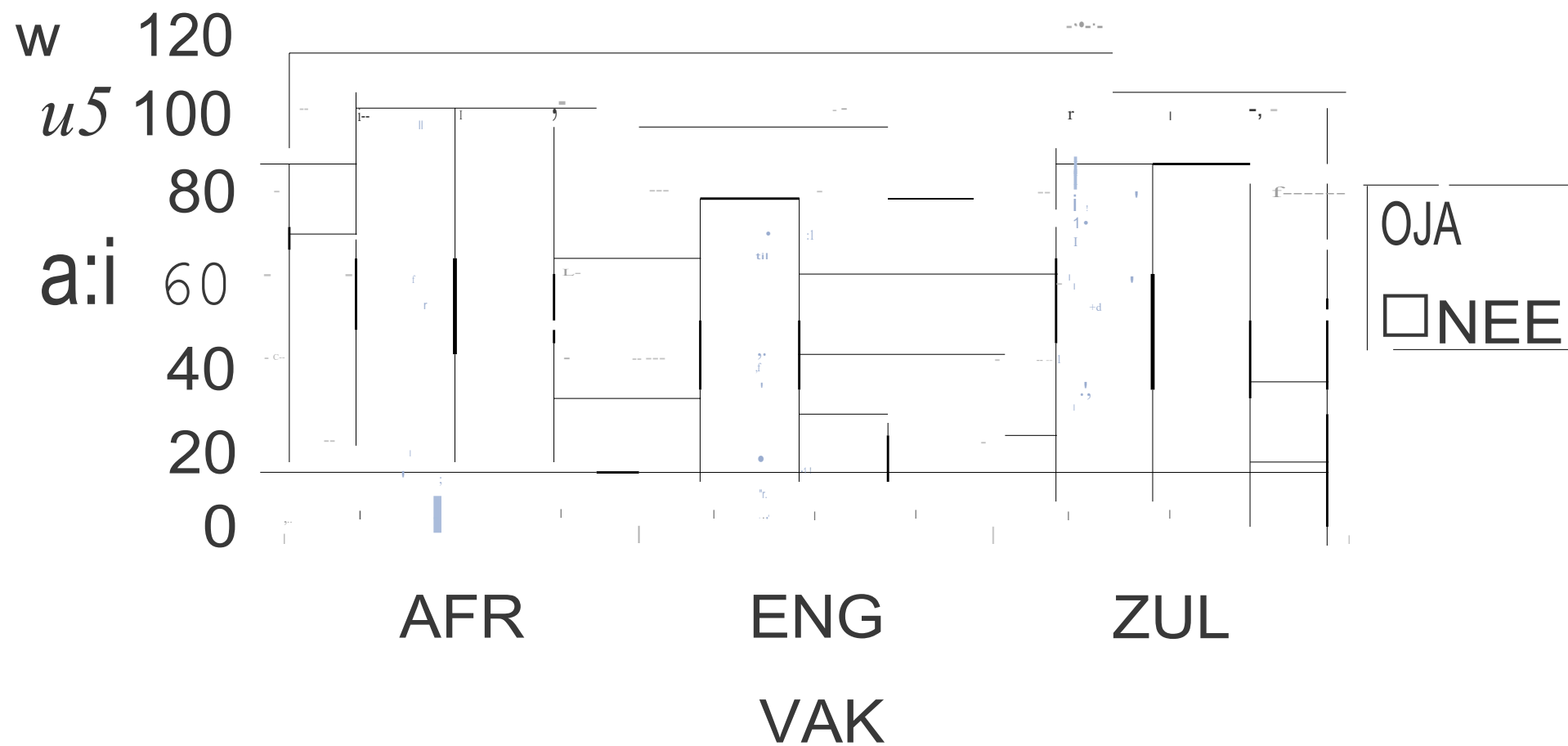
4.1.4 VOORGESKREWETEKSTE

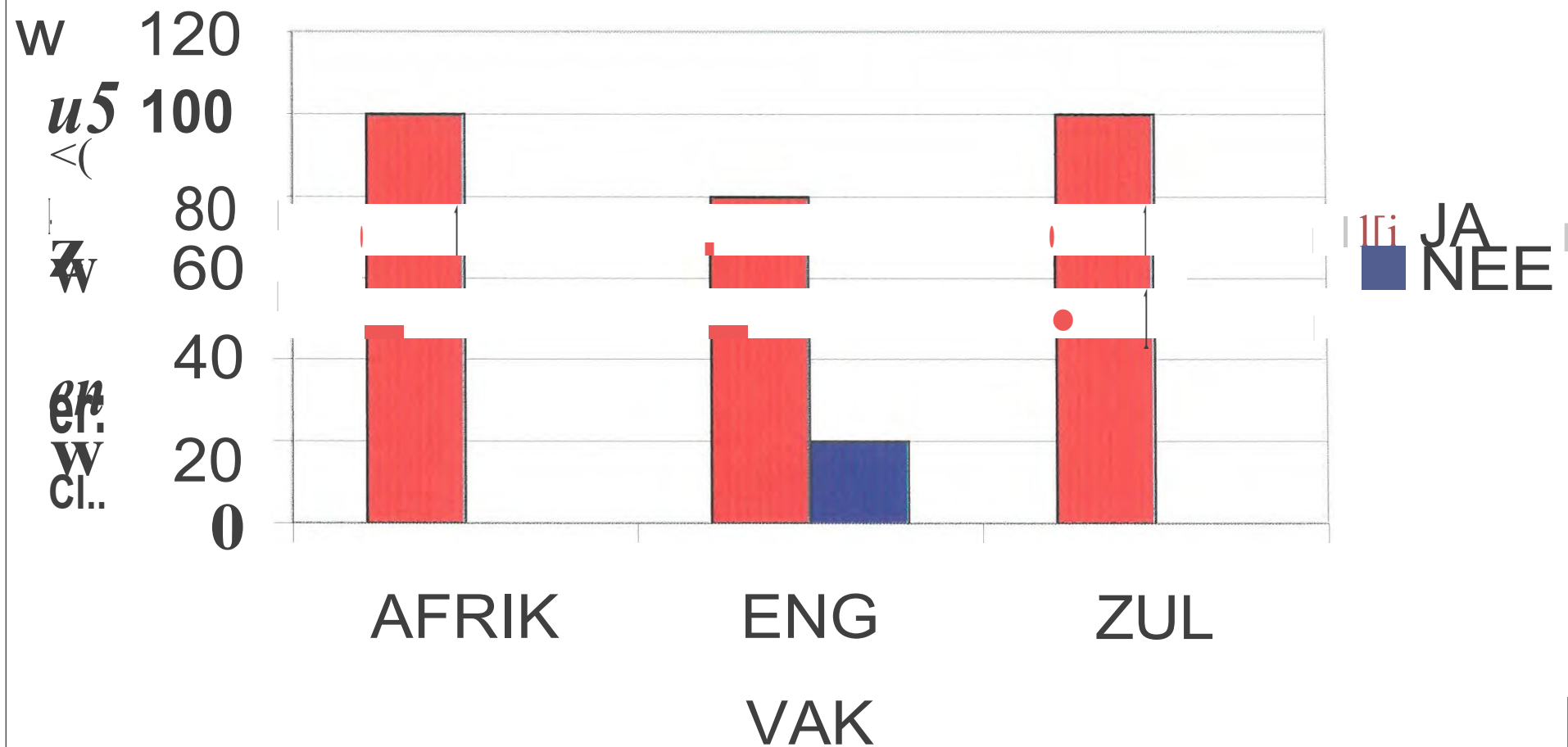
4.1.5 BIBLIOTEKE; BOEKWINKELS

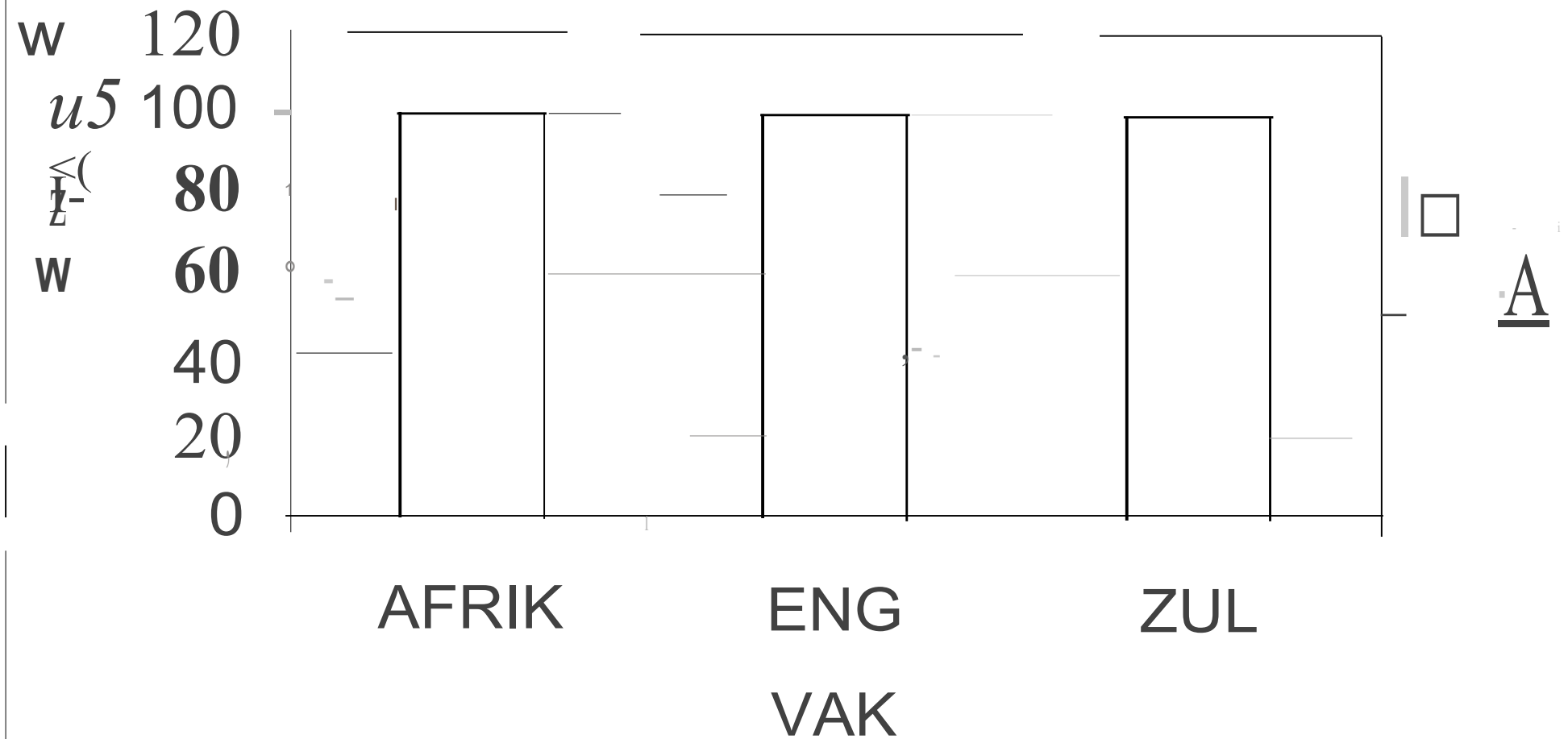
4.1.6 STUDIEGIDSE

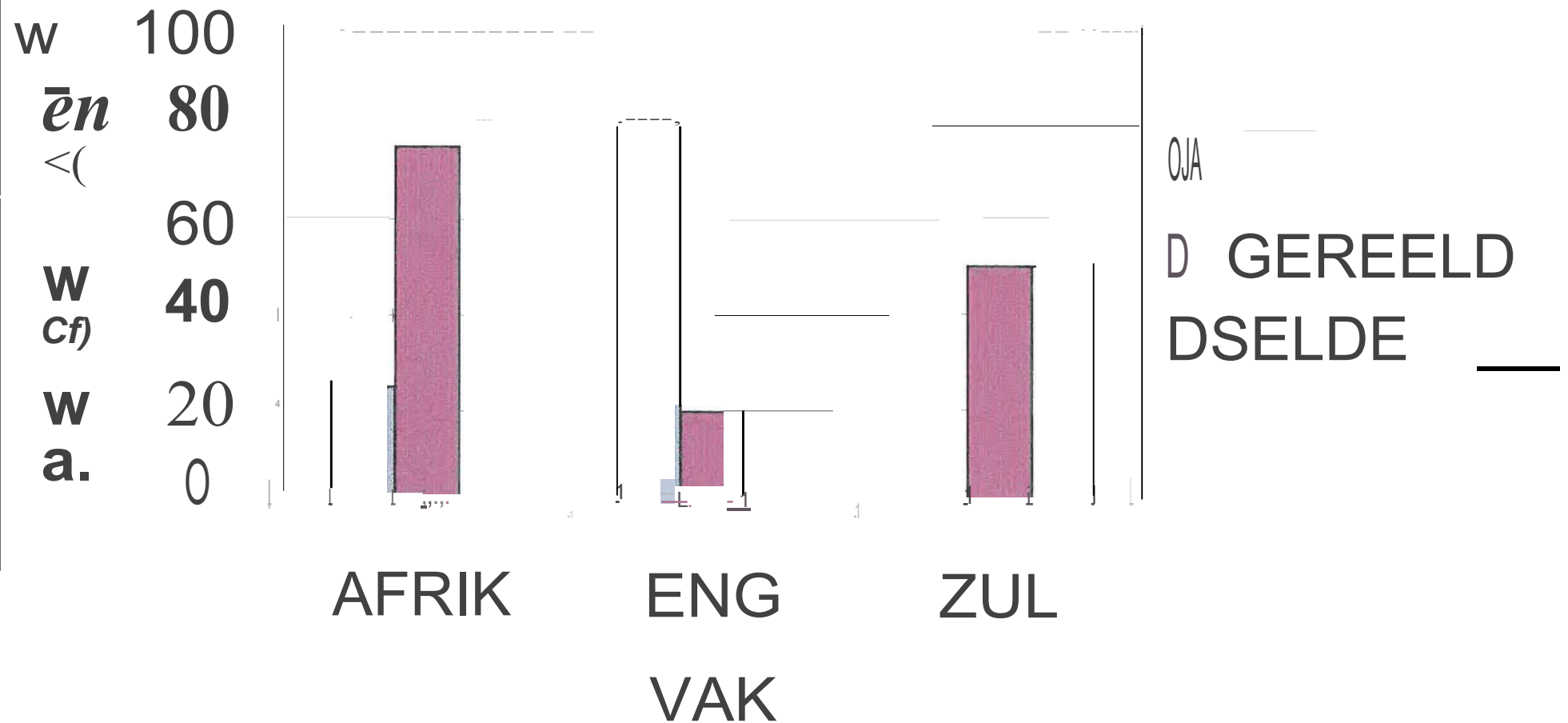
4.1.7 TEKSTE; ANALISEER

4.1.8 TEKSTE; VOORSKRYF

4.2.1 VAKLITERATUUR

SOORT TEKSTE

PROSA

w 100

—

80

60

w
en

40

0
w
CL

20

0

AFR

ENG

ZUL

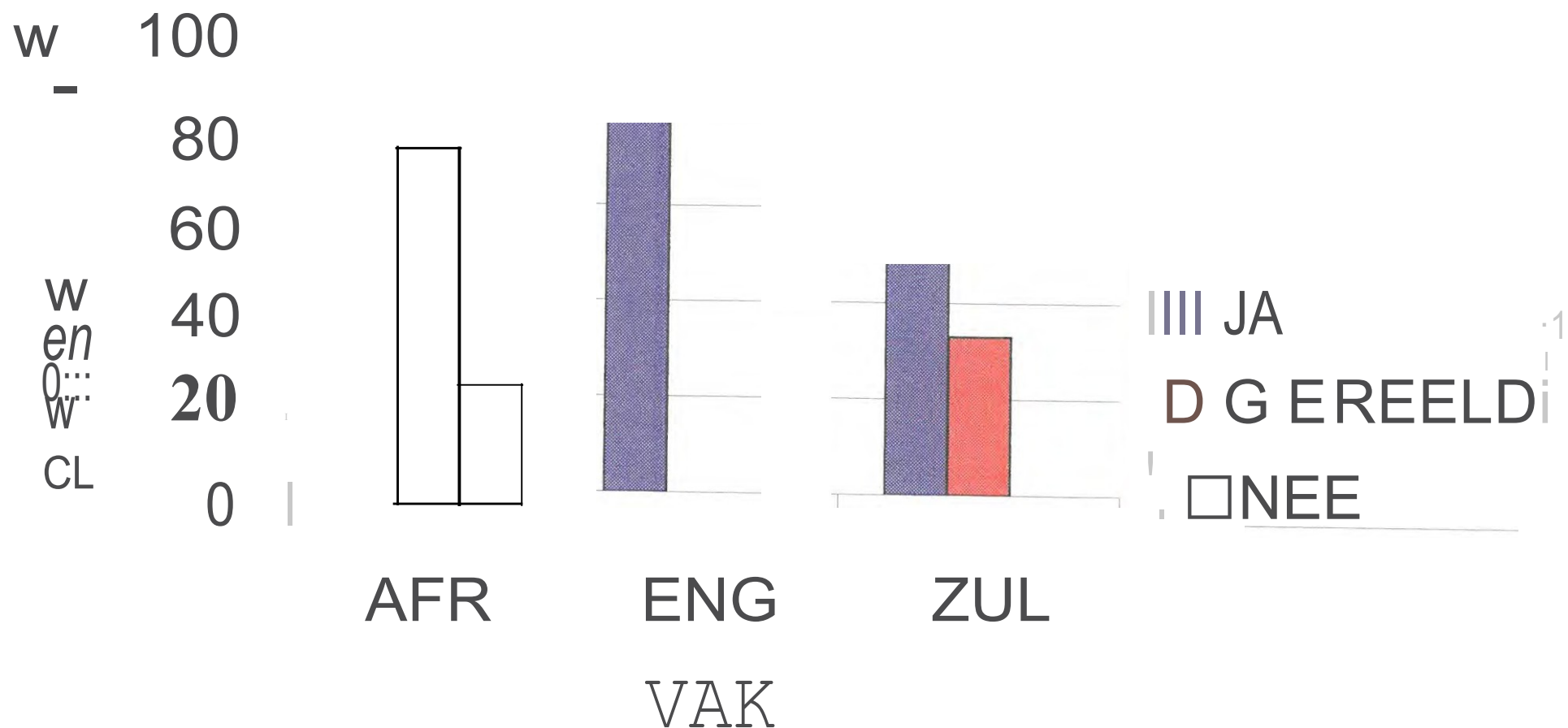
VAK

III JA

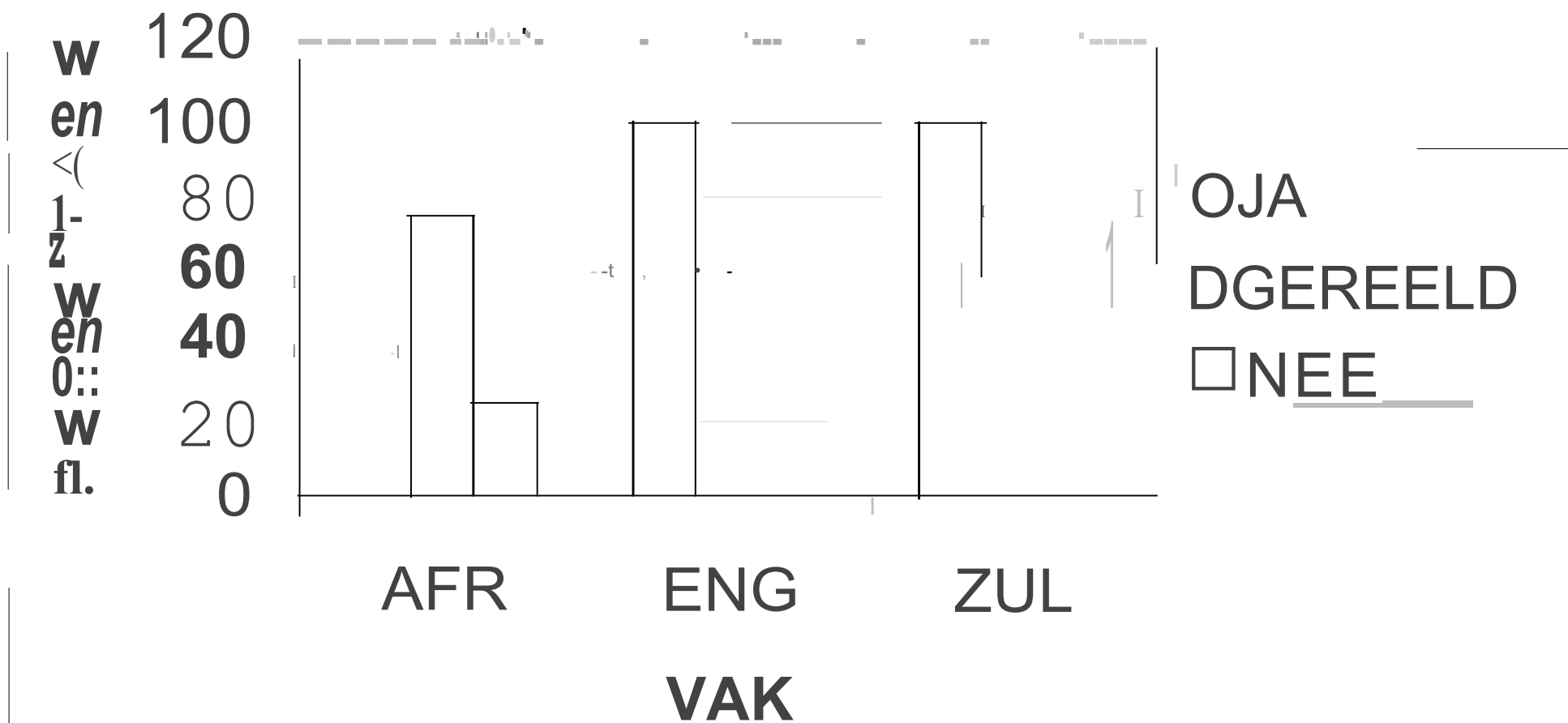
D G EREELD

□ NEE

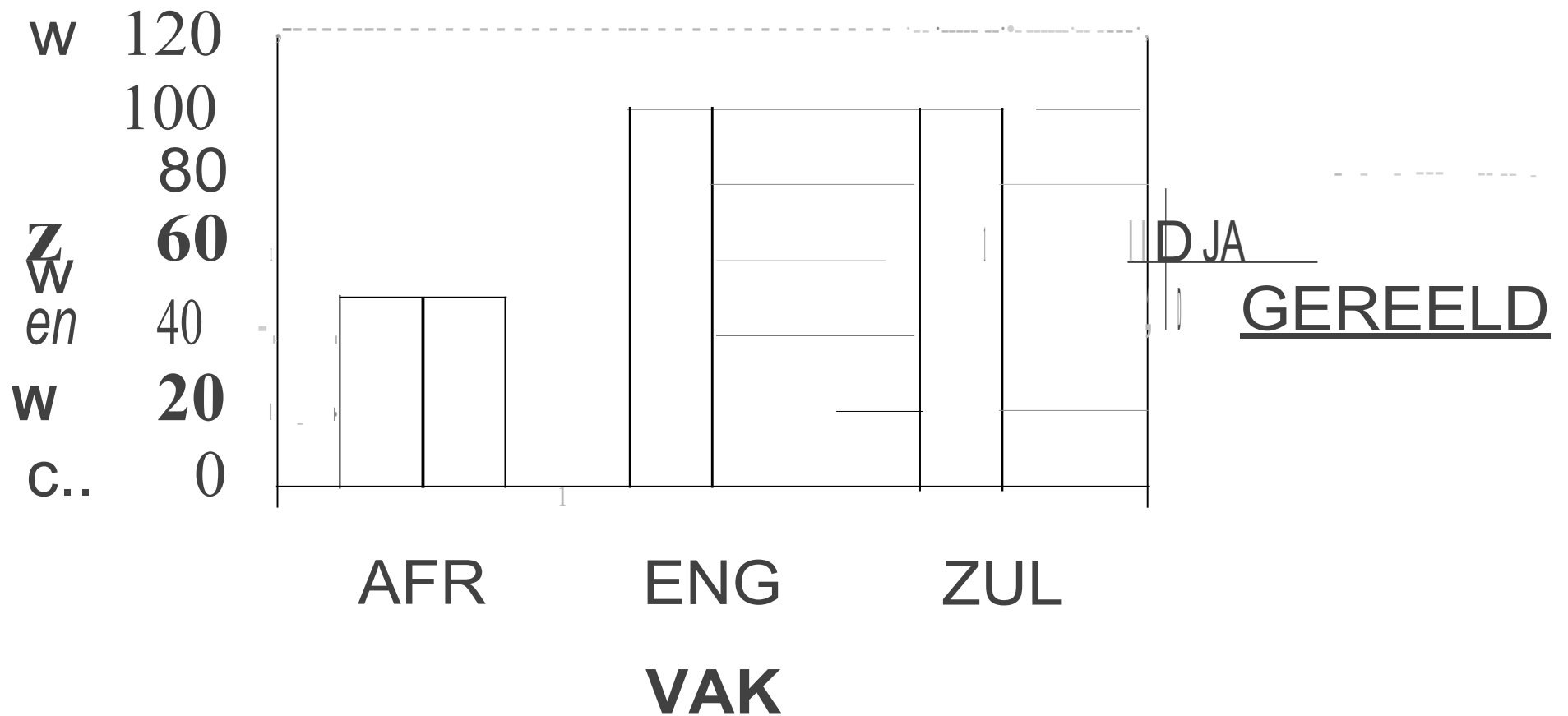
.1

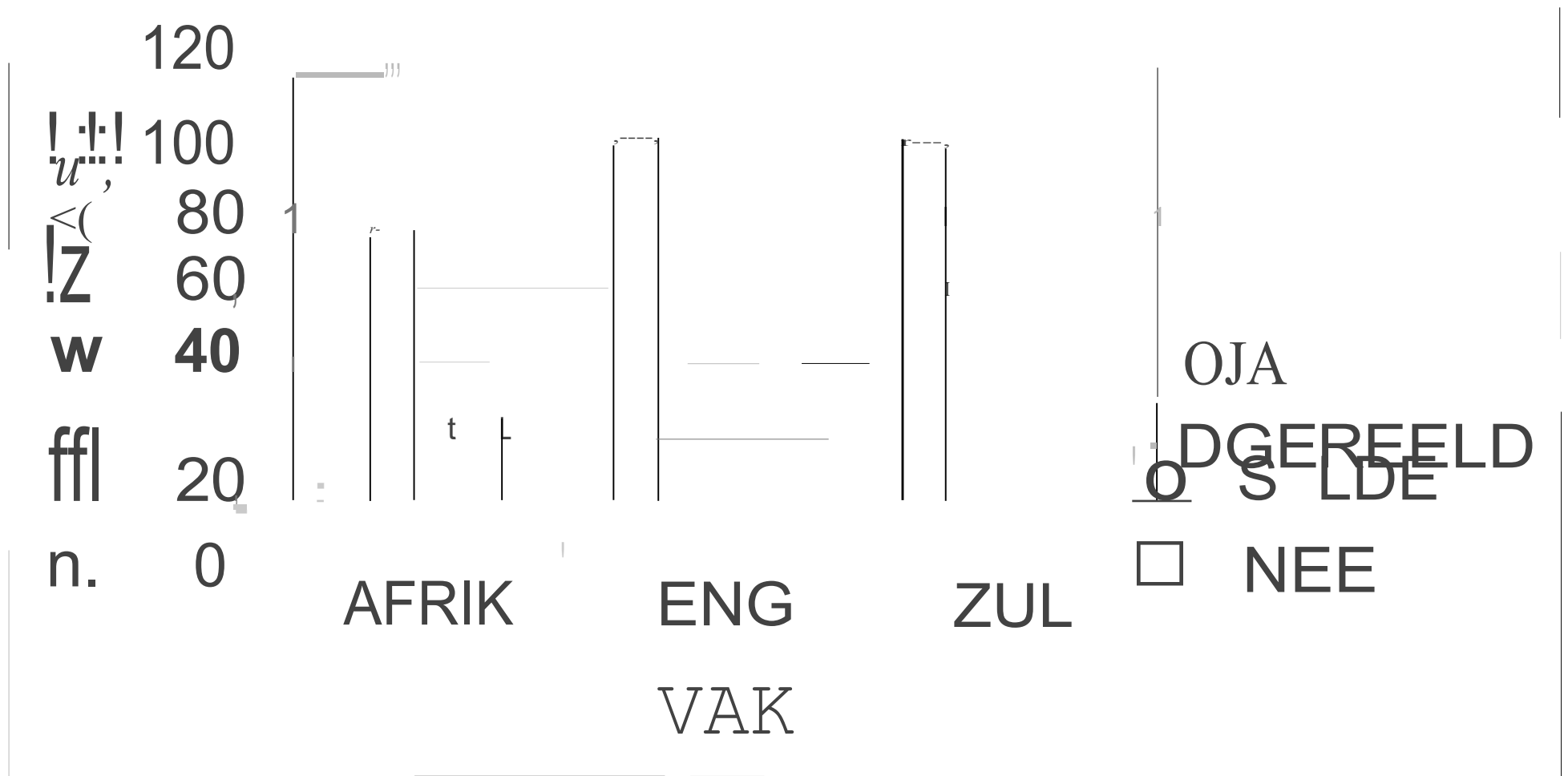
DRAMA

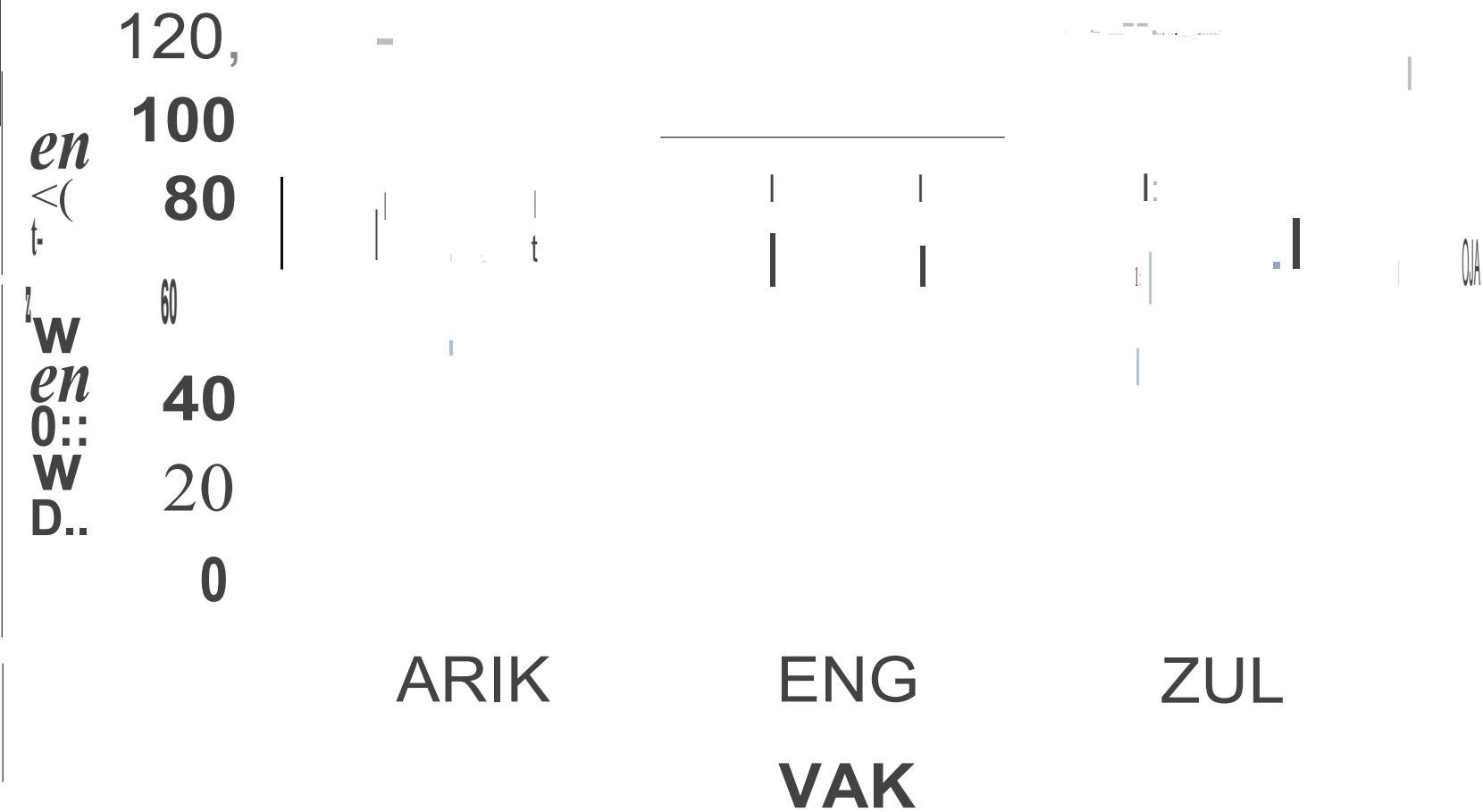
TYDSKRIFTE

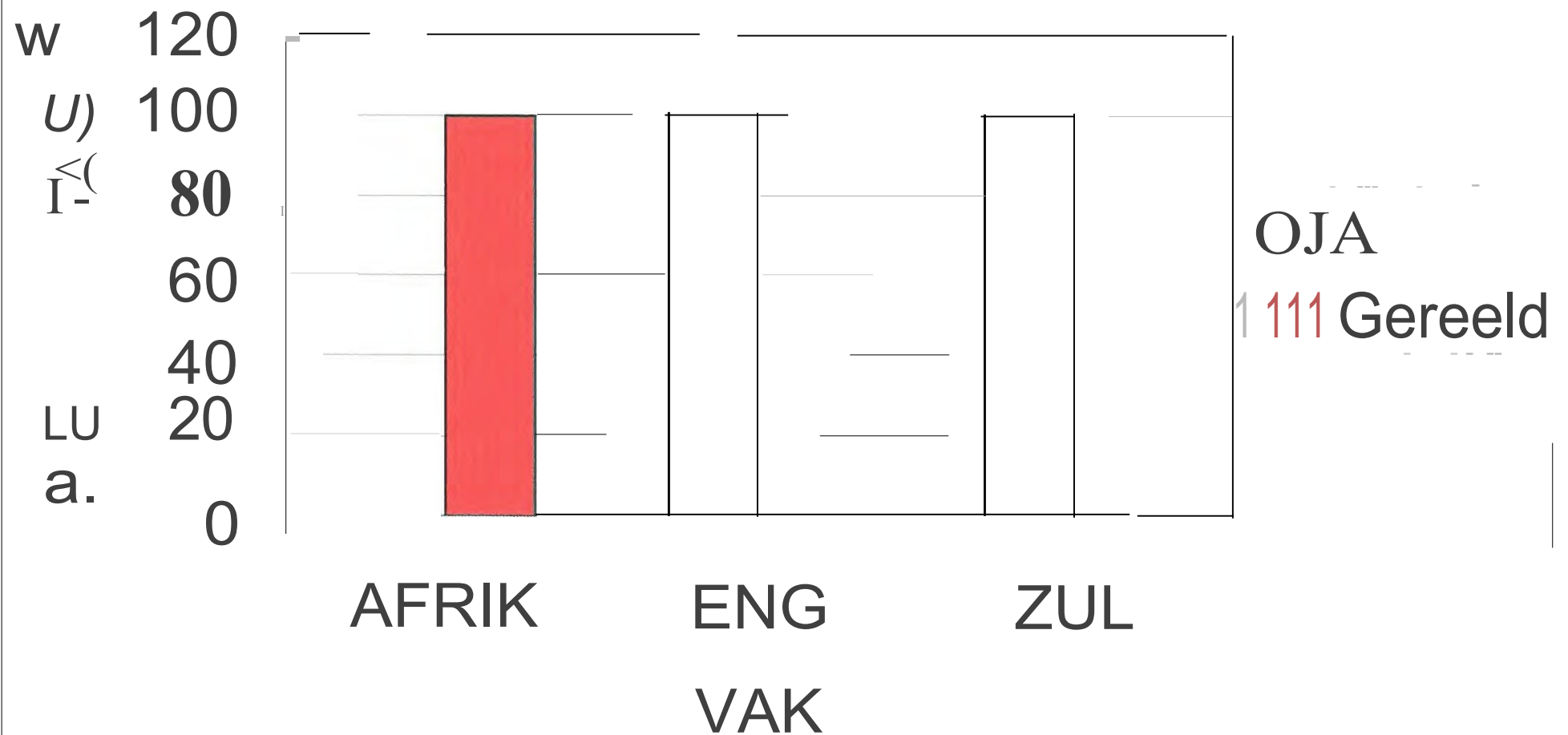
POeSIE

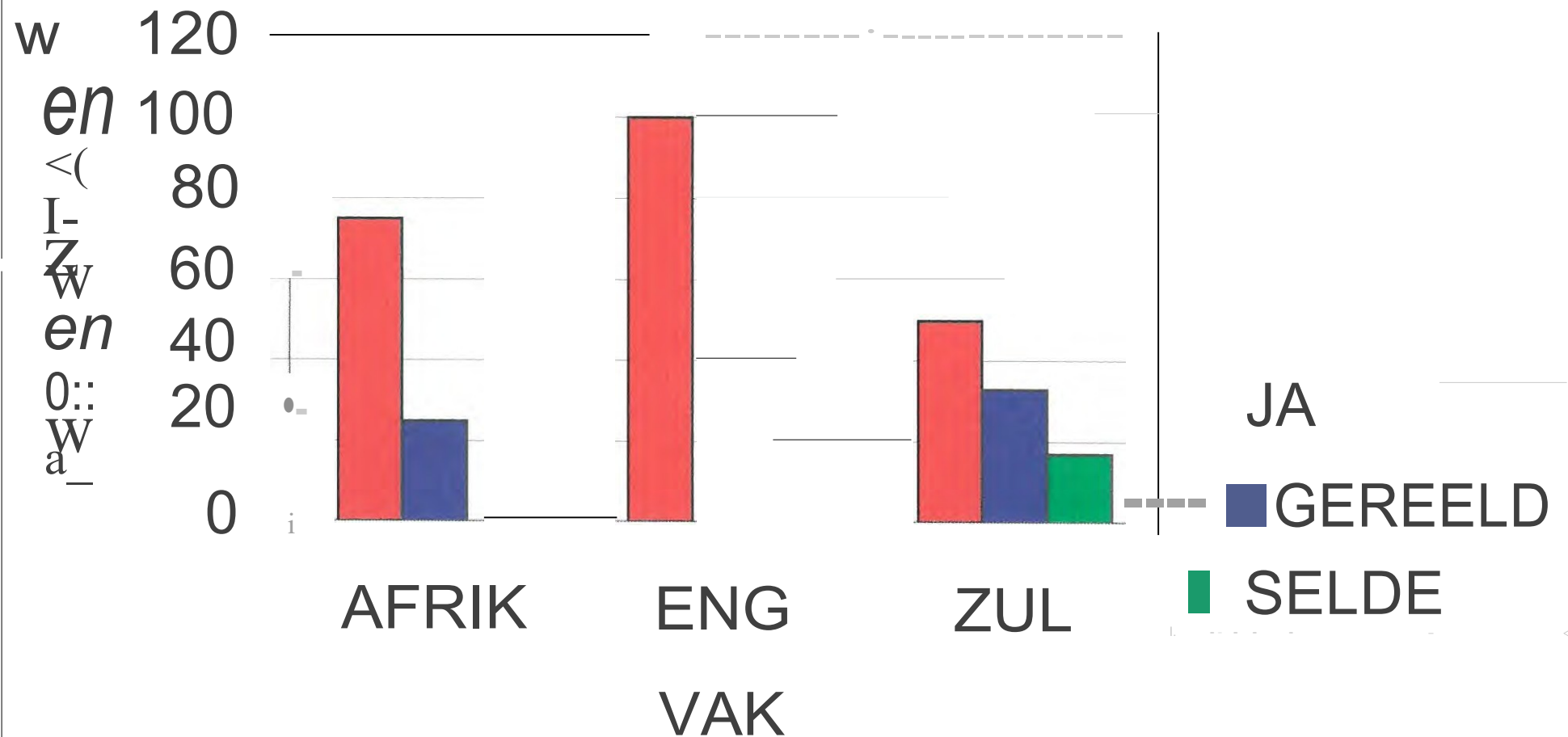
KOERANTE

4.2.3 BESTE ONDERRIG

4.2.4 WERKSWINKELS; KONFERENSIES

4.2.5 VOORSTELLE

